

ISSN 1512-6609

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

7-8

Sarajevo

juli-august 2024.

VOL. LXXXVI • Str. 633-820

U ovom broju pišu:

Ahmed Purdić • Almir Fatić • Jonathan A.C. Brown • Amra Čengić •
Edib Smolo • Ömer Özsoy • Meho Manjgo

| Sadržaj

RIJEČ UREDNIKA

- 639-640 Čujemo li glas Kur'ana
Mustafa Prljača

HUTBA

- 641-644 Pet Ibn Abbasovih savjeta
Ahmed Purdić

TEFSIR

- 645-660 Sura Nūh: posvećenost pozivu
Almir Fatić

ISLAMSKE TEME

- 661-670 Grijeh, oprost i pomirenje: muslimanska perspektiva
Jonathan A.C. Brown
- 671-680 Gubitak bliske osobe u islamu
Amra Čengić

STUDIJE

- 681-698 Islamske finansije od lokalnih inicijativa do globalnog tržišnog igrača:
mogu li povezati Istok i Zapad?
Edib Smolo

OSVRTI

- 699-716 O produkciji savremenih Kur'ana:
primjer problema udaranja žene iz 34. ajeta sure En-Nisā'
Ömer Özsoy

NAŠI UGLEDNICI

- 717-732 Iz dosijea hafiza Mahmud-ef. Moranjkica
Meho Manjgo

SLUŽBENI DIO

- 735-760 Vijeće muftija
761-820 Dekreti

فهرست

كلمة المحرر

٦٤٠-٦٣٩ هل نسمع صوت القرآن
مصطفى برياتشا

خطبة الجمعة

٦٤٤-٦٤١ خمسة من نصائح ابن عباس
أحمد بورديتش

موضوعات تفسيرية

٦٦٠-٦٤٥ سورة نوح: التفرغ للمهمة
ألمير فاتيتش

موضوعات إسلامية

٦٧٠-٦٦١ الذنب والعفو والإصلاح: في منظور المسلمين
جوناتان براون٦٨٠-٦٧١ فقدان شخص قريب في الإسلام
أمرا تشنغيتش

دراسات

٦٩٨-٦٨١ تمويل إسلامي - من المبادرات المحلية إلى اللاعب العالمي
في الأسواق: هل يمكنه أن يربط بين الشرق والغرب؟
أديب سمولو

لمحات

٧١٦-٦٩٩ حول إنتاج روايات معاصرة للقرآن
البرفسور الدكتور عمر أوزسوي

وجهاء قومنا

٧٣٢-٧١٧ من ملف الحافظ محمود أفندي مورانكيتش
ميهو مانيغو

رسميات

٧٦٠-٧٣٥ لجنة المفتيين للمشيخة الإسلامية
٨٢٠-٧٦١ قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

WORD OF THE EDITOR

- 639-640 Do we hear the voice of the Qur'an?
Mustafa Prljaca

KHUDBA

- 641-644 Five advices of Ibn Abbas
Ahmed Purdic

TAFSIR

- 645-660 Surah Nūh (Noa): Devotin to the Call
Almir Fatic

ISLAMIC THEMES

- 661-670 Sin, Forgiveness and Atonement: A Muslim Perspective
Jonathan A.C. Brown
- 671-680 Loss of a Close Person in Islam
Amra Cengic

STUDIES

- 681-698 Islamic Finance from Local Initiatives to Global Market Player:
Can They Connect East and West?
Edib Smolo

REVIEWS

699-716 On the Production of Contemporary Qur'ans
Ömer Özsoy

OUR DIGNITARIES

717-732 From the Dossier of Hâfiz Mahmud-Ef. Moranjkic
Meho Manjgo

THE OFFICIAL PART

735-760 Activities of the Council of Muftis

761-820 Decrees

RIJEČ UREDNIKA

ČUJEMO LI GLAS KUR'ANA

Više od 2.200 cionističkih ilegalnih doseljenika na otete palestinske teritorije, predvođeni ministrima aktualne cionističke vlade, i pod zaštitom cionističke vojske, prodrlo je u utorak 13. augusta u El-Mesdžidul-aksu u Jerusalemu (prvu muslimansku kibli) i tamo vršilo talmudske obrede, kako su izvijestili svjetski mediji, uz snimke tog prodora i tih obreda.

■ za nas je iznimno vruće ljeto, stvarno i metaforično. Bukte vatre, bukte strasti, bukte inati, pohlepa, prkosi i mržnje. Svijet treperi od vreline tih buktinja, a usijanje raste i širi se; i sagorijeva preostale ostatke dobra.

—
Već skoro punu godinu – iz dana u dan i iz noći u noć – svjedočimo užasnom teroru izraelskog cionističkog režima nad nedužnim civilima Palestine. I svjedočimo nepodnošljivoj šutnji i inertnosti, prije svega, arapskih režima, ali i općemuslimanskih.

Cionistički režim, sve dosad zaštićen od kažnjivosti, potpuno se odmetnuo i usvojio faraonsku logiku i njegov obrazac ponašanja: tlači, ubija, proganja, muči, otima, masakrira, uništava izvore vode i hrane, razara infrastrukturu, kuće, bolnice, škole, objekte i sve pretpostavke života, kako bi onemogućio opstanak i život onima čiju su zemlju oteli i naselili. Posebna značajka te tvorevine jest – ubijanje djece. Naime, faraon je pobio hiljade jevrejske djece kako bi spriječio generacijsku obnovu i, kako je mislio, uklonio opasnost po svoju vlast, baš kao i izraelski cionistički režim. Podaci o ubijenoj palestinskoj djeci i ubijenim učenicima, naprosto su zastrašujući, a procjenjuje se da svakog dana u Pojasu Gaze desetero djece ostane bez ekstremiteta, što će dugoročno imati krupne

ekonomske i socijalne posljedice. Kakve će biti psihičke posljedice teško je predvidjeti, no, izvjesno je da će biti složene i dugotrajne. Očigledno je da cionisti žele invalidizirati palestinski narod u što je moguće većoj mjeri.

Više od 2.200 cionističkih ilegalnih doseljenika na otete palestinske teritorije, predvođeni ministrima aktuelne cionističke vlade, i pod zaštitom cionističke vojske, prodrlo je u utorak 13. augusta u El-Mesdžidul-aksu u Jerusalemu (prvu muslimansku kibli) i tamo vršilo talmudske obrede, kako su izvijestili svjetski mediji, uz snimke tog prodora i tih obreda. Upad u tuđu bogomolju i obavljanje u njoj svojih vjerskih obreda, pouzdan je znak duhovne zasljepljenosti i kritična tačka sunovrata. Globalni Zapad je uporno slijep i nijem na to, kao što je slijep i nijem i na sve užase i grozomorne zločine koje cionisti svakodnevno čine Palestincima naočigled i na zgražanje većine čovječanstva, istovremeno orvelovski upućujući pozive i prijetnje drugima da ne “eskaliraju situaciju”, te upućujući u to područje svoje ratne brodove, nosače aviona, podmornice i vojsku kako bi, prema vlastitim riječima – “branili Izrael”, istovremeno ga obasipajući novim količinama oružja i municije.

U kakvom se to stanju nalazi savremeni čovjek? Da li je zaboravio da je ovaj svijet stvoren radi njega i da baš on predstavlja njegovu bit? Da li zna da se njegovo unutrašnje stanje direktno reflektira na svijet i snažno odražava u njemu: ako je on u dobrom duhovnom stanju, u takvom će stanju biti i njegov životni ambijent, a ako je u lošem – u lošem će biti i ambijent u kojem živi? Da li zna da vatre nasilja, strasti, mržnje, bijesa i pohlepe pale druge, pa i fizičke vatre koje sagorijevaju usjeve i druga materijalna dobra?

Trenutna situacija pokazuje raspamećenost savremene civilizacije, njenu dezorijentiranost i moralnu izvraćenost; njenu dotrajalost. I pokazuje jadro stanje muslimanskog svijeta: otkriva da se njegov glas skoro više i ne čuje, i ne uvažava. Muslimanski dužnosnici, a ponajprije ulema/vjerski učenjaci, dužni su snažno se aktivirati i mobilizirati sve svoje snage na popravci stanja: na oživljavanju prosvijećene vjere, na razvijanju svijesti o nužnosti brige o sebi i na iznalaženju efikasnih sredstava i načina djelovanja. To je stroga vjerska obaveza, naredba Božija izrečena u časnom Kur'anu.

No, da li muslimani čuju glas Kur'ana?!

Mustafa Prljača

HUTBA

PET IBN ABBASOVIH SAVJETA

Sve vrste rasprave su pokuđene, osim onih kojima je cilj da se sazna istina ili pronade najbolje rješenje. Ibn Abbas poručuje da se ne raspravlja s onim koji je stidan, jer neće uzvraćati i bit ćeš mu težak, izbjegavat će tvoje društvo i, na kraju, ako ti stalno budeš govorio, počet će te izbjegavati i možda zamrziti, jer se ne osjeća prijatno u tvom društvu.

**AHMED-EF.
PURDIĆ**

Fetva-i emin
IZ u BiH

Hvala pripada Allahu Uzvišenom. Salavate i selame upućujemo na vjerovjesnika Muhammeda, njegovu časnu porodicu, ashabe i sve one koji su ga slijedili i koji će ga slijediti do Sudnjega dana.

Draga i poštovana braćo!

Na današnjoj hutbi citirat ćemo pet savjeta Ibn Abbasa, r.a., osobe za koju je Allahov Poslanik uputio dovu Uzvišenom Allahu “da mu podari razumijevanje vjere i pouči tumačenju Kur’ana”. Stoga ne treba ni naglašavati da su osnova ovih njegovih savjeta kur’anski ajeti i Poslanikov sunnet.

U prvom savjetu Ibn Abbas, r.a., kaže: “Ne govori o onome što te se ne tiče, jer to je višak govora i nisam siguran da ti neće proizvesti grijeh.”

Prema mišljenju brojnih islamskih učenjaka, osnovna intencija šerijatskih propisa jeste da se njihovom primjenom ljudima pribave koristi i

otklone štete od njih. Kur'an je veliku pažnju posvetio usmjeravanju muslimana onome što je za njih korisno i njihovom odvracanju od onoga što je beskorisno za njih. Na početku sure El-Mu'minun, opisujući istinske vjernike, Uzvišeni kaže: *Ono što žele – vjernici će postići, oni koji molitvu svoju ponizno obavljaju i koji ono što ih se ne tiče izbjegavaju i koji zekat izdvajaju...* (El-Mu'minun, 1-4)

Allah u Kur'anu često zajedno spominje namaz i zekat i rijetki su ajeti u kojima to nije tako. Međutim, primjećujemo da je u ovim ajetima, nakon namaza, kao važna osobina vjernika, spomenuto suzdržavanje od bavljenja onime što ih se ne tiče. Potom je spomenuto izdvajanje zekata. Ovom konstrukcijom se vjerniku poručuje da je za njegov uspjeh u životu važno izbjegavanje onoga što ga se ne tiče, gotovo kao što su mu značajni namaz i zekat. Osim toga, u ovom stilu je i aluzija da jedna od prvih koristi od obavljanja namaza treba biti izbjegavanje onoga što nas se ne tiče. To znači da onaj koga namaz ne odvrati od "lagva" (onoga što ga se ne tiče) nije svoj nefs odgojio i nije postigao potpunu korist od svoga namaza.

Na drugom mjestu u Kur'anu, opisujući Svoje iskrene robove ('ibadur-rahman), Uzvišeni navodi i ovu njihovu osobinu: *I koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno.* (El-Furkan, 72)

Opisujući stanovnike Dženneta i njegove blagodati, Uzvišeni kaže: *Tamo prazne besjede i neistinu neće slušati.* (En-Nebe', 35) Primjećujemo da je u ovom ajetu *lagv* (prazna besjeda, ono što nas se ne tiče) spomenuta zajedno s laži, kazujući da su one vrlo blizu jedna drugoj ili da su čak i u istom nivou. U praznoj besjedi nema nikakve koristi, a vrlo lahko može nastati šteta od nje, s obzirom na to da može odvesti čovjeka dalje od ispunjenja obaveza ili ga navesti na laž, ogovaranje i sl.

Prazna besjeda (priča o onome što nas se ne tiče) može biti jedan od faktora čovjekova neulaska u Džennet. To se jasno vidi iz hadisa, kojeg bilježi Et-Tirmizi od Enesa ibn Malika: "Umro je neko od Vjerovjesnikovih ashaba i neki čovjek tada reče: 'Raduj se Džennetu'. Čuvši to, Allahov Poslanik, a.s., upitao ga je: 'Otkud ti znaš? Možda je govorio ono što ga se nije ticalo, ili možda škrtario u onome što mu (da je dijelio) ne bi bilo umanjeno.'"

Muslimana njegova vjera uči da će za svaku izgovorenu riječ biti pitan i da je odgovoran za njeno izricanje. Stoga, svako od nas treba razmisliti prije nego što nešto izgovori. Uzvišeni Allah nas u Kur'anu upozorava na čovjekovo stanje, pa kaže: *On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj koji bdije.* (Kaf, 18)

Kada je Muaz, r.a., pitao Poslanika, a.s., šta će ga približiti Džennetu,

a udaljiti od Džehennema, on mu je odgovorio, a zatim ga upitao: “A hoćeš li da te obavijestim o vladaru (ključu) svega toga?” “Hoću, Allahov Poslaniče”. Poslanik je dodirnuo svoj jezik i rekao: “Pazi na ovo.” Muaz je pitao: “Allahov Poslaniče, zar ćemo biti odgovorni za ono što govorimo?” “Rodila te majka, Muaze, pa zar će ljudi biti bacani naglavačke u vatru i zbog čega drugog, osim zbog djela svojih jezika”, odgovorio mu je Poslanik. (Et-Tirmizi)

Drugi Ibn Abbasov savjet glasi: “Ne govori o onome što te se tiče dok ne bude prilika za to, jer mnogi su, govoreći o onome što ih se tiče u nezgodno vrijeme, zaslužili prijekor.”

Ibn Abbas nas najprije savjetuje da ne govorimo o onome što nas se ne tiče, a potom nas savjetuje da ono što nas se tiče kazujemo u odgovarajuće vrijeme i na odgovarajućem mjestu. Iz svakodnevnog života znamo da nas vlastita djeca, koju najviše volimo, znaju pitati nešto kada smo zauzeti ili okupirani nekim važnim pitanjem i samo zbog toga ih odbijemo, jer, da su nam se obratila u nekom drugom trenutku, odgovorili bismo na njihovo zapitkivanje. Tako je i u komunikaciji s odraslima: ako izaberemo pogrešno vrijeme ili okolnosti, možemo ostati uskraćeni za ono što tražimo. Kur'an je zabilježio događaj koji se desio za vrijeme Allahova Poslanika, kada su neki beduini došli i u nezgodno vrijeme počeli dozivati Poslanika, a.s.,

ispred njegove kuće, povišenim glasovima. Allah o njima kaže: *Većina onih koji te dozivaju ispred soba nije dovoljno pametna.* (El-Hudžurat, 4). Zbog toga što nisu odabrali odgovarajući način i vrijeme dozivanja, opisani su ovom osobinom.

Treći Ibn Abbasov savjet glasi: “Ne raspravljaj s blagim (stidljivim), niti drskim (bestidnim), jer blagi će te zamrziti, a drski (bestidni) će te uvrijediti.”

Sve vrste rasprave su pokudene, osim onih kojima je cilj da se sazna istina ili pronađe najbolje rješenje. Ibn Abbas poručuje da se ne raspravlja s onim koji je stidan, jer neće uzvraćati i bit ćeš mu težak, izbjegavat će tvoje društvo i, na kraju, ako ti stalno budeš govorio, počet će te izbjegavati i možda zamrziti, jer se ne osjeća prijatno u tvom društvu. Ako, pak, onaj s kim raspravljaš bude drzak i neodgojen, vrijeđat će te, jer sebi može dopustiti da svašta kaže.

U našem društvu se mnogo raspravlja, počevši od običnih sijela i druženja, do društvenih mreža, novina i televizije. Raspravlja se o svemu i svačemu. S pravom diskutiraju oni koji bi trebali rješavati određena pitanja, ali i oni koji uopće nisu kompetentni niti odgovorni za ta pitanja. Gotovo svako može raspravljati na svaku temu, počevši od najbanalnije teme, preko sporta, do politike i vjere. Vrlo rijetko ćete naići na osobu koja će o nepoznatoj temi kazati: Ja to ne znam. To nije

moja oblast. Naprotiv, često se ljudi ponašaju kao da sve znaju.

A, s druge strane, većina preskače svakodnevne obaveze koje treba da se izvršavaju. Naši dobri prethodnici su znali reći da je *ne znam* pola znanja. Zašto je to tako? Upravo da bi se izbjegli odgovori i diskusije nekompetentnih i neodgovornih.

Islamski učenjak Evzai je rekao: “Kada Allah želi nekom narodu zlo, otvori mu vrata rasprave, a zatvori vrata znanja i rada.”

Poslanik je upozorio na beskorisnu raspravu, riječima: “Ko bude izbjegavao laž, bit će mu sagrađen dvorac u predvorju Dženneta. Ko bude izbjegavao prepirku (raspravu), iako je u pravu, bit će mu sagrađen dvorac u središnjem dijelu Dženneta, a ko bude popravljao (usavršavao) svoj moral bit će mu sagrađen dvorac u samom vrhu Dženneta.” (Et-Tirmizi)

Četvrti Ibn Abbasov savjet glasi: “Svoga brata, kada nije s tobom, spominji onako kako bi volio da on tebe spominje, i brani ga od onoga od čega bi volio da on tebe brani.”

U prva tri savjeta Ibn Abbas nam preporučuje da se sustegnemo od govora, a u ovome da svoj jezik pametno koristimo, a to je da o svome bratu kazujemo najbolje što znamo o njemu. Mi smo ljudi i imamo i dobrih i loših osobina, ali trebamo birati dobre i njih spominjati. Nemojmo gledati tuđe nedostatke i o njima govoriti, nego se sjetimo da ih i mi imamo. Kao

što ne volimo da se naše loše osobine i postupci spominju, tako i drugi ne vole da se o njima širi loš glas. Neka su nam uvijek na umu riječi Allahova Poslanika, a.s.: *Niko od vas neće biti (istinski) vjernik sve dok ne bude želio svome bratu ono što želi samom sebi.* (Buhari i Muslim)

Peti Ibn Abbasov savjet glasi: “Radi (postupaj) kao čovjek koji zna da će biti nagrađen za dobro, a kažnjen za zlo.”

U prethodnim savjetima akcent je bio na kontroli i ispravnoj upotrebi jezika, jer preko njega se najbolje i najčešće manifestira stanje našeg duha. U ovom savjetu nam govori da trebamo paziti i na ostale naše organe i sve naše postupke, jer jezik, bez obzira na to koliko bio značajan, ipak nije jedino sredstvo stjecanja dobrih i loših djela. Ovim savjetom Ibn Abbas, r.a., podsjeća da će svaki čovjekov postupak biti zabilježen i ocijenjen, shodno riječima Uzvišenog: *Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terazije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A doista je to što ćemo Mi računati ispitivati.* (El-Enbija', 47)

Molimo Uzvišenog Allaha da nam, nakon što nas je uputio, podari znanja, mudrosti, snage i volje da slijedimo Njegove upute da bismo postigli uspjeh i sreću na oba svijeta.

Sura Nūh

posvećenost pozivu

ALMIR FATIĆ

redovni profesor tefsirskih predmeta na fakultetu
islamskih nauka univerziteta u sarajevu
almirfatic75@gmail.com

Sažetak: U radu se, metodom ajet po ajet, tumači 71. kur'anska sura Nūh, koja ima 28 ajeta. Nazvana je tako jer se u njoj kazuje samo o Nūhu, a.s. Objavljena je, prema konsenzusu komentatora Kur'ana, u Mekki, i to vrlo rano. Sadržaj sure otkriva da je vjerovatno objavljena u vrijeme snažnog protivljenja mekanskih poricatelja Istine Muhammedu, a.s., i onome što on obznanjuje. Kazivanje o Nūhu, a.s., glavna je tema ove sure, ali to kazivanje nije cilj samome sebi, već je ono istovremeno i upozorenje poricateljima Istine u smislu: Ako se i vi budete, poput Nuhova, a.s., naroda, protivili Božijem poslaniku koji vam je poslan, i vas će zadesiti ono što je i njih zadesilo.

Ključne riječi: Nuh, pozivanje u vjeru, ustrajnost, poricanje, kazna

UVOD

Sura Nūh je 71. kur'anska sura, koja ima 28 ajeta. Nūh, a.s., naziva se “drugim ocem čovječanstva” (*ebul-bešer es-sānī*) te se smatra prvim poslanikom (*resūlom*) na Zemlji. Također, ubraja se u one “poslanike odluke” (*ulul-azm*) zajedno sa Ibrahimom, Musaom, Isaom i Muhammedom, a.s. Ime Nuh (bibl. Noah) znači Miroљjubivi ili Dugovječni (Upućivač). U Kur'anu se spominje na 43 mjesta (v. El-E'arāf, 59-64; Jūnus, 71-73; Hūd, 25-49; El-Mu'minūn, 23-31, Eš-Šu'arā', 105-122; El-'Ankebūt, 14,15, Es-Sāffāt, 75-82; El-Kamer, 9-16). Njegov narod zvao se Benū Rāsib (sinovi Rasiba), a oni su Babilonci koji su naseljavali južne krajeve Iraka (oko sadašnje Kufe). Između Adema, a.s., i Nuha, a.s., bilo je deset generacija ili deset stoljeća.¹

Objavljena je, prema konsenzusu komentatora Kur'ana, u Mekki, i to vrlo rano. Sadržaj sure otkriva da je vjerovatno objavljena u vrijeme snažnog protivljenja mekanskih poricatelja Istine Muhammedu, a.s., i onome što on obznajuje.² Kazivanje o Nūhu, a.s., glavna je teme ove sure, ali to kazivanje nije cilj samome sebi, već je ono istovremeno i upozorenje poricateljima Istine u smislu: Ako se i vi budete, poput Nuhovog, a.s., naroda, protivili Božijem poslaniku koji vam je poslan, i vas će zadesiti ono što je i njih zadesilo.

Glavna tema u suri izlaže se kroz sljedeće cjeline: 1. Nūhov, a.s. poziv u tevhid (1-3); 2. pozivanje metodom obveseljavanja i zastrašivanja (4); 3. pozivanje u svako vrijeme – noću i danju (5); 4. pojedinačno i skupno pozivanje (8-9); 5. podsticanje na istigfar (traženje oprosta) i njegovi rezultati na ovom i onom svijetu (10-12); 6. poziv na promišljanje i posmatranje svemira (13-20); 7. dova Nūha, a.s., za vjernike i prizivanje propasti okorjelim lašcima i poricateljima (26-28).³

Imam Sujūtī, kako kaže, “nakon dužeg razmišljanja”, povezanost sure Nūh sa surom El-Me'aridž, koja joj prethodi, uočava u tome što se pred kraj sure El-Me'aridž (40-41) navodi da je Svevišnji moćan da poricatelje Istine zamijeni “boljima od njih”, a potom sura Nūh otpočinje kazivanjem o Nūhovom

1 Šire v: Hafiz Ibn Kesir, *Kazivanja o vjerovjesnicima*, 62-88; Hadžić (priređio), *Sa Božijim poslanicima i vjesnicima*, 47-51.

2 Usp. Ibn 'Aṭīyya, *Al-Muḥarrar al-wağīz fi tafsīr Kitāb al-'azīz*, 5/372; Maududi, *Tafḥīm al-Qur'an – The Meaning of the Qur'an*, <http://www.englishtafsir.com/Quran/71/index.html> (pristupljeno: 19. februara 2023).

3 Aš-Šābūnī, *Šafwa at-tafsīr*, 3/449; Ḥalil, *Awwal marratan atadabbar al-Qur'an*, 257-258.

narodu koji je potopljen i zamijenjen boljim. K tome još, i El-Me'aridž (1) i Nüh (1) otpočinj u spominjanjem kazne.⁴

1. INNĀ ERSELNĀ NŪHAN ILĀ KAVMIHI EN ENZIR KAVMEKE MIN KABLI EN JETIJEHUM 'AZĀBUN ELĪM (إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)

Zaista smo Mi poslali Nuba narodu njegovu: "Upozori narod svoj prije nego što ga stigne kazna bolna!" – Ovo: *Mi smo poslali Nūba (Innā erselnā Nūhan)* podrazumijeva da je Nūhu, a.s., poslana Objava i da je on poslanik. *Enzir* (أَنْذِرُ) je imperativ glagola *enzere* (أَنْذَرَ), koji podrazumijeva temeljito upozoravanje i upoznavanje s nekom situacijom kako bi se shvatila opasnost koja iz nje proizlazi. Glagol *etā* (أَتَى) – ovdje u obliku *je'tije* يَأْتِي – znači *doći* ili *stići*, i koristi se za označavanje dolaska nečega lakšeg, za razliku od glagola *džā'e* (جَاءَ) koji se koristi za označavanje dolaska nečega težeg.⁵ Nüh, a.s., svoj narod (قَوْمٌ - *kavm*), sinove Rāsibove, opominje Svevišnjim Allahom, tj. da se okane zabluda i nevaljalština koje čine; oni su bili prvi ljudi na Zemlji koji su Svevišnjem pridružili druga/takmaca/suparnika. Ukoliko s tim ne prestanu, Nüh, a.s., upozorava ih na bolnu kaznu ('*azābun elīm* - عَذَابٌ أَلِيمٌ = *ikāb mu'lem*).

2. KĀLE JĀ KAVMI INNĪ LEKUM NEZĪRUN MUBĪN (قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ)

Govorio je on: "O, narode moj, zaista sam vam ja upozoritelj jasni!" – *Nezīr* (نَذِيرٌ) je *upozoritelj*, a *mubīn* (derivirano iz glagola *ebāne* – أَبَانَ) *očigledan, jasan*. Svako poslanstvo je bilo jasno i očigledno. Nüh, a.s., ljubazno se obraća svome narodu. Nije grub prema njima i ne vrijeđa ih. Želi im dobro i želi ih izbaviti iz zablude. On ih samo upozorava na Božiju kaznu, ne želi ni bogatstvo ni vodstvo. Zabrinut je da ih može zadesiti bolna kazna. Ovim obraćanjem Nüh, a.s., izvršava ono radi čega je poslan svome narodu. Njegovo poslanstvo bilo je ograničeno samo na njegov *kavm*.

3. ENI'BUDULLĀHE VET-TEKUHU VE ETĪ'ŪN (أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا عَمَلَهُ)

Obožavajte Allaha i bojte se Njega i poslušni meni budite – Nüh, a.s., od svog naroda traži tri stvari: 1. *ibadet*: obožavanje samo Allaha, jer je samo On Stvoritelj i Gospodar; njegov narod je tada obožavao kipove; 2. *takva*(luk), tj. izvršavanje Njegovih naredbi i ostavljanje onoga što je On zabranio; 3. *slijedenje*

⁴ As-Suyūṭī, *Asrār tartīb al-Qur'ān*, 147.

⁵ V. Al-Munaḡḡid, *At-Tarāduf fi al-Qur'ān al-karīm*, 144-151.

Njegova poslanika jer se time slijedi Božija naredba; slijede-
nje poslanika je bila obaveza svakom narodu kome je upu-
ćen poslanik (v. En-Nisā', 64). Sve tri ove stvari su poveza-
ne i odnose se na sve Božije poslanike. Ako budu izvršavali
te tri stvari, iz toga, onda, proizlaze druge dvije stvari:

**4. JAGFIR LEKUM MIN ZUNŪBIKUM VE
JU'EHHRKUM ILĀ EDŽELIN MUSEMMĀ INNE
EDŽELELLAHI IZĀ DŽĀ'E LĀ JU'EHHRU LEV
KUNTUM TA'LEMŪN (يَعْفِرُ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُوَخِّرُكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ)**

*On će vam oprostiti neke grijehе vaše i odgoditi vaš kraj do
časa određenog! Zaista, kada čas Allahov dođe – ne
može se odgoditi! Kada biste vi znali! – Zunūb
(ذُنُوب) su grijesi; ehhare (أَخْر) znači odgoditi;
edžel musemmā (أَجَلَ مُسَمًّى) je čas određeni,
čas suđeni; edžellellah (أَجَلَ اللَّهِ) – Allahov čas,
jer ga On određuje; lev je čestica za izražava-
vanje želje (hurūfut-temenni).*

Kao rezultat obožavanja Svevišnjeg
Allaha i slijedenja Njegovih naredbi dolazi
– oprost nekih grijehа. Rečeno je “neke gri-
jehe vaše”, jer se odnosi na grijehе prema Sve-
višnjem, dok se grijesi prema drugim ljudima
(npr. kleveta, varanje, podmićivanje) rješavaju izme-
đu ljudi: putem traženja oprosta i popravljanja štete koja je
prouzrokovana. Pod *odgodom kraja* misli se na odgađanje
kazne nad njima na ovome svijetu, a ne na njihove živote
koji su već određeni i završavaju se u određenom času.
Nüh, a.s., još spominje da, kada dođe vrijeme smrti, ono se
ne može odgoditi ni za trenutak. Sve ovo Nüh, a.s., govori
u nadi da će potaknuti svoj narod na pokajanje prije nego
što bude kasno.⁶

⁶ Usp. Ar-Rāzī, *Maṣāṭiḥ al-ġayb*, 30/135; Ibn ‘Aṭīyya, *Al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/372-373; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr fi ‘ilm at-tafsīr*, 8/57; Al-Qurṭubī, *Al-Ġāmi’ li aḥkām al-Qur’ān*, 18/287; Al-Maydānī, *Ma’āriḡ at-tafsīkkur wa daqā’iq at-tadabbur*, 13/700.

5. KĀLE RABBI INNĪ DE'AVTU KAVMĪ LEJLEN NE NEHĀRA (قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا)

6. FELEM JEZIDHUM DU'Ā'Ī ILLĀ FIRĀRĀ (فَلَمَّ يَرِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا)

Reče on: “Gospodaru moj, zaista sam ja pozivao narod svoj i noću i danju, / ali im je pozivanje moje samo povećalo bježanje” – Nüh, a.s., obraća se Svevišnjem; iz njegovih riječi saznajemo da je sve vrijeme radio i pozivao svoj narod – prema Kur'anu (El-'Ankebūt, 14): živio je 950 godina! – ali bez rezultata. Pozivao ih je ne samo danju (نَهَارًا), već i noću (لَيْلًا). Ali, to pozivanje samo im je povećavalo njihovu zabludu i okretanje od Istine (*felem jezidhbum du'ā'ī illā firārā*). To njihovo stanje opisuju se riječju *firārā* (فِرَارًا = inf. glagola *ferre*) – *bježanje*, a to je bježanje od nečega što čovjeka užasava, što govori da su se oni užasavali Nühova, a.s., pozivanja.

7. VE INNĪ KULLEMĀ D'AVTUHUM LI TAGFIRE LEHUM DŽE'ALŪ ESĀBI'AHU FĪ ĀZĀNIHIM VE-STAGŠEV SIJĀBEHUM VE ESARRŪ VE- STEKBERŪ-STIKBĀRĀ (وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَكْبَرُوا وَاسْتَكْبَرُوا وَأَصْرُوا وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا وَاسْتَكْبَرُوا)

I kad god sam ih pozivao da im oprostiš, stavljali su prste svoje u uši i pokrivali se haljinama svojim, i bili su uporni i pretjerano oholi – Ovdje vidimo da ih Nüh, a.s., poziva Svevišnjem ne za svoju korist već za njihovu korist – kako bi im On oprostio. Njihova reakcija je, u praktičnom smislu, dvojaka: 1. stavljaju prste u svoje uši kako ga uopće ne bi čuli i 2. svojom odjećom prekrivali su svoja lica kako ga ne bi ni gledali. Dakle, nisu ga voljeli ni gledati, a kamoli slušati. Moguće je da su, prolazeći pored njega, skrivali svoja lica kako ih ne bi mogao prepoznati i obratiti im se. Upravo su se ovako ponašali i poricatelji Istine u Mekki prema Muhammedu, a.s.: *إِلَّا إِهْمُ يَتَّبِعُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَكْفُرُوا مِنْهُ إِلَّا حِينَ يَسْتَعْشُونَ بِنَابِهِمْ يُعَلِّمُونَ مَا يُسِرُّونَ* *Eto, oni umotavaju grudi svoje želeći da se sakriju od njega. A i kad se umotaju u ruho svoje, On zna ono što skrivaju i ono što pokazuju. Zaista, On zna šta je u grudima!*

Nüh, a.s., dalje objašnjava da su oni bili uporni u svom inatu (*ve esarrū - وَأَصْرُوا*), tj. u svome nevjerništvu i idolopoklonstvu – glagol *esarre* (أَصْرَ) prenosi značenje *čvrstog pridržavanja nečega*, i uglavnom se koristi u kontekstu onoga što je negativno – te da su se ponašali izuzetno arogantno prema njemu (*وَاسْتَكْبَرُوا* وَاِسْتَكْبَرُوا). Zapravo, mrzili su Nuha, a.s., i njegove savjete.⁷

7 Usp. Maududi, *Tafhim al-Qur'an*, <http://www.englishsafsir.com>; Aş-Şabūnī, *Şafīwa al-tafāsīr*, 3/451; Al-Maydānī, *Ma'āriḡ at-tafakkur*, 13/704-705.

8. SUMME INNĪ DE'AVTUHUM DŽIHĀRĀ (تَمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا)

9. SUMME INNĪ E'ALENTU LEHUM VE ESRERTU LEHUM ISRĀRĀ (تَمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا)

Zatim, zaista sam ih pozivao otvoreno, / a onda sam im javno obznanjivao i u tajnosti im kazivao – veznik *summe* (تَمَّ) ukazuje na vremensku distancu između njihovih reakcija i ovoga što se ovdje navodi u jednom i drugom ajetu. *Džihār* (جِهَارًا) je infinitiv glagola *džeher* (جَهَرَ) – *glasno govoriti; e'alone* (أَعْلَنَ) – *objaviti, oglasiti, proglasiti, objelodaniti, proklamirati, otvoreno postupiti*;⁸ glagol *أسررتُ* *esrertu* (deriviran iz *sir* – سر *tajna, tajnovito, skriveno*) navodi se s apsolutnim objektom (*إِسْرَارًا* – *isrāren*), što ukazuje na to da im je Nüh, a.s., intenzivno govorio u tajnosti i da je na tome ustrajavao. Kada ga nisu htjeli poslušati pojedinačno, kada bi odlazio kod njih, Nüh, a.s., obraćao bi im se kolektivno na otvorenim prostorima, na ulici i sl. A onda je pokušao da im se obraća s posebnih mjesta namijenjenih za obraćanje javnosti. Nakon toga, odlazio bi privatno njihovim kućama tražeći od njih da razmisle o onome što im je javno govorio.

Prema tome, Nüh, a.s., koristi sve tri navedene metode pozivanja na najbolji mogući način, ali oni ga jednostavno nisu htjeli poslušati. Spajao je metod javnog i tajnog pozivanja, “što je krajnja tačka savjetovanja i dosljednosti u prenošenju Poruke”.⁹

10. FE KULTU-STAGFIRŪ RABBEKUM INNEHU KĀNE GAFFĀRĀ (فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا)

I rekao: “Tražite oprost od Gospodara svoga! Zaista On najviše prašta” – *istafgere* (اسْتَغْفَرَ) znači *tražiti oprost; El-Gaffār* (u formi hiperbole) je Božije ime koje ukazuje na mnoštvo oprosta putem ponavljanja, tj. On oprašta grijeh jedne poslije drugih.¹⁰ Pomoćni glagol *kāne* (كَانَ – *biti*) u odnosu na Svevišnjeg Allaha označava stalnost ili trajnost. Nüh, a.s., im i ovo savjetuje, tj. da traže oprost od njihova Gospodara jer On oprašta grijeh i prihvata pokajanje onih koji mu se vraćaju. On koristi izraz *رَبَّكُمْ* – *vaš Gospodar*, kojim se označava Božija gospodarstvenost i ovisnost svih stvorenja o Njemu.

8 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1160.

9 Usp. Al-Māwardī, *An-Nukat wa al-uyūn*, 6/101; Ar-Rāzī, *Maḡātib al-ġayb*, 30-136-137; Ibn 'Aṭīyya, *Al-Muḡarrar al-waḡīz*, 5/373; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/228.

10 V. Ebu Hamid el-Gazali, *Komentar Allahovih lijepih imena*, 144.

11. JURŠILI S-SEMĀ'E 'ALEJKUM MIDRĀRĀ (يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا)

On će vam slati kišu obilnu – ersele (ovdje u obliku *jursil* – يُرْسِلُ) znači (*po*)*slati*, *spustiti* (يُنزِلُ). Ovdje se izraz *semā'* (السَّمَاءُ) – *nebo, sve ono što je iznad*, na metonimijski način (*medžāz mursel*), koristi za kišu.

Ovaj ajet je, kako kažu komentatori Kur'ana, dokaz da traženje oprosta (*istiġfar*) za sobom povlači i spuštanje kiše. Kaže se *vama* ('*alejkum* – عَلَيْكُمْ), a podrazumijevaju se *vaše zemlje, njihve*. Ovdje im je rečeno da bi ih oprost doveo do toga da imaju kontinuiranu kišu i ne bi ih pogodila suša. Ironično je da je Nühov, a.s., narod upravo kiša uništila! Previše kiše može biti štetno, ali stalna kiša u pravim količinama je korisna. I to je značenje riječi *midrārā* (مِدْرَارًا).

Jedne prilike Omer b. el-Hattāb izišao na kišnu dovu i nije ništa više učio, osim što je donosio istigfare. Kada se okrenuo da ide, bio je upitan zašto nije tražio kišu, a on je odgovorio: “Tako mi Allaha, tražio sam kišu na najbolji mogući način!” Nakon toga, kiša se spustila. Opet, neki čovjek se požalio Hasanu el-Basriju na sušu, a on mu je rekao: “Traži oprost od Allaha!” Druge prilike, jedna osoba žalila mu se na siromaštvo, druga da nema djece, treća da mu je propala žetva, a on ih je sve podsjećao da traže oprost od Svevišnjeg Allaha. Ljudi su ga upitali: “Kako to da si svima njima predložio jedan te isti lijek za različite tegobe?” Kao odgovor proučio im je ove ajete sure Nüh (tj. 10. i 11. ajet).¹¹

12. VE JUMDIDKUM BI EMVĀLIN VE BENĪNE VE JEDŽ'AL LEKUM DŽENNĀTIN VE JEDŽ'AL LEKUM ENHĀRĀ (وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَبِينُ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا)

I pomoći će vas imecima i sinovima, i dat će vam bašče i dat će vam rijeke – Nüh, a.s., sada spominje i neke druge blagodati kao rezultat traženja oprosta: imetak, djeca, prostrane bašče (*džennāt*) i rijeke (*enhār*). Prvo navodi imetke (أَمْوَالٍ) i sinove (بَيْنٍ), jer su te dvije stvari najbliže čovjeku na dunjaluku, čak se prvo navode imeci! Isto primjećujemo i u suri El-Kehf (46): *المَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا* *Imetak i sinovi su ukras ovozemaljskog života*. Neki ljudi vjerovatno daju prednost bogatstvu, dok drugi djeci. On navodi te blagodati ne bi li o njima razmislili i povjerovali u Svevišnjeg te Mu se pokoravali, jer samo će tada one biti realizirane.

11 V. Aṭ-Ṭabarī, *Ġāmi' al-bayān 'an ta'wīl āy al-Qur'ān*, 10/8224; Ibn 'Aṭīyya, *Al-Muḥarrar al-waġīz*, 5/373-374; Al-Qurtūbī, *Al-Ġāmi' li abkām al-Qur'ān*, 18/290; Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur'ān al-'aẓīm*, 4/545. Ibn Kaṭīr kaže da je, zbog ovog ajeta, suru Nüh lijepo učiti u namazu za kišu (*salāh al-istisqā'*).

13. MĀ LEKUM LĀ TERDŽŪNE LILLĀHI VEKĀRA (مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا)

Šta vam je, zašto se ne bojite Allahove veličine – *Mā lekum* (مَا لَكُمْ) je niječna upitna zamjenica koja izražava čuđenje (*istifbām inkāri te'adždžubī*): Šta vam je?! Glagol *terdžūne* (تَرْجُونَ) derivira se iz riječi *redžā'* (رجاء), koja nosi ideju *iščekivanja nečega što je lijepo ili poželjno*, ili, pak, *što je nepoželjeno i od čega se strahuje*. Izraz *vekār* (وَقَار) ima nekoliko značenja: 1. poštovanje i počast;¹² 2. postojanosti; 3. veličine, vlast, sila; 4. stalni boravak. Prednost dajemo trećem značenju, a glagol *terdžūne* ovdje prenosi intenciju straha.¹³

14. VE KAD HALEKAKUM ATVĀRĀ (وَقَدْ خَلَقْتُمْ أَطْوَارًا)

A On vas stvara postepeno – *atvār* (أَطْوَار) je množina od *tavr* (طور) *faza, stanje*. Čovjek prolazi faze stvaranja od embriona, bebe, djeteta, mladosti, odrasle osobe, starca. Te faze pokazuju Božiju moć i veličinu u svakom trenutku ljudskog života, i taj moćni Stvoritelj istinski i isključivo zaslužuje ljudsku zahvalu i pokornost. Ovim riječima Nüh, a.s., skreće pažnju na njih same i njihovo stvaranje u kojem im se pokazuje Božija moć i mudrost.¹⁴

15. ELEM TEREV KEJFE HALAKALLĀHU SEB'A SEMĀVĀTIN TIBĀKĀ (أَلَمْ تَرَؤا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا)

Zar ne vidite kako je Allah stvorio sedam nebeskih slojeva – Sintagma *seb'a semāvātīn* (سَبْعَ سَمَاوَاتٍ), zanimljivo, u Kur'anu se spominje sedam puta.¹⁵ Broj *sedam* u ovoj sintagmi može se razumjeti upravo kao *sedam*, a može i kao *mного*, tj. u smislu izražavanja množine: *mного nebesa*. *Tibāk* (طِبَاق) je infinitiv (glagola *tābeka* – طابق *podesiti*) u značenjima: *naslaga, sloj, sprat, nebeska sfera, svod*.¹⁶ Otuda se *seb'a semāvātīn tibākā* može shvatiti kao *sedam (ili: mnogo) nebeskih slojeva, sfera*.¹⁷ Nüh, a.s., sada im skreće pažnju na ono što je oko njih, kosmos i

12 Pa bi, shodno tome, značenje glasilu: *Šta vam je pa se ne nadate da će vam Allah, dž.š., ukazati poštovanje u kući Svoje nagrade?! I ovo je mišljenje Az-Zamahšarija (Tafsīr al-Kaššāf, 1142); uisp. Ibn al-Ġawzī, Zād al-masīr, 8/58.*

13 Usp. Al-Māwardī, *An-Nukat wa al-'uyūn*, 6/101; Al-Maydānī, *Ma'āriḡ at-tafakkur*, 13/712-713; Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/229.

14 Usp. Aṭ-Ṭabarī, *Ġāmi' al-bayān*, 10/8226-8227; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/58; Al-Qurtubī, *Al-Ġāmi' li abkām al-Qur'ān*, 18/291; Aš-Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/452.

15 Al-Baqara, 29; Al-Isrā', 44; Al-Mu'minūn, 86; Fuṣṣilat, 12; Al-Talāq, 12; Al-Mulk, 3 i Nüh, 15.

16 Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 997.

17 "Različito slojeva atmosfere nije mogla biti poznata u vrijeme Poslanika. Ovu činjenicu nije bilo moguće iznijeti proizvoljno. Kur'an govori o različitim slojevima atmosfere koji su u savršenom međusobnom skladu. Stvaranje skladnih nivoa i sklad među ovim slojevima prisutan je od mikronivoa atoma do kosmičkih makronivoa... Reći da je atmosfera načinjena od različitih i međusobno skladnih slojeva bilo je moguće tek posljednjih decenija" (Taslan, *Kur'an nenadmašni fenomen*, 90, 92). Isto ovo, prema

njegove fenomene koje mogu svojim očima vidjeti, a koji ukazuju na Božiju jednost i savršenstvo Njegove svemoći. Obraća im se u upitnoj formi (*elem terev* – أَلَمْ تَرَوْا), podstičući ih na razmišljanje o čudesnim kosmičkim dokazima.

16. VE DŽE'ALE L-KAMERE FĪHINNE NŪREN VE DŽE'ALE Š-ŠEMSE SIRĀDŽĀ (وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا)

*I na njima Mjesec učinio svjetlom, a Sunce učinio svjetiljkom? – El-Kamer (القمر) je Mjesec; nūr (نور) je svjetlo, eš-šems (الشمس) – Sunce, a sirādž (سراج) svjetiljka, lampa – Mjesec noću sija i obasjava Zemlju, a Sunce otklanja noćnu tminu. Ovo su stvari koje ljude vide i primjećuju. Mjesec je nazvan svjetlom (nūr), a Sunce svjetiljkom (sirādž) jer Mjesec nema svoju vlastitu svjetlost već reflektira onu Sunčevu, dok Sunce proizvodi vlastito svjetlo i ponaša se bukvalno kao lampa. Zanimljivo je da baš to izgovara Nüh, a.s., svome narodu kao savjet i podsticaj. Mejdānī smatra da su riječi *ve dže'ale š-šemse sirādžā* (وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا) stilsko poređenje (*tešbih teblīg*), pa ih treba razumjeti ovako: *A Sunce je dao poput svjetiljke*.¹⁸ Iako je Mjesec samo na dunjalučkom nebu, on je pripisan svim *nebesima* i zato se kaže *fihinne* (فِيهِنَّ – u ženskom rodu množine).*

17. VALLĀHU ENBETEKUM MINE L-ERDI NEBĀTĀ (وَاللَّهُ أَنْتَبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا)

18. SUMME JU'ĪDUKUM FĪHĀ VE JUHRIDŽUKUM IHRĀDŽĀ (ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا)

Allah vas stvara od zemlje poput bilja, / zatim vas vraća u nju i iz nje će vas sigurno izvesti – enbete (أَنْبَتَ) znači odrasti, narasti, niknuti, iskljijati; nebāt (نبات) je bilje, rastinje; glagol e'āde – ju'īdu (يُعِيدُ) znači povratiti (ovdje: ponovo u zemlju nakon smrti); ahredže (أَخْرَجَ) – izvlačiti, izvoditi,¹⁹ tj. proživjeti. Nüh, a.s., sada podsjeća svoje sunarodnike o tome kako su stvoreni. Njihovo stvaranje poredi s biljkama (نبات). Zašto? Naime, između ljudi i biljaka postoje određene sličnosti. Ljudi, dakle, imaju mnogo zajedničkog s biljkama, npr. i mi i biljke dolazimo iz ili sa zemlje; rastemo kao što i biljke rastu; umiremo i vraćamo se u zemlju – ona nam je poput majke, kao što je to slučaj i s biljkama.²⁰

Taslamanu (93-95), odnosi se i na *sedam slojeva Zemlje* spomenutih u suri Aṭ-Ṭalāq, 12.

18 V. Al-Maydānī, *Ma'āriḡ at-tafakkur*, 13/719.

19 V. Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, 1681, 1682, 1186, 367.

20 Usp. Ar-Rāzī, *Mafātih al-ġayb*, 30/141-142; Aṣ-Šābūnī, *Šafwa al-tafāsīr*, 3/453.

19. VALLĀHU DŽE'ALE LEKUMU L-ERDA BISĀTĀ (وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا)

20. LI TESLUKŪ MINHA SUBULEN FIDŽĀDŽĀ (لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا)

Allah vam je učinio Zemlju prostirkom, / da biste po njoj hodili putevima prostranim – Ovdje Nüh, a.s., skreće pažnju svom narodu na jednu od Božijih blagodati. Govori da im je Svevišnji dao zemlju, poput *prostirke* ili *tepiba* (*bisāt* - بِسَاط) po kojoj ljudi sjede, hrane se, grade, spavaju, kreću se. Poenta je u tome da ju je Svevišnji učinio ugodnom ljudima. Zemlja je tako napravljena da po njoj ljudi mogu hodati njezinim brojnim prostranim putevima ili stazama (*subulen fidžādžā* – سُبُلًا فِجَاجًا = *et-tarīkul-vāsi*) zbog svojih potreba ili poslova. *Subul* (سُبُل) je množina od *sebīl* – سَبِيل *put*, uzak ili prostran, na Zemlji, na moru, u zraku; koristi se u fizičkom i duhovnom značenju; *fidžādž* je množina od *fedž-dž* (فَج) – *prostran*.²¹

21. KĀLE NŪHU RABBI INNEHUM 'ASAVNĪ VE T-TEBE'Ū MEN LEM JEZIDHU MĀLUHU VE VELEDUHU ILLĀ HASĀRĀ (قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَرِدْهُ مَاءُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا)

Reče Nuh: “Gospodaru moj, oni mene nikako ne slušaju i slijede one čija bogatstva i djeca uvećavaju samo njihovu propast.” Nakon što je više od 900 godina pozivao svoj narod i u tome nije uspio, Nüh, a.s., na koncu, obraća se Svevišnjem žaleći Mu se. Žali se da su ustrajali u neposlušnosti njemu ('*asavnī* - عَصَوْنِي) i(li) neposlušnosti Svevišnjem Allahu, da nisu prihvatili njegov poziv, te da su, umjesto toga, izabrali slijediti (*ve t-tebe'ū* - وَأَتَّبَعُوا) svoje zabludjele bogate vođe. Bogatstvo i djeca (وَلَدٌ) – *dijete* bilo muško ili žensko: jedno, dvoje ili više) tih vođa samo su im povećavali arogantnost i povećavali njihovu propast (*hasār* – خَسَار; derivirano iz *husr* – *umanjenje, gubitak*).²²

22. VE MEKERŪ MEKREN KUBBĀRĀ (وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا)

I prave obmane velike – *mekr* (مَكْر) je *spletka, lukavstvo* i *obmana*, s tim da ovo posljednje značenje dominira; *mekere* (مَكْر) – *obmanuti, prevariti, spletkariti protiv; kubbār* (كُبَّار) je hiperbolizirani oblik riječi *kebīr* (كَبِير) – *velik*. Njihove vođe planirali su da svoje sljedbenike podstaknu protiv Nūha, a.s., i suprotstave se Istini. Nametnuli su im narativ da ako počnu slijediti Nūha time bi postali izdajnici i napustili naslijeđe svojih predaka. Pri tome su se služili obmanama i prevarama

21 Usp. Al-Maydāni, *Ma'āriḡ at-tafakkur*, 13/ 721.

22 Usp. Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/59; Al-Bayḏāwī, *Anwār al-Tanzil wa asrār al-ta'wīl*, 3/452; Aṣ-Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/453-454.

kako bi obične ljude doveli u zabludu. Naprimjer, govorili su: فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَاكَ إِلَّا اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادْيَارِ الرَّأْيِ وَمَا تَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ *Rekoše glavešine, oni koji nisu vjerovali iz naroda njegovog [tj. Nuhovog]: "Mi vidimo da si ti samo čovjek kao i mi, i vidimo da te slijede samo oni prezreni, kratke pameti; ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji, štaviše, mislimo da ste lažljivci!"* (Hūd, 27); فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ *Pa su govorile glavešine koje nisu vjerovale iz naroda njegovog: "Ovo nije doli čovjek poput vas! Samo boće da se istakne nad vama! Da je Allah htio, poslao bi meleke! Nismo čuli za ovako nešto od predaka naših davnih!"* (El-Mu'minūn, 24); إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ *On je lud čovjek* (El-Mu'minūn, 25). Uočava se sličnost s onim što su vođe Kurejšija govorili protiv Muhammeda, a.s., kako bi stanovnike Mekke odvratili od Istine!

23. VE KĀLŪ LĀ TEZERUNNE ĀLIHETEKUM VE LĀ TEZERUNNE VEDDEN VE LĀ SUVĀ'AN VE LĀ JEGŪSE VE JE'ŪKA VE NESRĀ وَقَالُوا لَا تَدْرُونَ أَيُّهَا تَكْتُمُ وَلَا تَدْرُونَ وِدَا وَلَا سُوعَا وَلَا يَعْوُثُ وَيَعْوُقُ وَنَسْرَا

I govore: "Nikako ne ostavljajte božanstva svoja, i nikako ne napuštajte ni Vedda, ni Suvaa, a ni Jegusa, ni Jeuka, ni Jesra!" – tezerunne (تَدْرُونَ) je koroborirani imperativ glagola vezire (وَدَرَ) – ostaviti, pustiti (tereke – تَرَكَ). Vođe Nuhovog, a.s., naroda sada počinju stvarati kontrananativ: spominju mu njihove idole, tj. glavnih pet idola: Vedd, Suv'ā, Jegūs, Je'ūk i Jesr. Ovi idoli su bili podignuti u znak sjećanja na neke pravedne ljude prije Nūha, a.s., ali, vremenom, ljudi su ih počeli obožavati. Buhārī prenosi da je Ibn Abbās izjavio da su te idole poslije počeli obožavati i Arabljeni, tj. nadjenuli su ta imena svojim idolima (bogovima). To bi značilo da su kasnije generacije čule imena drvenih idola Nuhovog, a.s., naroda od onih koji su spašeni od potopa, a kada se neznanje iznova proširilo, ljudi su napravili idole dajući im ista ta imena. Tako je Vedd (bio) idol (u liku čovjeka ogromne veličine) plemena Kelb, čije je svetište izgrađeno u Devmetul-Džendelu; Kurejšije su ga zvali Vudd; Suv'ā je boginja (u liku ženske figure) plemena Huzejl; Jegūs idol (u liku lava) plemena Murād; Je'ūk idol (u liku konja) ogranka plemena Hemdan u Jemenu; Nesr idol (u liku lešinara) plemena Zil-Kelā'a iz Humejra. U ruševinama drevnih hramova u Arabiji i susjednim zemljama prepoznaje se lik lešinara na vratima većine tih hramova.²³ Dakle, spomenuti su

23 V. Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/59; Al-Baydāwī, *Anwār at-Tanzil*, 3/453; Abū Hayyān, *Al-Bahr al-mubīṭ fi at-tafsīr*, 8/335; Maududi, *Tafhīm al-Qur'an*, <http://www.englishsifts.com>; *Sabību-l-Buhārī – Buharijeva zbirka hadīsa*, br. 4920.

samo oni idoli, njih pet, koje su kasnije počeli obožavati ljudi u Arabiji i čija su svetišta pronađena nakon pojave islama.

24. VE KAD EDALLŪ KESIRĀ VE LĀ TEZIDI Z-ZĀLIMĪNE ILLĀ DALĀLĀ
(وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا)

A već su u zabludu odveli mnoge, pa Ti silnicima povećaj samo zabludu! – Vođe Nūhovog, a.s., naroda su mnoge ljude odveli u zabludu, što će reći da je njihov kontranarativ funkcionirao. U drugom dijelu ajeta Nūh, a.s., moli Svevišnjeg da silnicima samo povećá zabludu (*dalāl* – ضَلَالًا) zbog njihovog upornog odbijanja Istine i njihove ustrajne arogancije. Njihova bahatost dosegla je nivo koji Nūh, a.s., više nije mogao podnositi.

25. MIMMĀ HATĪ'ĀTIHIM UGRIKŪ FE UDHILŪ NĀREN FELEM JEDŽIDŪ
LEHUM MIN DŪNILLĀHI ENSĀRĀ (فَلَمَّ يَجِدُوا نَارًا فَلَمَّ يَجِدُوا)
(لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا)

I oni su zbog grijeha svojih potopljeni, a zatim u Vatru uvedeni. I nikoga sebi nisu našli pored Allaha kao pomagača. – Ovako su kažnjeni zbog prirode grijeha (*hati'āt*), a i zla koje su činili. Potopljeni su vodom (*ugrikū* – أُغْرِقُوا),²⁴ a potom su odmah nakon utapanja *uvedeni* u Vatru užarenu (*fe udhilū nāren* – فَادْخُلُوا نَارًا), što se sugerira veznikom *fe*. Neki komentatori Kur'ana ovaj ajet uzimaju kao dokaz da je zagrobna, kaburska kazna u berzehu (fazi između smrti i ponovnog proživljenja) stvarnost, jer se navodi da su Faraon i njegov narod odmah nakon utapanja ušli u Vatru (usp. El-Mu'min, 45-46). Mjesto smrti osobe jeste njezin kabur bilo u vodi, zemlji, zraku itd. Drugi komentatori su prošlo vrijeme upotrijebljeno u ajetu (*fe udhilū nāren*) razumjeli u značenju budućeg vremena zato što je njihov ulazak u Džehennem siguran na Sudnjem danu.²⁵ Drugi dio ajeta *felem jedžidū lehum min dūnillāhi ensārā* – فَلَمَّ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا – upozorenje je Kurejšijama i svima poslije da lažna božanstva neće ništa koristiti niti pomoći onima koji budu izloženi Allahovom kažnjavanju, kao što je to slučaj s Faraonovim ljudima.

24 Detaljnije prikazano u suri Hūd, 36-44.

25 V. Az-Zamaḥšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1144; Ibn 'Atīyya, *Al-Muḥarrar al-waḡīz*, 5/ 376; Al-Qurtubī, *Al-Ġāmi' li aḥkām al-Qur'ān*, 18/298; Aṣ-Šābūnī, *Šafwa al-tafsīr*, 3/454 Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, 6/232,

26. KALE NŪHU RABBI LĀ TEZER 'ALE L-ERDI MINE L-KĀFIRĪNE DEJJĀRĀ (وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا)

I reče Nuh: “Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nevjernika nijednog” – dejjār (دَيَّار) je jedna od imenica koja se koristi za opću negaciju (iz jedne vrste), tj. nijednog, nikoga. Nūh, a.s., ovu dovu proučio je, kako se prenosi u komentarima, onda kada mu je objavljeno (usp. Hūd: 36) i postalo jasno da niko drugi od njegova naroda neće vjerovati osim onih koji su već povjerovali.²⁶

27. INNEKE IN TEZERHUM JUĐILLŪ 'IBĀDEKE VE LĀ JELIDŪ ILLĀ FĀDŽIREN KEFFĀRĀ (إِنَّكَ إِنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا)

Zaista, ako ih Ti ostaviš, oni će u zabludu odvoditi robove Tvoje i radat će samo grješnika i nepokolebljivog nevjernika – Nūh, a.s., dakle, traži od Svevišnjeg da ih sve uništi – koliko je samo njegovo strpljenje bilo pri kraju! Shvatio je, ako ih ostavi (in tezerhum - تَذَرُهُمْ), da će svoju djecu odvajati od vjere i obožavanja jednog Boga, dž.š., tj. da će i ona biti grješnici (fādžir) i nezahvalni Njemu (كفَّار). To je shvatio iz sljedećeg slučaja: Jedan čovjek je sa svojim sinom dolazio do njege i govorio: “Sine moj, čuvaj se, jer ovaj čovjek je lažov! Moj otac je mene isto to savjetovao kad sam bio tvojih godina!”²⁷

28. RABBI-GFIR LĪ VE LI VĀLIDEJJE VE LI MEN DEHALE BEJTJE MU'MINEN VE LI L-MU'MINĪNE VE L-MU'MINĀTI VE LĀ TEZIDI Z-ZĀLIMĪNE ILLĀ TEBĀRĀ (رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ) وَأَنَّ الْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا

“Gospodaru moj, oprostí meni, i roditeljima mojim, i onome koji uđe u kuću moju kao vjernik, i vjernicima i vjernicama, a silnicima povećaj samo propast!” – Nūh, a.s., prvi moli za sebe, zatim za svoje roditelje, a onda za sve vjernike, iz čega se zaključuje da tako treba postupati u dovi prilikom traženje oprosta. Njegova dova obuhvata sve vjernike do Sudnjega dana. Kuća koja se spominje komentatori su protumačili kao: 1. Nūhovu porodičnu kuću; 2. mjesto ibadeta i 3. lađu. Silnici za koje moli propast (tebār – تَبَار = helak – هلاك) na dunjaluku i ahiretu sami su ga zaslužili svojim grijesima i nevjerništvom.²⁸

26 Usp. Al-Māwardī, *An-Nukat wa al-'uyūn*, 6/105; Az-Zamaḥṣarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, 1144; Al-Qurṭubī, *Al-Ġāmi' li al-ḥkām al-Qur'ān*, 18/299.

27 V. Al-Māwardī, *An-Nukat wa al-'uyūn*, 6/100; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/60; Aṣ-Šābūnī, *Ṣafwa al-tafsīr*, 3/455.

28 Usp. Al-Māwardī, *An-Nukat wa al-'uyūn*, 6/106; Ibn al-Ġawzī, *Zād al-masīr*, 8/60; Al-Bayḍāwī, *Anwār al-Tanzīl*, 3/453.

TEFSIRSKE POENTE:

1. iskušenje bogatstvom i djecom je jedno od najtežih iskušenja za čovjeka;
2. iskušenje slijepog slijeđenja predaka također se ubraja u teška iskušenja;
3. traženje oprost za grijeh (istigfar) predstavlja zaštitu od suše, neimaštine i nerađanja;
4. u stvaranju čovjeka i kosmosa pokazuje se Božija moć i mudrost;
5. idoli navedeni u ovoj suri, u simboličkom smislu, mogu imati i sljedeća (trajna) značenja: *Vedd* simbolizira obožavanje, kult tijela (*beden/džism*); *Suvā* obožavanje strasti/putenosti (*hevā*); *Jegūs* obožavanje ugleda/karijere (*džāb*); *Je'ūk* obožavanje imetka/raskoši (*māl*); *Nesr* obožavanje pohlepe (*hirs*);
6. učenje dove za vjernike se preporučuje i ima veliku vrijednost.

LITERATURA

- Abū Ḥayyān, al-Andalusī, *Al-Baḥr al-muḥīṭ fī at-tafsīr*, Dār al-fikr, Beirut, 2010.
- Al-Bayḏāwī, Nāṣir ad-Dīn, *Anwār at-Tanzīl wa asrār at-ta'wīl*, Dār al-rušd, Beirut, 2000.
- El-Gazali, Ebu Hamid, *Komentar Allahovih lijepih imena*, prijevod s arapskog i bilješke Almir Fatić, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2009.
- Hadžić, Mehmedalija (priredio), *Sa Božijim poslanicima i vjesnicima*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2020.
- Hafiz Ibn Kesir, *Kazivanja o vjerovjesnicima*, preveo A. Adilović, Ilum, Bužim, 2017.
- Ḥalīl, 'Ādil Muḥammad, *Awwal marratan atadabbar al-Qur'an*, IAS, Kuwayt, 2017.
- Ibn 'Atīyya, al-Andalusī, *Al-Muḥarrar al-wağīz fī tafsīr Kitāb al-'azīz*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2001.
- Ibn al-Ġawzī, Abū al-Farağ, *Zād al-masīr fī 'ilm al-tafsīr*, Dār al-fikr, Beirut, 2009.
- Ibn Džuzejj, *Olakšani komentar Kur'ana*, prev. N. Ćeman, Libris, Sarajevo, 2014.
- Ibn Kaṭīr, *Tafsīr al-Qur'an al-'azīm*, Ğam'iyya ihyā' al-turāt al-islāmī, Kuwayt, 1996.
- Al-Qurṭubī, Abū 'Abdullāh, *Al-Ġāmi' li abkām al-Qur'an*, Dār al-hadīf, Cairo, 1996.
- Al-Maydānī, 'Abd ar-Raḥmān Ḥabannaka, *Ma'arīğ at-tafakkur wa daqā'iq at-tadabbur*, Dār al-qalam, Bayrūt, 2000.
- Maududi, Sayyid Abul Ala, *Tafhim al-Qur'an - The Meaning of the Qur'an*, <http://www.englishsafsir.com/Quran/71/index.html>.
- Al-Māwardī, Abū al-Ḥasan, *An-Nukat wa al-'uyūn*, Dār al-kutub al-'ilmiyya, Beirut, 2012.
- Muṭi'ić, Teufik, *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo, 1997.
- Al-Munağğid, Muḥammad Nūr ad-Dīn, *At-Tarāduf fī al-Qur'an al-karīm*, Dār al-fikr, Dimešk, 1997.
- Ar-Rāzī, al-Faḥr, *Mafātīḥ al-ğayb*, Dār al-fikr, Beirut, 1981.
- Aṣ-Šabūnī, Muḥammad 'Alī, *Safwa at-tafāsīr*, Dār al-Qur'an al-karīm, Beirut, 1981.

Sabihu-l-Buhari – Buharijeva zbirka hadisa, prev. Hasan Škapur i grupa prevodilaca, Visoki saudijski komitet, Sarajevo, 2009.

As-Suyūṭī, Ġalal ad-Dīn, *Asrār tartīb al-Qurʿān*, Dār al-faḍīla, Kairo, s.a.

Aṭ-Ṭabarī, Ibn Ġarīr, *Ġāmiʿ al-bayān ʿan taʾwīl āy al-Qurʿān*, Dār al-salām, Cairo, 2007.

Taslaman, Caner, *Kurʿan nenadmašni fenomen*, 3. izdanje, prev. E. Ibrahimkadić, Dobra knjiga, Sarajevo, 2011.

Az-Zamaḥšarī, *Tafsīr al-Kaššāf*, Dār al-maʿrifa, Beirut, 2005.

آلمير فاتيتش

Almir Fatic

سورة نوح: التفرغ للمهمة

Surah Nūh (Noah): Devotin to the Call

ملخص: تمثل هذه المقالة شرحا لسورة نوح وهي الحادية والسبعون من سور القرآن الكريم. سورة نوح مكية، وآياتها ٢٨ آية، واتفق العلماء على أنها نزلت في فترة مكية مبكرة حين كانت مقاومة الكافرين لرسول الله محمد عليه السلام غاية في قوتها وشدهتها. ومن أهم ما تأتي به هذه السورة قصة رسول الله نوح إلا أن ذات القصة ليست هي هدفا لقصصها وإنما هي إنذار للكافرين بمعنى أنهم إن قاوموا لرسولهم مثل مقاومة قوم نوح لرسولهم أصابهم نفس ما أصاب قون نوح.

Summary: Using the verse-by-verse method, the author interprets the 71st Qurʿanic surah “An-Nūh”, which consists of 28 verses. It is named so because it only talks about Nūh, peace be upon him. According to the consensus of Qurʿan commentators, it was revealed, in Mecca, at a very early period. The content of the surah reveals that it was probably revealed at a time when the Meccan deniers of the Truth were strongly opposed to Muhammad, peace be upon him, and what he preached. The story of Nuh, peace and blessings be upon him, is the main theme of this surah, but this telling is not for its own sake, but at the same time it is also a warning to the deniers of the Truth in the sense: If you, like Noah’s people, oppose God’s messenger who was sent to you, what befell them will befall you.

Grieh, oprost i pomirenje muslimanska perspektiva*

JONATHAN A.C. BROWN

brownj2@georgetown.edu
profesor islamske civilizacije na georgetown univerzitetu

Sažetak: U proljeće 2014. u sjevernoiranskom gradu Nur ubica je odveden na vješala. Majka njegove žrtve u posljednjem trenutku je obznanila da ubici oprašta zločin. Ubičina je majka pojurila u zagrljaj majke njegove žrtve i obje su zajecale – jedna zbog izgubljenog, a druga zbog ponovno stečenog sina. Ova epizoda u Iranu ilustrira kako je islamska tradicija pojmila tri zastrašujuće teme ljudskog grijeha, božanskog oprosta i ljudskog pomirenja. U tim trenucima na vješalima možemo nazrijeti vertikalnu i horizontalnu os koja ih povezuje, a kojima se autor u ovom tekstu bavi.

Ključne riječi: grijeh, milost, oprost, pomirenje, vertikalna os, horizontalna os

Jonathan A.C. Brown

U proljeće 2014. u sjevernoiranskom gradu Nur ubica je odveden na vješala. S užetom oko vrata, povezom na očima i iskrivljen od straha, začuo je ženski glas koji je vikao. Bila je to majka njegove žrtve koja je u posljednjem trenutku obznanila da ubici oprašta zločin. Suze su mu potekle niz lice, osuđenik je oslobođen omče. Njegova je majka pojurila u zagrljaj majke njegove žrtve i obje su zajecale – jedna zbog izgubljenog a druga zbog ponovno stečenog sina.¹

Muškarac je bio osuđen za kazneno djelo ubistva. Je li on doista počinio taj grijeh? Moguće je da su svjedoci na sudu lagali, što je dovelo do lažne osude. Također je moguće da suci nisu primijetili kako je, nekako u žaru svađe, muškarac postupio u samoodbrani. Samo Bog zna. Kao što su muslimanski učenjaci, u svojstvu sudaca, stoljećima insistirali na veteranskoj pravnoj maksimi: “Naređeno nam je da odlučujemo o onome što je očito, a Bog poznaje srca”. Sve što je šerijatski sud u Nuru znao je da su dokazi i postupak utvrdili da je, barem na ovom svijetu, čovjek oduzeo život drugome. A porodica žrtve imala je prava. Kao što je objavljeno u Kur’anu *odmazda vam je određena za ubistvo*. (El-Mā’ida, 45 i dalje)

Iako je bilo pravo članova porodice žrtve da vide ubicu pogubljenog, Kur’an im je također dopustio da prihvate novčanu naknadu ili čak da ubici u potpunosti oprostite. Takvo je bilo i smjerodavno poučavanje poslanika Muhammeda, koji nikada nije presudio u slučaju ubistva, a da nije potaknuo žrtvinu rodbinu da se odrekne kazne i oprostite ubici.² Možda ne postoji bolji način da prenesem mogućnost ljudskog pomirenja ovdje na Zemlji od slike dviju iranskih majki koje se grle. Žrtvina majka odlučila je oprostiti ubici nakon što joj se u snu javio sin rekavši

1 Saeed Kamali Dehghan, “Iranian Killer’s Execution Halted at Last Minute by Victim’s Parents”, *Guardian*, April 16, 2014, <http://www.theguardian.com/world/2014/apr/16/iran-parents-halt-killer-execution>.

2 Sunan Abi Dāwūd: kitāb al-diyāt, bāb al-imām ya’ muru bi’l-’afw fi al-dam.

joj da je u Džennetu, kao šhid, i da su mu svi grijesi oprošteni. Kakva je sudbina čekala njegovog ubicu, za sada pošteđenog, u zagrobnom životu? Kur'an upozorava da *onaj ko ubije vjernika namjerno, njega sljeduje džebenemska vatra zauvijek* (En-Nisā', 93).³ Ljudi mogu opraštati jedni drugima, ali Bog oprašta kome hoće.

Samo u nekoliko muslimanskih zemalja još uvijek vlada Božiji zakon, šerijat, ali ova epizoda u Iranu ilustrira kako je islamska tradicija pojmila tri zastrašujuće teme ljudskog grijeha, božanskog oprosta i ljudskog pomirenja. U tim trenucima na vješalima možemo nazrijeti vertikalnu i horizontalnu os koja ih povezuje. Čovjek griješi protiv Boga, vrijeđajući [u skalinama prema] gore svemoćnog, nepobjedivog Stvoritelja. I čovjek griješi protiv čovjeka, ozljeđujući previše ranjivog sučovjeka, čovjeka kojemu je Bog dao pravo da ga popravlja. Bog oprašta, spuštajući [i šaljući] svoju milost na grješnike. Bog oprašta, a možda se Njegova milost širi među ljudima. Ljudi opraštaju i počinju se pomirivati, u određenom smislu odražavajući Božiju milost.

Pogledajmo redom svaki od ovih elemenata. U osnovi okomite (vertikalne) osi grijeha i oprosta koja povezuje čovjeka i Boga nalazi se naša vlastita ljudska priroda. Nama isuviše dobro poznata objava nam govori više o našoj ljudskoj sklonosti grijehu, našoj podlosti u bezakonju i našoj slavi u pravednosti. Čovječanstvo je brzopleto, kaže Kur'an, nezahvalno, brzo pada u očaj, previše je sklono slijediti stado [krdo] oko sebe umjesto ispravnog vodstva Božijih poslanika. Kao što je Bog opisao u Kur'anu: *Mi smo doista stvorili čovjeka u najboljem obliku, zatim ćemo ga u najniže nizine vratiti. Osim onih koji vjeruju i dobra djela čine* (Et-Tīn, 4–6). Kada djeca Ademova "savladaju prepreku", uzvišeniji, ali teži od "dva puta" (El-Balad, 10-11) koje je Bog postavio pred njih, priznajući svoga Gospodara i čineći dobro, oni se uzdižu na više [razine] od meleka, koji neprestano hvale i štuju Boga, ali nikada ne bi mogli činiti ništa drugo mimo toga. Ali, kada djeca Ademova zaniječu svoga Gospodara i griješe, uzimajući vlastite želje za svoje bogove, *onda su oni kao stoka, čak su još dalje s Pravog puta skrenuli*. (El-Furkān, 44). Za razliku od životinja, ovi bezobraznici odabrali su svoj mlohavi put, dok životinje samo slijede svoju prirodu i tako neprestano slave Boga zajedno sa stablima i nebeskim tijelima.

Na vrhu okomite osi grijeha i božanskog oprosta nalazi se Božiji odgovor na naše postupke, odgovor "najboljeg od sudaca" (Et-Tīn, 8), koji *...ne čini nepravdu nijednom od svojih robova*. (El-Enfāl, 51) Oni koji su Ga zanijekali u ovom

3 Wa man yaqtul mu'minan muta'ammidan fa-jazā'uhu jahannamu khālidan fihā.

—
Bog upozorava da oprašta sve grijehe osim pridruživanja drugih božanstava Njemu. Ali čak i ova granica je kvalificirana, zaključili su muslimanski učenjaci, budući da je onima koji se pokaju, kao i onim paganima ili nemuslimanima koji nikada nisu upoznali islam ili nikada nisu naučili njegova istinska učenja, oprošteno njihovo idolopoklonstvo i njihova zabluda.

—

životu i činili zlo “bit će zahvaćeni (progutani) onim što su željeli učiniti”, a vatre i muke pakla bit će ovozemaljska manifestacija njihovog podlog ponašanja i pogrešnih uvjerenja.⁴ Za one koji vjeruju i dobra djela čine, njihovo dobro će biti uvećano. Bog obećava u Kur'anu da će preći preko ružnih djela njihovih i nagraditi ih za lijepa djela koja su činili. (Ez-Zumer, 35).

Dakle, uz Božiju pravdu na vrhu okomite osi nalazi se njegova beskrajna milost prema Njegovoj svekolikoj kreaciji. Kao odgovor na Musaove molbe za pomoć u suočavanju s neposlušnim Izraelcima pred planinom Sinaj, Bog kaže da će podariti sreću onima koji vjeruju i čine dobra djela. *Kaznom Svojom Ja kažnjavam koga hoću. A moja milost obuhvata sve.* (El-A'raf, 156)⁵ Kur'an upućuje Muhammeda: *Reci: “O robovi moji koji ste se sami prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Božiju milost, jer Bog doista oprašta sve grijehe, On doista mnogo prašta i milostiv je.* (Ez-Zumer, 53).⁶

Bog upozorava da oprašta sve grijehe osim pridruživanja drugih božanstava Njemu. Ali čak i ova granica je kvalificirana, zaključili su muslimanski učenjaci, budući da je onima koji se pokaju, kao i onim paganima ili nemuslimanima koji nikada nisu upoznali islam ili nikada nisu naučili njegova istinska učenja, oprošteno njihovo idolopoklonstvo i njihova zabluda.⁷ Bog upućuje Muhammeda da kaže

4 Jalāl al-Dīn Muḥammad bin As'ad al-Dawānī, *Ḥaḡīqat al-insān wa'l-rūḥ al-jawwāl fī al-'ālamīn*, ur. Muḥammad Zāhid al-Kawtharī (Kairo: Al-Maktaba al-Azhariyya, 2006), 5.

5 'adhābī uṣību bihi man ashā'u wa raḥmatī wasī'at kulla shay'in.

6 qul yā 'ibādī alladhīna astrafū 'alā anfusihim lā taqnaṭū min raḥmat Allāh, inna Allāh yaghfiru al-dhunūb jamī'an innahu huwa al-ghafūr al-raḥīm.

7 Ovo je dobro utvrđeno, budući da je ovaj ajet specifičan u Kur'anu 39:53. Pogledaj Ibn Taymiyya, *Majmū'at al-fatāwā*, 11:104; Al-Albānī, *Fatāwā*, 350.

onim novoobraćenicima na islam koji su se pokajali zbog svojih prijašnjih postupaka da su im grijesi oprosteni, jer je *Tvoj Gospodar Sebi propisao milost* (El-En'ām, 54).⁸ Jer, kao što je Bog odredio prije stvaranja svemira: “Moja milost nadjačava moju srdžbu”.⁹ On može oprostiti čak i najgorim grješnicima. “O dijete Ademovo”, Muhammed nam kaže da je Bog odredio, “čak i kad bi tvoji grijesi dosegli visine do nebeskih ljestava, a ti Me zatim zamolio za oprost, Ja bih ti oprostio”.¹⁰

Zbog golemosti Božije milosti i zato što opseg Njegove kosmičke pravde daleko premašuje našu spoznaju, rezultat je da ne možemo znati ko će ući u Džennet, a ko neće. Muhammed je jednom pripovijedao o dvojici Židova u davnim vremenima, od kojih je jedan bio pobožan i vrijedan divljenja, a drugi otvoreni grješnik. Pobožni bi rekao svom prijatelju da se popravi, na što bi grješnik odgovorio: “Ostavi me na miru, mene i mog Gospodara.” Na kraju je pobožni čovjek rekao svom prijatelju: “Bog ti nikada neće oprostiti niti će ti dopustiti da uđeš u nebeski vrt.” Kada su njihove duše bile uzete [u smrt], Bog je rekao pobožnom čovjeku: “Jesi li Me ti poznavao ili kontrolirao Moju moć?” Stoga, Bog podari svoju krajnju milost i raj onom nepravednom čovjeku, a osudi pobožnog čovjeka na pakao zbog grijeha oholosti.¹¹ Ne možemo znati kako će Bog suditi bilo kojem smrtniku, a ograničiti Njegovu milost čista je oholost.

Ovo nas dovodi do vodoravne osi grijeha, naime, naše vremenske osude grijeha u zemaljskom svijetu. Ovdje smo razapeti između dvije nepobitne istine koje smo već spomenuli. S jedne strane, Bog nam je jasno stavio do znanja da Mu se određena uvjerenja i postupci ne sviđaju [izazivaju Njegovo nezadovoljstvo]: poricanje Njegovih blagoslova i blagodati, vjerovanje da nam drugi osim Njega mogu pomoći ili naštetiti, klevetanje, laganje, obeščaćenje [i nepoštivanje] roditelja, krađa, opijanje i ogovaranje. Sve su to grijesi. Kao što Kur'an kaže: *Bog zabranjuje sramotna djela, i ono što je pogrešno i pretjerano* (En-Nahl, 90).

Muslimani svih sljedbi složili su se da je dužnost muslimana naređivati dobro i zabranjivati zlo, a neki od ovih grijeha zahtijevaju od svjetovnih vlasti da kazne one koji ih počinje na Zemlji. Takav je bio slučaj s ubicom u Iranu. Ko god nepravedno oduzme život, počinio je toliko veliki grijeh u Božijim očima

8 kataba rabbukum 'alā nafsihi al- raḥma.

9 raḥmatī taghlibu ghaḍābī; Ṣaḥīḥ al-Bukhārī: kitāb al-tawhīd, bāb qawlihi ta'ālā wa yuḥadhdhirukum Allāhu nafsahu.

10 Jāmi' al-Tirmidhi: kitāb al-da'wāt, ḥadīṣ #3885; također Četrdeset hadisa (imama) Nevevija.

11 Sunan Abī Dāwūd: kitāb al-ādāb, bāb al-nahy 'an al-baḡhy; Al-Baḡhawī, *Sharḥ al-sunna*, ur. Shu'ayb al-Arnā'ūt (Damask: Al-Maktab al-Islāmī, 1983), 14:385.

da je to, kako kaže Kur'an, *kao da je pobio cijelo čovječanstvo* (El-Mā'ida, 32). Duž horizontalne osi, prepušteno je onima koji su ovlašteni prosuđivati u državi i društvu da osiguraju da porodica ubijenog dobije pravdu (El-Isrā', 32-33).

S druge strane, ne možemo biti sigurni ni u kakvu nužnu vezu između horizontale i vertikale, između golemosti grijeha ili krivog uvjerenja i sudbine grješnika u zagrobnom životu. Etikete vjernik ili nevjernik, kršćanin, musliman ili židov stoga su samo markeri "pravne vjere (*īmān shar'ī*)" ili konfesionalnih kategorija u koje se ljudi uklapaju kako bi odredili svoje pravne odnose jednih prema drugima, svoja prava i obaveze. Oni nemaju nužnu poveznicu s "vjerom savjesti (*īmān fitrī*)" ili vjerom pojedinca u Boga, koja u konačnici određuje njegovu spasenjsku sudbinu. Musliman je sahranjen u muslimanskom groblju, kršćanin u kršćanskom. Kršćanin ne može oženiti muslimanku prema šerijatu. Muslimani mogu biti [krivično] gonjeni za piće i opijanje ili za prodaju vina, dok kršćanin ne može. Naravno, ovo ne znači da muslimani ne iznose tvrdnje o ispravnosti ili pogrešnosti vjerovanja. *Ko želi drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena i bit će među gubitnicima na budućem svijetu.* (Alu 'Imrān, 85)¹²

Ali samo pripadanje formalnoj pravnoj i društvenoj kategoriji onih koji slijede ispravnu religiju ne znači ništa za sudbinu pojedinca. Neko ko je pravno (legalno) musliman može užasno patiti u paklenoj vatri zbog svog ličnog ateizma, grubog ponašanja ili perfidnih djela. Bogobožazan, pravedan kršćanin može dostići spasenje mnogo prije njega na temelju svoje vjere u Boga i dobrih djela. Prema muslimanskoj (sunijskoj i imami-šiijskoj) doktrini, svi monoteisti će jednog dana ući u raj (Džennet) nakon što im paklene muke spale grijeha.¹³ Dakle, kao što muslimanski učenjaci često navode u svojim didaktičkim pjesmama "Nemojte izjavljivati da će bilo koja osoba otići u Džehennem, niti u Džennet, ako slijedite Muhammedov sunnet."¹⁴

Jasnoća onoga što čini, što konstituira zločine i pravila koja je Bog objavio za prosuđivanje ljudskog ponašanja, uzeta zajedno s nespoznatljivom savršenošću Božije pravde i veličinom Njegove milosti, ograničavaju naše tretiranje grijeha u ovom svijetu na područje formalizma. Uz horizontalni pristup ljudskom pomirenju, ovaj formalizam prati isticanje vrijednosti pomirenja iznad i neovisno o tome ko je u pravu, a ko u krivu. U Kur'anu se kaže:

12 O tome se može održati cijela jedna konferencija.

13 Jāmi' al-Tirmidhi: kitāb al-ṭibb, bab ma jā'a fī-man qatala nafsahu bi-ṣumm aw ghayrihi.

14 Wa lā taḥkumanna 'alā aḥadin bi'l-janna / wa lā bi'l-nār in aradta al-sunna.

Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih ipak učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je učinila nasilje sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni; Allah, zaista pravedne voli. Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha, da bi vam se milost ukazala. (El-Hudžurāt, 9–10)

Uzaludnost sukoba između sinova Ademovih, čak (a možda i posebno) kada se jedna grupa osjeća uvjerenom u Božiju naklonost, jasna je i kada Kur'an upućuje muslimane kako postupati s nemuslimanima. Muhammedu je rečeno u Kur'anu kako pristupiti neprijateljskim plemenima koja se bore protiv muslimana: *Ali ako neprijatelj naginje miru, nakloni se i ti miru i uzdaj se u Boga, jer On doista sve čuje i sve zna* (El-Enfāl, 61). Dok je pisao o džihadu, jedan egipatski pravnik iz 16. stoljeća prisjetio se priče o kralju Davidu. Dok je gradio Hram, sve što je David sagradio srušilo bi se. Bog mu se obratio, govoreći: "Moja kuća neće biti podignuta rukama onoga koji je prolio krv." David se izjasnio da je ratove vodio samo u Božije ime. "Uistinu", odgovorio je Bog, "ali nisu li oni koji su umrli također bili moje sluge?"

Postupci poput onog iranske majke koja je pomilovala ubicu svog sina bliski su čistoj milosti. Ali u drugim slučajevima kada ljudi čine nepravdu jedni drugima, bitna uloga milosti u ljudskom pomirenju je jasna. Stranka mora biti voljna ponuditi amorfni dar milosti umjesto da formalno insistira na svojim pravima. To je bila središnja tema u postupku šerijatskih sudova (a također i u manje glamuroznim, svakodnevnim poslovima arbitraže ovdje u Sjedinjenim Državama). U cijeloj islamskoj civilizaciji suci su slijedili izreku da je "mirno pomirenje najbolje". Čak i ako je jedna strana očito oštetila drugu, uvijek se smatralo najboljim ako su obje strane mogle postići kompromis i naći se na sredini. Time bi se u konačnici smanjila mogućnost daljnjeg sukoba.¹⁵

Na kraju se vodoravna os ljudi koji ispoljavaju milost jedni prema drugima (bilo u toku pomirenja ili ne) ponovno okreće prema gore – prema božanskom. Učenja poslanika Muhammeda naglašavaju da su ljudska djela milosti odraz apoteoze milosti u božanstvu. Ali to nisu nezainteresirana djela, budući da je odražavanje Božijih svojstava čin obožavanja i stoga ima svoje nagrade. "Onima koji su milostivi", rekao je Poslanik jednom, "njima se Milostivi Bog smilovao. Budi

15 Wael Hallaq, *Sharia* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), 164–65.

milostiv na ovom svijetu, pa će ti se smilovati Onaj koji je na nebesima.”¹⁶ U drugoj izreci Muhammed uči da “onome ko nije milostiv neće biti udijeljena milost”.¹⁷

Čak i u slučaju gdje je iranska majka oprostila ubici svog sina, Kur’an naglašava da je stečena korist u konačnici obostrana. Porodica ubijenog može zahtijevati odmazdu, ali kako Kur’an nastavlja ...*ko god se toga odrekne iz dobroćinstva, pa to je iskupljenje za vlastite nepravde/grijehe* (El-Mā’ida, 45).¹⁸ Milost i pomirenje tako postaju djela bogoštovlja (ibadeta) usmjerena prema gore, duž osi prema Bogu, popraćena obećanjem milosti poslanim zauzvrat prema dolje.

Baveći se ovim kompliciranim i golemim temama, gotovo sam sigurno zanemario mnogo toga što bi trebalo reći i možda sam rekao nešto netačno. Umjesto da završim sa zaključkom, mislim da ću vam ostaviti barem jedan potpuno zakučit Gordijev čvor. Radosno uronjen u baroknu skolastiku 19. stoljeća, jedan vodeći muslimanski pravnik pribilježio je pitanje može li se neko ko je počinio zločin kao što je blud ili ubistvo opravdati pozivanjem na božansko predodređivanje – “Bog je tako htio za mene”. Može se pozivati na predodređenost kako bi se izbjegla krivica, kaže učenjak (u sunijskom islamu ljudi imaju samo iluziju slobodne volje), ali ne i kako bi se izbjegla propisana kazna ili odgovornost. Ovaj učenjak kao svoj dokaz navodi Poslanikovu izreku koja je izazvala veliku kontroverzu u klasičnom islamskom razdoblju, kada su muslimanski učenjaci žestoko raspravljali o pitanju slobodne volje nasuprot predodređenju. Adem je zgriješio u Edenskom vrtu i protjeran je iz njega, kaže nam Kur’an, ali Bog je oprostio čovječanstvu taj istočni grijeh. (Tā-Hā, 122–24)

Poslanik je pričao o dušama Adema i Musaa koje su se sastale na nebu i kako je Musa suočio Adema s tim što je čitavo čovječanstvo koštalo blaženog života u Vrtu. “Kako si mogao, o Musa, koga je Bog (pr)očistio kao poslanika i dao mu Tevrat (Toru), kriviti mene za djelo koje mi je Bog odredio mnogo prije stvaranja?” “I tako je Adem nadgovorio Musaa”, zaključio je Muhammed.¹⁹

Preveo:

Dženan Mušanović

16 Sunan Abī Dāwūd: kitāb al-adab, bāb al-raḥma.

17 Ṣaḥīḥ al-Bukhārī: kitāb al-adab, bāb raḥmat al-walad wa taqbilīhi.

18 Ovdje je zanimljivo primijetiti da je riječ koja se koristi za odustajanje od kazne ista riječ koja se koristi za davanje dobrovoljne milostinje (*taṣaddaqa*).

19 Burhān al-Bayjūrī, *Hāshiyat al-Bayjūrī ‘alā Jawharat al-tawḥīd*, ur. ‘Alī Jum‘a (Kairo: Dār al-Salām, 2006), 188; *Ṣaḥīḥ Muslim: kitāb al-qadr, bāb ḥijāj Ādam Mūsā*.

* Jonathan A.C. Brown, “Sin, Forgiveness and Reconciliation: A Muslim Perspective”, u: *Sin, Forgiveness and Reconciliation*, ur. Lucinda Mosher & David Marshall, Georgetown University Press (2016).

جوناتان براون

الذنب والعفو والإصلاح: في منظور المسلمين

ملخص: في ربيع عام ٢٠١٤م سيق قاتل في مدينة نور الإيرانية إلى المشنقة. في اللحظة الأخيرة أعلنت أم المقتول أنها تعفو عن ذنب القاتل، فسعت أم القاتل إلى عناق أم ضحيته فبكت كلتاها - إحداهما للابن المفقود والأخرى لإعادة الحصول على الابن. تصور هذه الحلقة الإيرانية كيف فهمت التقاليد الإسلامية موضوع الذنب الإنساني والعفو الإلهي والإصلاح بين الناس. يمكننا في تلك اللحظات أن نلاحظ في المشنقة المحور العمودي والأفقي الذي يربط بين الثلاثة، وهذا ما يتناوله المؤلف في هذه المقالة.

Jonathan A.C. Brown

Sin, Forgiveness and Atonement: A Muslim Perspective

Summary: In the spring of 2014, a murderer was taken to the gallows in the northern Iranian city of Nur. His victim's mother announced at the last moment that she forgives the killer for the crime. The killer's mother rushed into the arms of his victim's mother and both women sobbed - one for her lost son and the other for her regained son. This Iranian episode illustrates how the Islamic tradition has grasped the three terrifying themes of human sin, divine forgiveness, and human reconciliation. In those moments, on the gallows, we can glimpse the vertical and horizontal axis that connects them. It is exactly what the author deals with in this text.

Gubitak bliske osobe u islamu

DR. SCI. AMRA ČENGIĆ

doktor sigurnosnih nauka
amracengic@fkn.unsa.ba

Sažetak: Smrt je temeljno određenje našeg postojanja koje pogađa svakog čovjeka bez izuzetaka. Prema islamskom učenju, smrt je samo prelazno stanje iz jednog života u drugi, odnosno iz jednog stanja u drugo. U zavisnosti od djela (dobrih ili loših) koje činimo tokom svog života, možemo biti stanovnici Dženneta ili Džehennema. U suštini to zavisi od naše vjere u Allaha, dž.š., kao i učinjenih djela na ovome svijetu.

Za smrt možemo kazati da je to kraj jedne etape našeg života. Allah, dž.š., svakome je podario različit životni vijek. Jedni žive dvadeset godina, dok drugi žive i do stotinu godina. Tugovanje za bliskom osobom može se pojaviti i prije smrti, i to u slučaju teških oboljenja kod kojih je smrt neizbježna. Mnogi su se autori bavili podjelom tipičnih reakcija na gubitak bliske osobe, odnosno pokušajem utvrđivanja razdoblja tugovanja za bliskom osobom. S tim u vezi, osnovni cilj ovog rada jeste prikazati kako se pripadnici islamske vjeroispovijesti različito nose s gubitkom bliske osobe.

Ključne riječi: smrt, gubitak bliske osobe, islam, tuga, adaptacija

UVOD

S vako živo biće smrt će okusiti i Nama ćete se poslije vratiti! (El-‘Ankebut, 57) Islam nas uči kakvi trebamo biti kada je u pitanju život, ali i smrt. Smrt za svakog muslimana je stvarnost, veličanstvena u svojoj mudrosti i jednostavnosti. Ustvari, to je jedna vrsta proživljenja, odnosno odvajanje duše od tijela, te njeno upućivanje u “kuću prvog nagrađivanja-kažnjavanja”. Dakle, smrt nije prestanak života, već adaptacija u drugim uvjetima. Prema tome, smrt je jedna promjena stanja, svojevrsno novo rođenje.¹

Prenosi se od Ibn Abbasa da je Muhammed, a.s., jedne prilike sjedeći proćuo kur’anski ajet: *...A da ti je vidjeti nevjernike u smrtnim mukama, kada meleki ispruže ruke svoje prema njima.* (El-En‘am, 93) Zatim je rekao: “Tako mi Onog u čijoj je ruci Muhammedova duša, niti jedna duša ne napusti dunjaluk, a da prije toga ne ugleda svoje mjesto u Džennetu ili Džehennemu!² U tom trenutku se pred njom poredaju dvije skupine meleka, na dvjema stranama, a lica su im kao sunce. Umirući pogleda u njih i ništa drugo ne vidi, iako se vama čini da gleda u vas. Kod svakog meleka se nalaze ćefini i balzam. Ako je umirući vjernik tad ga obrađuju Džennetom i kažu: “Dobra dušo, izađi u Allahovo zadovoljstvo i Njegov Džennet! Allah ti je pripremio počast koja je bolja od cijelog dunjaluka i svega što je na njemu.” Tako ga neprestano obveseljavaju i kreću se oko njega. Nježniji su prema njemu i pažljiviji od majke prema svome djetetu. Zatim mu počinju vaditi dušu ispod svakog nokta i zglavka, koji tako umiru jedan za drugim. Njemu to biva lahko, iako ga vi vidite u mucu, sve dok mu duša ne dođe pod grlo. Njoj je, doista, teže napustiti tijelo nego što je djetetu ostaviti matericu. Tad svaki od prisutnih meleka poželi da je on uzme. Međutim, uzima je Azrail.”³

Potom je Muhammed, a.s., proučio kur’anski ajet: *Reci: “Melek smrti, koji vam je za to određen, duše će vam uzeti, a poslije ćete se Gospodaru svome vratiti!”* (Es-Sedžde, 11) Azrail je stavlja u bijele ćefine i uzima sebi u naručje. On joj je, uistinu, privrženiji nego što je žena svome tek rođenom čedu! Duša tada zamiriše mirisom ljepšim od miska. Meleki ga uzdižu i raduju mu se. – Dobro došla, dobra dušo i mirisu lijepi – govore oni. – Gospodaru naš, Ti je blagoslovi, i nju i tijelo iz kojeg je izašla! – Zatim se počnu s njome uspinjati. U kosmosu postoje posebna bića čiji broj samo Allah zna, pa ih od duše zapahne miris ljepši

1 <https://pokopnifond.com/smrt-je-istina-jesmo-li-spremni-za-nju/> (28. 5. 2024. godine)

2 <https://pokopnifond.com/smrt-je-istina-jesmo-li-spremni-za-nju/> (28. 5. 2024. godine)

3 <https://pokopnifond.com/smrt-je-istina-jesmo-li-spremni-za-nju/> (28. 5. 2024. godine)

od miska, zbog čega je oni blagosiljaju i raduju joj se. Kada joj se otvore vrata nebesa, blagosilja je svaki melek na svim nebesima kroz koja prođe sve dok se ne zaustave pred Silnim. “Dobro došla, dobra duša” – kaže joj On, Uzvišeni – “i neka je blagoslovljeno tijelo iz kojeg si izašla!” – Kada Allah nekog pozdravi, pozdravlja ga i sve ostalo i od njega biva otklonjena svaka teškoća. Zatim Allah kaže za ovu dobru dušu: “Uvedite je u Džennet i pokažite joj njeno mjesto u njemu. Predočite joj i sve počasti i blagodati koje sam joj pripremio! Zatim je vratite na Zemlju, jer Ja sam odredio: od nje sam vas stvorio, u nju ću vas vratiti i ponovo iz nje izvesti!” A tako mi Onoga u čijoj je ruci Muhammedova duša, duši će biti teže napustiti Zemlju nego što joj je bilo napustiti tijelo! Reci će: Zašto me vraćate u to tijelo u kojem sam već jednom bila? Naređeno nam je tako, bit će odgovoreno, i to ti je neizbježno. Zatim se spuste s njom, izvade je iz ćefina i očiste, a potom je postave između tijela u kojem se nalazila i ćefina u koje je bila umotana.”⁴

Allahov Poslanik, a.s., rekao je i sljedeće: “Svakome od vas kada umre, njegovo mjesto se izlaže s večeri, pa ako je *dženetlija tada* mu se predočava njegovo mjesto, ako je *džehenemlija predočava mu se mjesto među stanovnicima Džehennema*, i kaže: “To je tvoje mjesto kada te Allah na Sudnjem danu proživi.”⁵

GUBITAK BLISKE OSOBE U ISLAMU

Tugovanje za bliskom osobom u islamu može se pojaviti i prije same smrti. Ovaj oblik tugovanja javlja se u određenim tipičnim razdobljima prethodne žalosti koje neki autori dijele na:

- razdoblje potištenosti;
- razdoblje povećane zabrinutosti;
- razdoblje razgovora o smrti i
- razdoblje prilagodbe na posljedice smrti bliske osobe. (Jušić, 1995.)

U razdoblju tugovanja postoje značajne individualne razlike koje su vezane uz faktore: prethodna iskustva, broj prethodnih životnih kriza, srodstvo s umrlom osobom, stepen emotivne povezanosti s umrlom osobom, način smrti, spol, dob, osobine ličnosti i socio-kulturni faktori, kao što su socio-ekonomski status, etnička pripadnost, religijska pripadnost i socijalna potpora.

4 <https://pokopnifond.com/smrt-je-istina-jesmo-li-spremni-za-nju/> (28. 5. 2024. godine)

5 <https://pokopnifond.com/smrt-je-istina-jesmo-li-spremni-za-nju/> (28. 5. 2024. godine)

Od svih ovih faktora najznačajniji je faktor socijalne potpore, jer je ljudima koji su izgubili blisku osobu potrebna podrška okoline da se što bezbolnije prilagode novoj situaciji. (Havelka, 2002)

Osnovni zadaci u procesu tugovanja su:

- prihvatiti stvarnost gubitka – mnogo je lakše intelektualno prihvaćanje, nego emocionalno;
- poraditi na boli zbog gubitka – svako osjeća bol različitog intenziteta;
- prilagoditi se okolini u kojoj nema više umrloga – vanjska, unutrašnja i duhovna prilagodba i
- emocionalno premjestiti rahmetliju i nastaviti živjeti – ovo je najteže realizirati. (Buckman, 1996.)

Često postavljamo pitanje: Kome treba pomoć i savjetovanje u procesu tugovanja?

Postoje tri osnovna pristupa:

- pomoć treba ponuditi svim pojedincima, a pogotovo porodicama kojima je umrlo dijete ili roditelj;
- nekim je ljudima potrebna pomoć, ali oni to svjesno odbijaju, dok ne prepoznaju vlastitu potrebu i onda će sami potražiti pomoć i
- pomoć treba ponuditi kao prevenciju onima koji će krizu doživjeti za godinu ili dvije. (Buckman, 1996.)

Važnije od pružanja pomoći pojedincu u procesu tugovanja je pružanje pomoći porodici. Osnovna je pretpostavka da je porodica interakcijska jedinica u kojoj svi članovi utječu jedni na druge, pa nije dovoljno pružati individualno podršku pojedincu, nego sve to treba povezati s porodicom. Pritom treba sagledati ulogu koju je rahmetlija imao u porodici, emocionalnu integriranost porodice i kako porodica potiče emocionalno izražavanje. Otvorena i iskrena komunikacija, zajedno s prikladnim ritualima, može pomoći porodici.⁶

U svemu tome, najveći gubitak je kada izgubiš vjeru u Allaha, dž.š., i kada ti iman bude na najnižem stepenu. Uistinu je to nešto najgore što te na ovome svijetu može zadesiti. Smrt voljene osobe nije rastanak za sva vremena. To je samo privremeni rastanak, a ponovni sastanak bit će u Džennetu. Pravi gubitak voljene osobe je tek kada jedno od vas uđe u Džennet, a drugo ne.⁷

6 https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (28. 5. 2024. godine)

7 https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668

Ako neku osobu voliš i želiš joj sve najbolje, dovi da je Allah uputi na Pravi put i podari joj Džennet.

Imam Muslim bilježi u *Sahihu* da su Ebu Hasanu umrla dva sina, pa je upitao Ebu Hurejru: “Da li si čuo od Poslanika, a.s., neki hadis koji će nam olakšati gubitak bližnjih? Ebu Hurejra odgovori: Da, njihova su djeca male dženetlije, pa će jedno od njih sresti jednog ili oba roditelja i uzet će ih za ruku i odjeću isto kao što ja držim komad tvoje odjeće, i neće ih napuštati sve dok ga Allah ne uvede u Džennet zajedno s njegovim roditeljima. (Muslim, 4/2029)⁸

Muhammed, a.s., kaže: “Kada robu umre dijete, Allah upita meleke: ‘Jeste li usmrtili dijete Moga roba’, a oni odgovaraju: ‘Jesmo’. Allah ih opet upita: ‘Jeste li uzeli plod njegovog srca’, a meleki odgovaraju: ‘Jesmo’. On ih opet upita: ‘Šta je rekao Moj rob?’ A oni odgovore: ‘Zahvalio Ti je i rekao: Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun!’ – Mi smo Allahovi i Njemu se vraćamo! Na to im Uzvišeni Allah kaže: ‘Napravite Mome robu kuću u Džennetu i nazovite je kuća zahvalnosti’”. (Tirmizi, *Sunen*, br.1021)⁹

Uzvišeni Allah kaže: Kome uzmem dragu osobu na ovom svijetu, pa se on bude nadao nagradi zbog tog iskušenja, dat ću mu Džennet kao nadomještaj. Zar da nakon ovih riječi i obećanja svoga Gospodara padaš u očaj i beznađe? Zar sumnjaš u Njegove odluke i Njegovu mudrost, On je Najmudriji i Najplemenitiji, Onaj koji ti i daje i uzima iz ljubavi prema tebi. Divan li je On Gospodar i divni su Njegovi planovi za tebe!¹⁰

Kada te neko na dunjaluku ostavi, ode od tebe, to je samo zato što je Mudri i Najmilostiviji tako odredio, On zna šta je najbolje za tebe. Ako te nakon tvog velikog truda koji ulažeš u brak ostavi suprug/supruga, ili te napusti neko od dragih prijatelja, to je zato što Allah ima bolje planove za tebe: *Njemu ništa nije skriveno, On poznaje tajne nebesa i Zemlje.* Veži svoje srce prvo za Njega, jer od Njega ovisiš i Njemu ćeš se vratiti. Ovaj dunjaluk je samo sredstvo kojim se služimo usput na našem putu do Dženneta. Na ovaj smo svijet došli sami, tako ćemo ga i napustiti, biti proživljeni i na Sudnjem danu brinuti samo o sebi.¹¹

obe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (28. 5. 2024. godine)

8 https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (28. 5. 2024. godine).

9 https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (28. 5. 2024. godine).

10 https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (28. 5. 2024. godine).

11 https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (28. 5. 2024. godine).

ISLAMSKI STAV U VEZI S KUŠNJOM

Među najteže kušnje i tegobe koje nekoga mogu zadesiti spadaju bolest i smrt voljene osobe. To nije mimoišlo ni najodabranije ljude na Zemlji, Allahove poslanike. Muhammedu, a.s., za života su umirala djeca, supruga Hatidža, a pred smrt ga je zadesila i bolest. Ipak, simbol podnošenja bolesti i primjer teške kušnje bio je Allahov poslanik Ejjub, a.s., koji je tešku bolest strpljivo podnosio 18 godina, poslije kojih mu je Allah vratio zdravlje, nakon što su ga svi otpisali, i ponovo mu dao porod.¹²

Allahov Poslanik, a.s., rekao je i sljedeće: “Svakome od vas kada umre, njegovo mjesto se izlaže s večeri, pa ako je dženetlija tada mu se predočava njegovo mjesto, ako je džehenemlija predočava mu se mjesto među stanovnicima Džehennema, i kaže: ‘To je tvoje mjesto kada te Allah na Sudnjem danu proživi.’”

I Ejubu se, kada je Gospodaru svome zavapio: “Mene je nevolja snašla, a Ti si od milostivih najmilostiviji” – odazvasmo i nevolju mu koja ga je morila otklonismo i vratismo mu, milošću Našom, čeljad njegovu i uz njih još toliko i da bude pouka onima koji se Nama klanjaju. (El-Enbija’, 83-84)¹³

To je poruka svima onima koji podnose neku bolest da nikada ne gube nadu, da mole Allaha za zdravlje i da vjeruju da Allah daje izlječenje, a da su lijekovi samo sredstvo. Svjesni smo da samo Allah daje da nekome teška bolest ne znači kraj života na ovome svijetu već samo kušnju, priliku za oprost grijeha koju mu je Allah dao, te jačanje imanske veze sa Stvoriteljem A ozdravljenje je u Allahovom rukama.¹⁴

Muhammed, a.s., kaže: “Kojeg god muslimana zadesi nevolja, bilo bolest ili nešto drugo, Allah će mu time izbrisati grijeha i oni će spasti s njega kao što lišće opadne s drveta. Neki čovjek je rekao Muhammedu, a.s.: “Šta kažeš

12 <https://muftijstvotz.ba/bolest-kusnja-i-nagrada/> (29. 5. 2024. godine).

13 <https://muftijstvotz.ba/bolest-kusnja-i-nagrada/> (29. 5. 2024. godine).

14 <https://muftijstvotz.ba/bolest-kusnja-i-nagrada/> (29. 5. 2024. godine).

za bolesti koje nas zadese, šta to znači za nas?’ Odgovorio je: ‘Oprost od grijeha.’ Ubejj ibn Kab je upitao: ‘Makar bile i lahke?’ Rekao je: ‘Makar to bio ubod trna i teže od toga.’¹⁵

Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: “Muslimana ne zadesi ni umor, ni bol, ni briga, ni tuga, ni povreda, ni potištenost, pa čak i trn koji ga ogrebe, a da mu Allah time ne oprostí neke od njegovih grijeha.” (Muslim, br. 52) Dakle, svaka bolest, žalost, briga, nedaća, strah, koji zadese muslimana bit će iskup za njegove grijeha. Ako musliman pored toga bude strpljiv i nada se nagradi, dobit će i nagradu.¹⁶

Bolesnik mora strpljivo podnositi ono što ga je zadesilo jer čovjeku nije data bolja mogućnost od sabura i ustrajnosti. Suhejb b. Sinan prenosi da je Poslanik, a.s., rekao: “Čudan li je primjer vjernika! U kakvom se god stanju nađe, on je na dobitku: Ako ga zadesi kakvo dobro, on zahvali Allahu i bude nagrađen zbog toga, a ako ga zadesi šta loše, on se strpi, pa mu i to donese Allahovu nagradu.” (Muslim, br. 2295)¹⁷

SABUR U ISLAMU

O vjernici, tražite sebi pomoći u strpljivosti i namazu! Allah je doista na strani strpljivih. (El-Bekare, 153)

Prenosi se od Malika el-Eš'arija da je Allahov Poslanik, neka su blagoslovi i mir Allahovi s njime, rekao: “Klanjanje je svjetlo, sadaka je dokaz, sabur je svjetionik.” Muslimanu je sabur životno oružje.¹⁸

Kada je Muhammed, a.s., sakupio sve stanovnike Mekke i pozvao ih u vjeru u Jednoga Boga, suočio se s ponižavajućim riječima vlastitoga amidže, od koga je očekivao da mu bude najbliži pomoćnik: “Propao da si! Zar si nas zbog ovoga sakupio?” Na sličan način su postupali i ostali, koji su nastojeći da ga odgovore od njegove misije u svakoj prilici upućivali Poslaniku uvrede. Poslanik, a.s., otputovao je u Taif s nadom da će ga tamošnje stanovništvo poslušati i prihvatiti vjeru u Allaha, dž.š., ali je zauzvrat doživio kamenovanje. Iako su neki ashabi od njega tražili da uputi kletvu na pleme Sekif, Poslanik, a.s., se strpio i rekao: “Allahu, uputi pleme Sekif.” Mekanski stanovnici su čak pokušali izvršiti atentat na njega i natjerali su ga da napusti rodnu grud. Allahov Poslanik nije odustao

15 <https://muftijstvotz.ba/bolest-kusnja-i-nagrada/> (29. 5. 2024. godine).

16 <https://el-asr.com/tekstovi/adabi-posjete-bolesnika/> (30. 5. 2024. godine).

17 <https://el-asr.com/tekstovi/adabi-posjete-bolesnika/> (30. 5. 2024. godine).

18 <https://islamskazajednica.ba/index.php/dini-islam-m/prijedlog-teme-za-hutbu/31383-strpljivost-je-svjetlo-vjernika> (30. 5. 2024. godine).

od prenošenja istine, bio je ustrajan i strpljivo se ophodio prema poricateljima, nadajući se kako će jednoga dana biti počašćeni Uputom.

Strpljivost, postojanost i racionalnost su osobine poslaničkoga puta.¹⁹ Časni Kur'an je strpljivima nagovijestio dženetske blagodati. Savladati srdžbu u datom momentu predstavlja najbolji način strpljivog i postepenog sprečavanja zla.

Poslanik, a.s., kaže: "Nije snažan onaj koji pobijedi drugog u hrvanju, već onaj koji se uspije savladati u srdžbi." Time je preporučio da se u trenucima srdžbe zatraži Allahova pomoć od nasrtaja prokletog šejtana.²⁰

ZAKLJUČAK

Na osnovu svega izrečenog možemo konstatirati da je život poslije smrti, ustvari, pravi život. Ovaj dunjalučki je prolazan, tek poslije njega dolazi vječni život. Čovjek tokom svog života često zaboravlja na smrt. Međutim, vjernik treba nastojati da se u svakom trenutku prisjeća svoje smrti i da bude spreman da je dočeka. On se priprema za nju tevdom – pokajanjem, istigfarom – traženjem oprosta i vraćanjem tuđih prava. Zahvaljuje Allahu, dž.š., za dobro na koje ga je uputio, a traži oprost za zlo koje je počinio. Prisjeća se ahireta – budućeg svijeta i strahuje od dana u kojem će lica i pogledi uznemireni biti, boji se kazne poslije smrti.

Uzvišeni Gospodar, Stvoritelj svega, smrt i život je stvorio, kako kaže u ajetu, da bi iskušao koji od nas će ljepše postupati. Dakle, Allah, dž.š., stvorio je smrt i život kako bi se pokazalo ko zaslužuje Njegovo zadovoljstvo, i ko, svojim zahirskim i batinskim ibadetima, i iskrenošću u djelima uistinu zaslužuje nagradu. (Hak Dini Kur'an Dili) Trebamo biti svjesni da je život najveća blagodat. Da nije života na dunjaluku, čovjek ne bi mogao doći do vječnih blagodati. Život na ovom svijetu je prva etapa, bez koje ne bi bila moguća ni vječna nagrada. (Hak Dini Kur'an Dili; *Ruhu'l-bejan*; Tefsiri Kebir) Isto tako, i smrt je blagodat. Smrću prestaje stanje odgovornosti i obaveze, a dolazi stanje primanja nagrade za djela. I to je uistinu velika blagodat. Kao što je život na dunjaluku blagodat, gledano sa stanovišta postizanja potpunosti, isto tako je i smrt blagodat, jer je sredstvo prelaska na ahiret. A najljepše i najbolje blagodati su na ahiretu. Posredstvom smrti vjernik preseljava na bolji svijet, napušta kuću teškoća i muka, a odlazi u kuću blagodati.

19 <https://islamskazajednica.ba/index.php/dini-islam-m/prijedlog-teme-za-hutbu/31383-strpljivost-je-svjetlo-vjernika> (30. 5. 2024. godine).

20 <https://islamskazajednica.ba/index.php/dini-islam-m/prijedlog-teme-za-hutbu/31383-strpljivost-je-svjetlo-vjernika> (30. 5. 2024. godine).

Plemeniti Gospodar, nakon spominjanja smrti i života, kaže: ...*Da bi iskušao koji od vas će bolje postupati.* (El-Mulk, 2) Bitno je ponovo naglasiti činjenicu da iskušavanje spomenuto u ajetu ne predstavlja kušanje i ispitivanje u apsolutnom smislu. Ispitivanje i kušanja je posao onoga ko nije upoznat sa ishodom. Uzvišeni Allah je čist od takve vrste kušanja. Spomenutom kušnjom na vidjelo izlazi ono što Allah, dž.š., svakako zna o Svome robu.²¹

LITERATURA

Buckman, Robert, *Ne znam što reći*, ŠK Zagreb, 1996.

Jušić, Anica i suradnici, *Hospicij i palijativna skrb*, ŠK Zagreb, 1995.

Havelka, Mladen, *Zdravstvena psihologija*, Naklada Slap, 2002.

Web-izvori

“Smrt je istina, jesmo li spremni za nju”, dostupno na: <https://pokopnifond.com/smrt-je-istina-jesmo-li-spremni-za-nju/>.

“Gubitak voljene osobe – kako dalje.”, dostupno na: https://muslimanka.org/index.php?option=com_content&view=article&id=269:gubitak-voljene-osobe-kako-dalje&catid=83&Itemid=668 (21. 12. 2015. godine).

“Bolest – kušnja i nagrada”, dostupno na: <https://muftijstvotz.ba/bolest-kusnja-i-nagrada/> (28. 2. 2017. godine).

“Adabi posjete bolesnika”, dostupno na: <https://el-asr.com/tekstovi/adabi-posjete-bolesnika/> (18. 11. 2022. godine).

“**Život i smrt**”, dostupno na: <https://www.edeb.net/zivot-i-smrt/> (16. 11. 2020. godine).

“Strpljivost je svjetlo vjernika”, dostupno na <https://islamskazajednica.ba/index.php/dini-islam-m/prijedlog-teme-za-hutbu/31383-strpljivost-je-svjetlo-vernika> (2. 11. 2023. godine).

21 <https://www.edeb.net/zivot-i-smrt/> (30. 5. 2024. godine).

أمرا تشنجيتش

Amra Cengic

فقدان شخص قريب في الإسلام

Loss of a Close Person in Islam

ملخص: يمكننا أن نقول أن الموت عبارة عن نهاية مرحلة من مراحل حياتنا. قدر الله سبحانه وتعالى لكل شخص عمرا يختلف عن عمر غيره، فيعيش البعض عشرين عاما بينما يعيش البعض الآخر ما يقرب من مائة عام. وهذا وأما الحزن فمن الممكن أن يظهر حتى قبل موت شخص قريب وذلك في حالة إصابته بمرض خطير يبدو به واضحا أن لا مفر له من الموت. تناول الكثير من المفكرين والمؤلفين تقسيم ردود فعل نوعية على فقدان شخص قريب وحاولوا إثبات بعض من المراحل النوعية من الحداد عليه. إن الغرض الرئيسي من هذه المقالة بهذا الخصوص هو الإشارة إلى اختلاف كيفية تحمل المتدينين إلى الديانة الإسلامية لفقدان شخص من أشخاصهم القريبة.

Summary: We can say that death is the end of one stage of our life. Allah, subhanahu wa ta'ala, has given everyone a different life span. Some live twenty years, while others live up to a hundred years. Grieving for a loved one can occur even before the death of a loved one in the case of serious illnesses where death is evidently inevitable. Many authors have dealt with the various divisions of typical reactions to the loss of a close person, that is, with an attempt to determine some typical periods of grieving for a close person. In this regard, the main goal of this paper is to show how members of the Islamic religion cope differently with the loss of a close person.

Islamske finansije od lokalnih inicijativa do globalnog tržišnog igrača mogu li povezati Istok i Zapad?

PROF. DR. HFZ. EDIB SMOLO, DOCENT

odsjek za računovodstvo i finansije, visoka poslovna škola,
univerzitet effat, saudijska arabija
edib.smolo@gmail.com

Sažetak: Islamske finansije su prošle put od lokalnih inicijativa do globalnog tržišnog igrača, sa sve većim prisustvom u zapadnim zemljama. Ovaj rad istražuje historijski razvoj islamskih finansija, njihove različite sektore i njihov potencijal da premoste jaz između Istoka i Zapada. Islamski fondovi, islamsko bankarstvo, *sukuk* (islamski certifikati ili obveznice) i *tekaful* (islamsko osiguranje) pokazali su različite rezultate u dinamičnom globalnom finansijskom okruženju. Dok su islamski fondovi zabilježili pad imovine pod upravljanjem zbog viših kamatnih stopa, islamsko bankarstvo je suočeno sa izazovima inflacije i digitalizacije. *Sukuki* su pokazali otpornost, dok je *tekaful* zabilježio rast. Malezija se ističe kao lider u islamskim finansijama, zahvaljujući sveobuhvatnom pristupu vlade i regulatornim reformama, dok Ujedinjeno Kraljevstvo (UK) predvodi zapadne zemlje u razvoju islamskih finansija. Ovaj rad također istražuje rastući trend islamskog fintecha i inicijative za širenje islamskih finansija u zemljama kao što su Rusija i Uganda. Zaključak ovog rada je da islamske finansije mogu igrati ključnu ulogu u premošćivanju kulturnih i ekonomskih razlika između Istoka i Zapada, ali uspjeh zavisi od adekvatne edukacije i političke volje. Islamske finansije nisu samo alat za ekonomski rast, već i potencijalni most za međukulturološko, međureligijsko i međucivilizacijsko razumijevanje i saradnju.

Ključne riječi: Islamske finansije, islamsko bankarstvo, globalni tržišni igrač, kulturni most, Istok i Zapad

UVOD

Od trenutka kada je Mit Gharm počeo eksperimentirati s islamskim finansijskim principima, što je dovelo do osnivanja islamskih finansijskih institucija, islamska finansijska industrija (IFI) razvila se u značajan i nezamjenjiv dio globalnog finansijskog sistema. Globalna finansijska kriza (GFK), koja je uzdrmala svijet finansija, stavila je islamske finansije¹ u centar pažnje kao moguću alternativu konvencionalnim finansijama. Iako su islamske finansije također bile pogođene krizom, njihov utjecaj bio je indirektan kroz pogoršanje ekonomskih uslova u cjelini. Ipak, industrija je pokazala određeni stepen otpornosti na ekonomske šokove.²

Neki stručnjaci vide IFI kao podskup globalnog finansijskog sistema koji djeluje prema određenim procedurama i principima koji možda nisu u potpunosti u skladu sa šerijatom. Ovi stručnjaci tvrde da repliciranje konvencionalnih instrumenata i primjena “šerijatske šminke” nanosi štetu islamskim finansijama i pogrešno ih predstavlja. Alternativno, moguće je da su islamske finansije postale podređene konvencionalnim finansijama, što im onemogućava da igraju značajniju ulogu kao platforma za podjelu rizika.

Globalna finansijska kriza iz 2008–2009 godine otvorila je mnoga pitanja o globalnoj finansijskoj infrastrukturi i njezinoj održivosti. Minskijeve tvrdnje – koje su uglavnom bile ignorisane do krize – “da stabilnost rađa nestabilnost” i da je sistem dominiran ugovorima o dugovima zasnovanim na kamatama inherentno nestabilan, također, poznate i kao “hipoteza finansijske nestabilnosti”, svakodnevno pridobijaju sve više pristalica (Minsky, 2008).

S druge strane, GFK je također stavila industriju islamskih finansija u centar pažnje kao moguću i održivu alternativu. Ispostavilo se da je islamska finansijska industrija, koja se protivi kamati (*riba*) i drugim štetnim aktivnostima, kao što su kockanje (*mejsir*), prekomjerni rizik i neizvjesnost (*garer*), pornografija itd., otpornija na krizu. Njeni osnovni principi, duboko ukorijenjeni u učenjima šerijata (islamskog prava), pokazali su se kao blagoslov za islamsku finansijsku industriju. Vjeruje se da su osnovni principi islamskih finansija, koji naglašavaju povezanost između finansija i realne ekonomije, učinili ovaj sistem stabilnijim i, prema nekim autorima, održivom alternativom trenutnom globalnom finansijskom sistemu. Kriza je imala ograničen utjecaj na islamske finansije, iako ovaj

1 Pojam *islamske finansije* odnosi se na islamsku ekonomiju, finansije i bankarstvo. U ovom članku ovaj termin će se koristiti u tom smislu.

2 Da li i koliko se islamske finansije trebaju zasnivati na principu podjele rizika i da li je to jedini modalitet koji se primjenjuje u islamskom finansijskom sistemu stalna je debata među učenjacima bez konsenzusa.

sektor nije prošao potpuno netaknut. Istovremeno, kriza je pružila neophodan šok industriji islamskih finansija da procijeni vlastite prakse i položaj unutar globalne finansijske arhitekture. Takva procjena trenutnih praksi mora se izvesti iz etičko-pravne perspektive kako bi se osiguralo da industrija ne ponavlja konvencionalni put, već da se pridržava duha onoga što je intencija šerijata kada je riječ o finansijskim ugovorima.

Stoga ne čudi da su islamske finansije privukle veliku pažnju posljednjih godina. Naprimjer, zbog ogromne štete koju je GFK prouzrokovala u svijetu, čak je Vatikan ukazao na pozitivne strane islamskih finansija i pozvao na oslanjanje na principe islamskih finansija u finansijskim transakcijama (Totaro, 2010). Slično tome, tokom protesta organiziranih od strane pokreta "Occupy Wall Street" koji su započeli ispred Njujorške berze, mogao se vidjeti slogan na transparentu jednog demonstranta koji je glasio: "Let's bank the Muslim way". Sve ovo ukazuje na rastući značaj islamskih finansija na globalnom nivou.

Principi islamskih finansija nisu novost jer su prisutni u muslimanskom svijetu već dugo vremena. Iako je izraz *islamski finansijski sistem* (IFS), ili industrija, relativno mlad, svoju modernu egzistenciju započeo je u drugoj polovini prošlog stoljeća (Iqbal, 1997; Smolo, 2013; Zaher & Hassan, 2001). Od tada do danas, IFS se značajno razvio. Danas IFS obuhvata islamsko bankarstvo, *tekaful* (islamsko osiguranje), tržišta kapitala, islamsko mikrokreditiranje, *fintech* rješenja itd. (ICD-LSEG, 2023; IFSB, 2022).

Ovaj kratak članak pokušava ukratko razmotriti historijski razvoj islamskih finansija i prikazati da li one mogu igrati veću ulogu u globalnom finansijskom sistemu.

KRATAK OPIS ISLAMSKIH FINANSIJA

Uglavnom, termin *islamske finansije* aludira na finansijske aktivnosti koje su vođene šerijatskim principima (islamskim pravom). Semantički, riječ *šerijat* je arapski izraz koji zapravo označava *put* ili *put do pojila*, *jasan put koji treba slijediti*, ili još nedvosmislenije *put koji vodi do izvora*. Iz ovoga možemo shvatiti da je šerijat put koji vjernik treba slijediti da bi dobio upute na ovom svijetu i spas na onom svijetu (Smolo, 2013).

Primarni izvori šerijata su Kur'an i sunnet. Sunnet je arapska riječ koja označava: *običaj*, *radnju* ili *praksu*. Tehnički, ovaj izraz se odnosi na ono što se prenosi da je poslanik Muhammed, a.s., rekao, učinio ili prešutno odobrio. Nakon Kur'ana i sunneta slijedi konsenzus pravnika (*idžma'*) i analogija (*kijas*). Šerijatski zakon strogo zabranjuje plaćanje i primanje kamata (*riba*). Međutim,

opisivanje islamskog ekonomskog i finansijskog sistema jednostavno kao “be-skamatno” ne odražava pravu i potpunu sliku ovog sistema (Iqbal, 1997; Smolo, 2005, 2013, 2022). Islam, općenito, a islamske finansije i bankarstvo, posebno, posvećeni su zaštiti imovinskih prava, naglašavanju etičkih standarda, dijeljenju rizika i promoviranju socio-ekonomske pravde (Mirakhor & Smolo, 2011, 2012; Smolo, 2020, 2022; Smolo & Mirakhor, 2014). Osim toga, ne samo da finansijske i svake druge aktivnosti moraju biti u skladu s moralnim standardima šerijata, već trebaju uzeti u obzir i opći javni interes (*maslahah*).

ISTAKNUTE KARAKTERISTIKE ISLAMSKIH FINANSIJA

Mnogi autori su diskutirali o osnovnim principima islamskih finansija koji su primarno izvedeni iz Kur’ana, sunneta, *idžma’a* i *kijasa* (Ayub, 2007; El-Gamal, 2006; Iqbal & Mirakhor, 2011; Smolo, 2013; Usmani, 2002). Najvažniji su:³

1. Zabrana kamate (riba ili lihvarstvo):⁴ Plaćanje i primanje kamate (*riba*) zabranjeni su u islamu. U vezi s tim, Kur’an kaže: *Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirrom šejtan izbezumio, zato što su govorili: “Kamata je isto što i trgovina.” A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu...*⁵ Doslovno značenje riječi *riba* je – višak, rast ili povećanje. Tehnički, to se odnosi na unaprijed određenu kamatu (ekstra iznos) koju dobija zajmodavac preko glavnine koju je pozajmio. Usmani definira kamatu kao: “bilo koji dodatni iznos koji se naplaćuje od dužnika” (Usmani, 2002, p. 79). Klasična literatura *fikha* prepoznaje dvije osnovne vrste kamate, i to:⁶
 - a. *Riba en-nesi’a* ili kamata kod odgađanja primopredaje – *Riba en-nesi’a* je poznata i kao *riba el-džabilijje* (predislamska kamata), *riba ed-dujun* (kamata kod kreditiranja ili dugova) ili *riba el-Kur’an* (kur’anska kamata). Ova kamata zabranjena je kur’anskim tekstom, odatle i naziv kur’anska kamata, i odnosi se na višak koji je dužnik obavezan platiti zbog kašnjenja u plaćanju kredita.

3 Za detaljnu diskusiju o osnovnim principima islamskog finansijskog sistema na bosanskom jeziku pogledaj Smolo (2013).

4 Some authors differentiate between usury and interest and say that *riba* refers to usury only while interest is not included in the prohibition. In this paper, the term *riba* refers to both interest and usury. For detailed discussion on the issue of *riba*, see: (Al-Zuhayli, 2003b, p. 309)

5 Al-Qur’an, 2:275. In fact, the receipt of *riba* is forbidden in the Holy Qur’an, while the payment of *riba* is prohibited in the Sunnah of the Prophet (peace be upon him), and consensus (*ijma*). In the Qur’an, the strongest prohibition is provided in the verses [2:275-279].

6 Za detaljnu diskusiju o ovim dvjema vrstama kamate pogledaj Smolo (2013).

- b. *Riba el-fadl* poznata i kao *riba es-sunne* ili *riba el-buju'* – *Riba el-fadl* zabranjena je hadisom Allahovog Poslanika, a.s., i njome se misli na kamatu kod ugovora o razmjeni (trgovini). Naprimjer, kupoprodaja ili razmjena robe s dodatkom za koji ne postoji adekvatna protuvrijednost (*'ived*).⁷
2. Zabrana *garera* (prekomjerni rizik i neizvjesnost): Doslovno, termin *garer* se odnosi na nešto s prijatnim izgledom i neugodnom stvarnošću (Al-Darīr, 1995, p. 48). Shodno tome, *garer* se može definirati kao prodaja stvari čije postojanje ili osobine nisu sigurni i čija rizična priroda čini ovu transakciju sličnu kockanju (Smolo, 2013, p. 247). Primjeri *garera* su: prodaja ribe u moru, ptice na nebu ili nezrelog voća na drvetu, što ukazuje na prekomjerni rizik i neizvjesnost.
3. Zabrana *mejsira* (kockanja/špekulacije): Islam zabranjuje kockanje i igre na sreću u kojima postoji mogućnost potpunog gubitka za jednu stranu. To je igra s nultom sumom (*zero sum game*) u kojoj dolazi do prenosa bogatstva s jedne strane na drugu bez stvaranja nove vrijednosti. Jedan od razloga zabrane *mejsira* (kockanja) je i taj što *mejsir* izaziva neprijateljstvo i odvraća vjernike od *ibadeta* (robovanja Allahu, dž.š.).
4. Aktivnosti u skladu sa šerijatom: Islamske finansijske institucije mogu se baviti ili finansirati samo aktivnosti koje su u skladu s učenjima šerijata. Kao rezultat toga, finansiranje kasina (kockarnica), kao i proizvodnja duhana, alkohola, svinjskog mesa, pornografije, oružja, između ostalog, strogo su zabranjeni.
5. Podjela rizika i dobiti: Dok šerijat zabranjuje zarađivanje prihoda kroz naplaćivanje kamate, dopušta generisanje prihoda kroz dijeljenje rizika i dobiti između ugovornih strana. Drugim riječima, islam podstiče i promovira preduzetništvo koje gradi povjerenje i saradnju između partnera.
6. Svetost ugovora: Ispunjavanje ugovornih obaveza u islamu se smatra svetom dužnošću. Nadalje, neophodna je potpuna transparentnost pri ugovaranju kako bi se smanjio rizik od asimetričnih informacija i moralnog hazarda.
7. Socijalna pravda: Islam zabranjuje bilo kakvu transakciju koja dovodi do nepravde i eksploatacije. Štaviše, Islam daje prednost javnom interesu (*masleha*) nad individualnim interesom.

7 U hadisu su kao *ribavi* (skloni kamati) spomenuti: zlato, srebro, ječam, pšenica, so i hurme, i kao takvi bi se trebali razmjenjivati samo u jednakoj mjeri ili količini.

Zabranom kamate, prekomjernog rizika i kockanja, s jedne strane, te promoviranjem podjele rizika i dobiti, saradnje i općedruštvene koristi (*maslehe*), s druge strane, islam nastoji stvoriti okruženje zasnovano na pravičnosti i pravdi. Ukratko, fokus islamskih finansija je na društvenom i etičkom bankarstvu, te društveno odgovornom investiranju.

OSNOVNI INSTRUMENTI ISLAMSKIH FINANSIJA

Opseg islamskih finansijskih instrumenata se znatno proširio od osnivanja prve islamske finansijske institucije. Postoje različiti instrumenti koji se mogu koristiti u različitim sektorima, kao što su: stambeni projekti, finansiranje kupovine automobila, finansiranje radnih materijala i opreme, finansiranje poslovnih projekata, državnih deficita itd. U nastavku slijede kratka objašnjenja osnovnih načina finansiranja primjenjivih u IFI:⁸

Kard hasan (graciozni/dobronamjerni zajam): Doslovno znači *dobar zajam*. Tehnički, to je ugovor o zajmu između dvije strane na osnovu socijalne pomoći. Iznos otplate mora biti jednak pozajmljenom iznosu. Međutim, dozvoljeno je da dužnik plati više od pozajmljenog iznosa sve dok to nije navedeno ili dogovoreno na početku ugovora.

Murabea (trošak, profit finansiranje): Odnosi se na ugovor o prodaji i kupovini imovine gdje su troškovi i profitna marža (*markup*) poznati kupcu (klijentu). U ovom slučaju, banka će kupiti imovinu od dobavljača kako je zatražio klijent i prodat će je klijentu po cijeni uz dodatak profitne marže. Prodajna cijena se unaprijed određuje na početku samog ugovora i ne može se mijenjati nakon toga.

Idžara (najam – lizing): Doslovno znači *dati nešto u najam*. To je ugovor prema kojem zakupodavac (banka ili vlasnik) iznajmljuje imovinu (predmet najma) zakupcu uz dogovorenu najamninu za unaprijed određeni period zakupa. Vlasništvo nad iznajmljenom imovinom ostaje kod zakupodavca, koji je također odgovoran za njeno održavanje.

Idžara ve iktina (zakup koji završava transferom vlasništva):⁹ sličan je *idžara* ugovoru. Jedina razlika je u tome što se na kraju ugovora vlasništvo iznajmljene imovine prenosi na zakupca. Ovaj prijenos vlasništva vrši se putem novog ugovora, prema kojem se iznajmljena imovina ili daje zakupcu kao poklon ili se prodaje po nominalnoj cijeni na kraju ugovornog perioda.

8 Za detaljnu raspravu o osnovnim oblicima islamskih finansija, pogledaj Smolo (2013), Usmani (2002):.

9 Poznato je i kao *idžara summe el-bej* ili *idžara muntehije bit-temlik*.

Selem (avansno plaćanje): Ugovor o prodaji u kojem se cijena plaća na licu mjesta (na samom početku ugovora), ali se isporuka kupljene robe odlaže do određenog datuma u budućnosti.

Istisna' (naručena proizvodnja): Odnosi se na ugovor o kupoprodaji gdje kupac zahtijeva od prodavca da u budućnosti isporuči završeni proizvod prema specifikacijama navedenim u ugovoru.

Mudarabah (pasivno partnerstvo): Poseban tip partnerstva između vlasnika kapitala (*rabb el-mal*), koji doprinosi kapital, i preduzetnika ili menadžera (*mudariba*), koji upravlja biznisom. Svaka ostvarena dobit dijelit će se prema unaprijed dogovorenom omjeru dijeljenja dobiti, ali se povrat investiranog kapitala ne može garantirati. Međutim, ako dođe do gubitka, on će pasti na teret vlasnika kapitala, koji istovremeno nema pravo na upravljanje biznisom.

Mušareka (aktivno partnerstvo): Doslovno znači *dijeljenje* i odnosi se na partnerstvo s dijeljenjem dobiti i gubitka između dvije ili više strana. Slično je aranžmanu zajedničkog ulaganja. U ovom slučaju, sve strane doprinose kapitalom, bilo u obliku gotovine ili u naturi, i radom. Svaka dobit iz projekta će se dijeliti na osnovu unaprijed dogovorenog omjera dijeljenja, dok će se gubitak dijeliti na osnovu doprinesenog kapitala.

Mušareka mutenakisa (umanjujuće partnerstvo): Hibridna tehnika finansiranja koja uključuje i *musharakah* i *ijarah*. To je ugovor između finansijera (banke) i korisnika (klijenta) u kojem se dva subjekta dogovaraju da zajednički posjeduju imovinu ili nekretninu, uz uslov da će finansijer postepeno prodati svoje akcije korisniku po dogovorenoj cijeni i u skladu s dogovorenim rasporedom.

Sukuk (islamski certifikat/obveznica): To je dokument ili certifikat koji predstavlja vrijednost disperzirane dionice u vlasništvu opipljive imovine određenog projekta ili određene investicijske aktivnosti, usluge ili upotrebne vrijednosti. Sličan je konvencionalnoj obveznici u smislu da se može trgovati na berzi. Međutim, obično je to obveznica osigurana imovinom, koja je strukturirana u skladu sa šerijatom.

KRATAK PREGLED RAZVOJA ISLAMSKIH FINANSIJA

RANI ISLAM

Principi islamskih finansija prakticiraju se u muslimanskom svijetu kroz stoljeća. Zapravo, određeni principi i prakse koji se danas koriste u islamskim finansijama su prakticirani od strane Arapa čak i prije dolaska islama. U to vrijeme, Mekka i Arapski poluotok bili su poznati po svojim trgovačkim aktivnostima.

Poslanik Muhammed, a.s., i sâm je bio vrlo uspješan trgovac u ime Hatidže, r.a., koja je kasnije postala njegova supruga. Dolaskom islama, Muhammed, a.s., sagledao je i revidirao ove trgovačke aktivnosti i riješio ih na jedan od sljedeća tri načina:

1. Principi ulaganja, poslovnog poduzetništva i trgovinske razmjene koji nisu bili u sukobu s učenjima islama, Muhammed, a.s., potvrdio je i odobrio. *Mušareka, mudareba, selem, idžara, istisna'* – između ostalih – pripadaju ovoj grupi.
2. Principi koji nisu bili u skladu s principima islama, Muhammed, a.s., zabranio je i suzbio njihovu praksu. Između ostalog, ukinuo je praksu finansiranja zasnovanu na kamati (*riba*).
3. Konačno, postojali su principi koji su imali karakteristike iz prethodne dvije grupe. U tom slučaju, Muhammed, a.s., bi uklonio zabranjene elemente (ako je moguće) i takvi pročišćeni principi su bili dozvoljeni za korištenje (Smolo, 2013, p. 116).

Tokom dvadeset tri godine objave, poslanik Muhammed, a.s., svojim ashabama je objasnio osnovne principe o ekonomiji i finansijama. Nedugo nakon njegovog dolaska u Medinu, osnovao je tržište na kojem su muslimani mogli trgovati prema specifičnim pravilima postavljenim za one koji su željeli sudjelovati na tom tržištu. Između ostalog, zabranio je bilo kakve poreze za ulazak i izlazak s tržišta; roba trgovaca iz drugih sredina koji su dolazili na medinsko tržište radi trgovine bila je zaštićena; pravo na određeno mjesto na tržištu je određivano na osnovu principa ko prvi dođe itd. Ukratko, objasnio je sve što je bilo potrebno za efikasno funkcioniranje tržišta.

Tako je muslimanska zajednica od samog početka uspostavila svoje ekonomske i finansijske odnose na način koji je bio u skladu s islamskim učenjima. Mobilizacija sredstava je vršena na način da se izbjegne zabrana kamate (*riba*), naime putem *mušareke* i *mudarebe*. Širenje islama na druge dijelove svijeta i kontinuirana trgovina muslimana s drugim regijama, prvenstveno Evropom, dovelo je, i u te regije, do širenja ovih modela finansiranja i trgovine. Veliki broj studija ukazuje na činjenicu da su principi partnerstva i dijeljenja profita i rizika dominirali Mediteranom i Evropom dugi niz godina. Ono što je *mudareba* bila za muslimane, to je *komenda* (*commenda*) bila za zapadnu Evropu. Prema nekim povjesničarima, doprinos *komendi* industrijskom razvoju Ruhrske doline u Njemačkoj i izgradnji željeznica u Evropi je posebno značajan. Zapravo, postoji konsenzus među srednjovjekovnim povjesničarima da je *komenda* bila

glavni instrument koji je odigrao vodeću ulogu i uveliko doprinio brzom razvoju trgovine i ulaganja, te u konačnici do ekonomskih promjena i rasta u Evropi (Udovitch, 1962, 1967, 1970a, 1970b).

MODERNA HISTORIJA ISLAMSKIH FINANSIJA

Termin *islamski finansijski sistem* relativno je nov, nastao sredinom 1980-ih. Razvoj moderne islamske ekonomije i finansija, kao zasebnih disciplina, onako kako ih danas poznajemo, ima vrlo kratku historiju. Ipak, od svog osnivanja prije pedesetak godina, a posebno u posljednje dvije decenije, IFI evoluirala je u respektabilan i suštinski dio međunarodnog finansijskog sistema. Kao rezultat toga, principi islamskog finansiranja sada se primjenjuju širom muslimanskog svijeta, pa čak i u nekim zapadnim zemljama koje su prepoznale prednosti islamskog finansiranja te rade na njegovoj promociji i implementaciji na domaćem tržištu i šire.

Pojava i razvoj moderne IFI-e nije ništa drugo nego nastavak onoga što je Poslanik, a.s., započeo s muslimanima u Medini prije više od 1400 godina. Naravno, moderno bankarstvo i finansije su veoma različiti od okruženja i institucija koje su postojale u vrijeme Poslanika. Međutim, principi koje koristi IFI su vrlo slični, uz dodatna prilagođavanja potrebama i okolnostima tržišta.

Ipak, tek sredinom 20. stoljeća napravljeni su ozbiljni pokušaji da se razvije islamski finansijski sistem. Tada su neki muslimani, pa čak i neke muslimanske zemlje pokušale da se odupru konvencionalnom bankarstvu i financijama koji su uveliko dominirali muslimanskim svijetom. Literatura ukazuje na tri glavna faktora koja su doprinijela ovom razvoju. Prvo, rast cijena nafte nakon 1974. godine donio je ogromno bogatstvo velikom broju arapskih i muslimanskih zemalja, što je dalje dovelo do povećane ekonomske aktivnosti i investicija. Istovremeno, muslimani su željeli da njihova ulaganja budu u skladu s principima šerijata, što je podrazumijevalo izbjegavanje kamate i institucija zasnovanih na kamatama. Drugo, veliki broj muslimana nije bio zadovoljan finansijskim sistemom u svojim zemljama. Nisu htjeli da polažu svoj novac u banke koje su bile prozapadne i otvoreno zagovarale aktivnosti zasnovane na kamatama. Treće, veliki broj muslimanskih zemalja stekao je nezavisnost od kolonijalnih sila u drugoj polovini 20. stoljeća. Sticanje nezavisnosti potaklo je industrijalizaciju i razvoj tih ekonomija. Pojedinci, kao i društvo u cjelini, željeli su da se oslobode svih oblika ovisnosti od zapadnog načina života i vjerovali su da je najbolji način da se to postigne povratak islamskim vrijednostima i tradicijama.

U suštini, svi ovi faktori ukazuju na – ono što bi se moglo nazvati – “neuspjeh tržišta” postojećeg konvencionalnog finansijskog sistema koji nije bio u stanju zadovoljiti potrebe velikog broja ljudi koji su željeli uskladiti svoje finansijske potrebe s učenjima i principima islama. Kao rezultat toga, počele su se pojavljivati islamske finansijske institucije s ciljem da udovolje potražnji za uslugama koje nisu bile zadovoljene postojećim sistemom i institucijama.

Tabela 1: Historijski razvoj islamskog bankarstva i finansija

Od 2000. god.	Integracija islamskih finansijskih usluga u preovlađujuća finansijska tržišta. IILM (Malezija) 2010. g. International Islamic Centre of Reconciliation & Arbitration 2005. g. International Islamic Rating Agency (Bahrein) 2005. g. International Islamic Financial Market (Bahrein) 2002. g. Islamic Financial Services Board (Malezija) 2002. g. Liquidity Management Centre (Bahrein) 2002. g.	napredak u trezornim uslugama; upravljanje bilansom stanja; inovativnost pri upravljanja imovinom.
1990-te	Globalni fenomen. Razvoj islamskog bankarstva i finansija u Evropi. Nastanak centara izvrsnosti, kao što su Bahrein i Malezija. Bank Muamalat Malaysia Berhad 1999. g. AAOIFI (Bahrein) 1994. g. Islamsko međubankovno tržište novca (Malezija) 1994. g. Islamic Bank of Brunei 1993. g.	dionički (akcijski) fondovi; lizing; islamska sekuritizacija.
1980-te	ANZ Global Islamic Finance (Velika Britanija) 1989. g. First Grindlays Modaraba (Pakistan) 1987. g. Turkey Islamic Bank 1986. g. West Sudan Islamic Bank (Sudan) 1985. g. Al-Baraka Turkish Finance House (Turska) 1985. g. Faisal Finance Institution (Turska) 1985. g. Al-Ameen Islamic & Financial Investment Corp. Ltd. (Indija) 1985. g. Al Rajhi Bank (Saudijska Arabija) 1985. g. Mauritania Islamic Bank 1985. g. Iraq Islamic Bank 1985. g. Beit Ettamouil Saudi Tounsi (Tunis) 1984. g. Dar al Mal Islamic Trust (Švicarska) 1984. g. Islamic Bank International (Danska) 1983. g. Tadamon Islamic Bank (Sudan) 1983. g. Bank Islam (Malezija) 1983. g. Islamic Bank Bangladesh 1983. g. Saudi Philippine Islamic Development Bank (Saudijska Arabija) 1982. g. Faisal Islamic Bank Kibris (Sjeverni Kipar, Turska) 1982. g. Al-Baraka Group (nekoliko zemalja) nakon 1982. g. Qatar Islamic Bank 1982. g. Islamic International Bank for Investment and Development (Egipat) 1981. g. Islamic Investment House (Jordan) 1981. g. Bahrain Islamic Bank 1981. g. Bahrain Islamic Investment Company 1981. g. International Islamic Bank of Investment & Development (Luksemburg) 1980. Abu Dhabi Islamic Bank (UAE) 1980. g.	finansiranje imovine i sindikacija; islamsko osiguranje (tekaful).

1970-te	Jordan Islamic Bank (Jordan) 1978. g. Jordan Financial and Investment Bank 1978. g. Islamic Banking System International Holding (Luksemburg) 1978. g. Islamic Investment Company (UAE) 1978. g. Kuwait Finance House 1977. g. Faisal Islamic Bank (Sudan) 1977. g. Faisal Islamic Bank (Egipat) 1976. g. Dubai Islamic Bank (UAE) 1975. g. Islamic Development Bank (Saudijska Arabija) 1975. g. Philippine Amanah Bank (Filipini) 1973. g. Nasser Social Bank (Egipat) 1971. g.	komercijalno bankarstvo
1960-te	Lembaga Tabung Haji Malaysia 1969. g.* Muslim Pilgrim's Savings Corporation (Malezija) 1963. g. Mit Ghamr (Egipat) 1963. g.	prvenstveno bankarstvo s fizičkim licima

Izvor: Smolo (2013).

Napomena: * Rezultat spajanja između Pilgrims Affairs Department i Muslim Pilgrims Savings Corporation.

U svakom slučaju, teorije o islamskom finansijskom sistemu počele su mnogo ranije nego što je osnovana prva islamska banka. Neka istraživanja pokazuju da se ova tema raspravljala na početku 19. stoljeća. Iako su islamski finansijski instrumenti korišteni stoljećima, prva eksperimentiranja s islamskim bankama dogodila su se mnogo kasnije, tokom 1960-ih i 1970-ih godina. Neka istraživanja pokazuju da su prve banke u vlasništvu muslimana osnovane u dvadesetim ili tridesetim godinama. Međutim, ove banke su usvojile prakse slične konvencionalnim bankama. Kasnije, tokom 1940-ih i 1950-ih godina, Malezija i Pakistan započeli su nekoliko eksperimenata s malim islamskim bankama.

Lokalna štedionica Mit Gamr, koju je osnovao Ahmed el Nedždžara u Egipatu 1963. godine, smatra se prvom islamskom bankom. Nakon uspjeha Mit Gammra, 1967. godine osnovana je Nasir socijalna banka, prva socijalna banka koja je poslovala u skladu s principima šerijata.

Slično tome, 1963. godine Vlada Malezije osnovala je Korporaciju za štednju muslimanskih hodočasnika, što je predstavljalo prvu islamsku finansijsku instituciju u Maleziji. Kasnije, 1969. godine, Upravljački odbor Fonda za upravljanje hodočasničkim fondovima, poznatiji kao "Tabung Haji" ili "Hadžski fond", osnovan je kao rezultat spajanja Odsjeka za poslove hodočasnika i Korporacije za štednju muslimanskih hodočasnika. Cilj ove institucije bio je pomoći malezijskim muslimanima da štede novac za svoj odlazak na hadž.

Zatim, 1973. godine, tokom Konferencije ministara finansija muslimanskih zemalja održane u Džedi, rodila se ideja o osnivanju međunarodne islamske

finansijske institucije. To je rezultiralo osnivanjem Islamske razvojne banke koja je zvanično otvorena 1975. godine.

Isto tako, grupa muslimanskih poslovnih ljudi pokrenula je inicijativu za osnivanje islamske banke u Ujedinjenim Arapskim Emiratima. To je rezultiralo osnivanjem Dubai islamske banke 1975. godine. Nakon ovih početnih koraka i pionirskih institucija, svijet je svjedočio rastućem broju islamskih finansijskih institucija koje su osnovane širom svijeta. Navedena Tabela 1 ukratko prikazuje historijski razvoj islamskog bankarstva i finansija.

TREKUTNO STANJE ISLAMSKE FINANSIJSKE INDUSTRIJE

Cjelokupna historijska mapa islamskih finansija prikazuje ih kao nezavisnu i odvojenu finansijsku paradigmu od uobičajenih finansijskih sistema, prelazeći od lokalnih eksperimenata do globalnog prihvatanja. Tržište islamskih finansija počelo je privlačiti ne samo muslimanske, nego i nemuslimanske investitore i učesnike.

Istražujući širenje globalnog dosega islamskog finansijskog sistema, sljedeći narativ crpi inspiraciju iz sveobuhvatnih perspektiva navedenih u Izvještaju o razvoju islamskih finansija 2023: Navigacija u neizvjesnosti¹⁰ koji je nastao kroz saradnju između ICD-a i Londonske berze (LSEG).

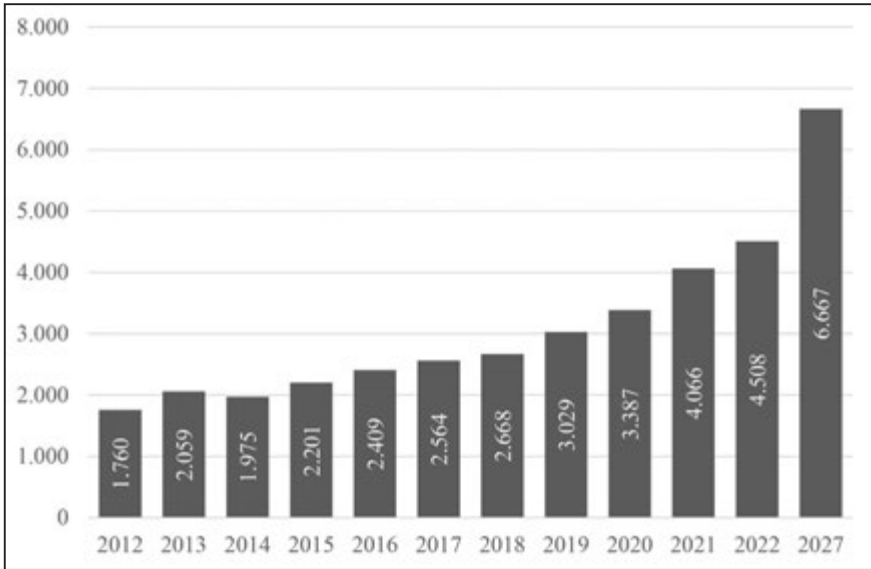
U dinamičnom okruženju globalnih finansija, islamske finansije su prevazišle izazove nesigurnosti 2022. godine. Time su se integrisale u makroekonomski sistem koji je bio podložan fluktuacijama svjetskih cijena roba i globalnog lanca snabdijevanja. Uprkos ovakvom nestabilnom okruženju, islamska finansijska industrija (IFI) prošle godine zabilježila je rast od 11%, što je niže od 17% maksimuma zabilježenog prethodne godine. U 2021. godini, nivo aktive iznosio je 4,5 biliona dolara (vidi *Grafikon 1*).

Različiti sektori islamskih finansija imali su različite ishode (vidi *Grafikon 2*). Islamski fondovi su pogođeni višestrukim povećanjima kamatnih stopa, što je smanjilo imovinu pod upravljanjem za 10%, ali nova pokretanja ETF-ova donijela su inovacije. Islamsko bankarstvo, s imovinom od 3,2 triliona dolara, suočilo se s izazovima zbog inflacije i digitalizacije, ali regije poput GCC-a¹¹ pokazale su pozitivne rezultate. *Sukuk*, islamske obveznice, pokazale su otpornost, posebno u Maleziji, dok je GCC doživio pad. *Tekaful*, islamsko osiguranje, povećao je svoju imovinu za 16%, iako je samo polovina operatera zabilježila pozitivan učinak.

10 Originalni naziv izvještaja je "Islamic Finance Development Report 2023: Navigating Uncertainty". Vidi: ICD-LSEG (2023).

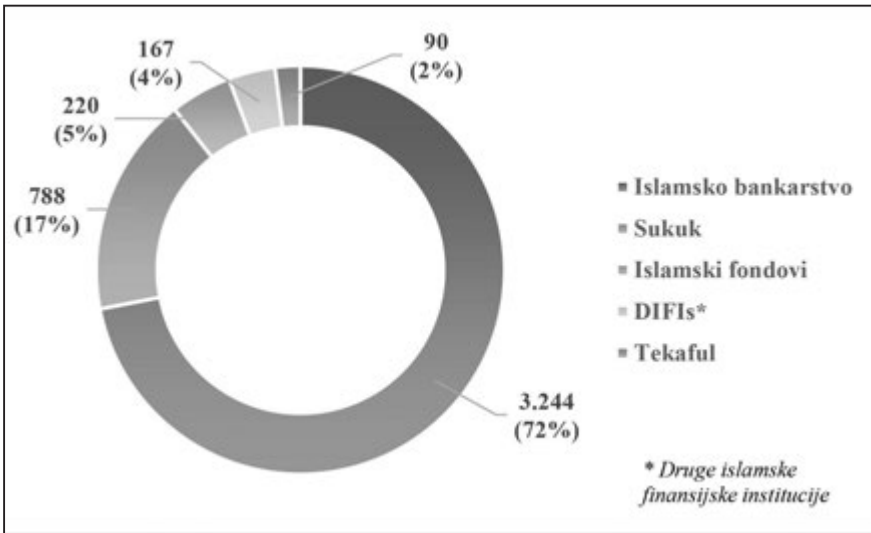
11 GCC ili Vijeće za saradnju u Zaljevu (*Gulf Cooperation Council*).

Grafikon 1: Rast islamske finansijske imovine 2012-2027 (milijarde USD)

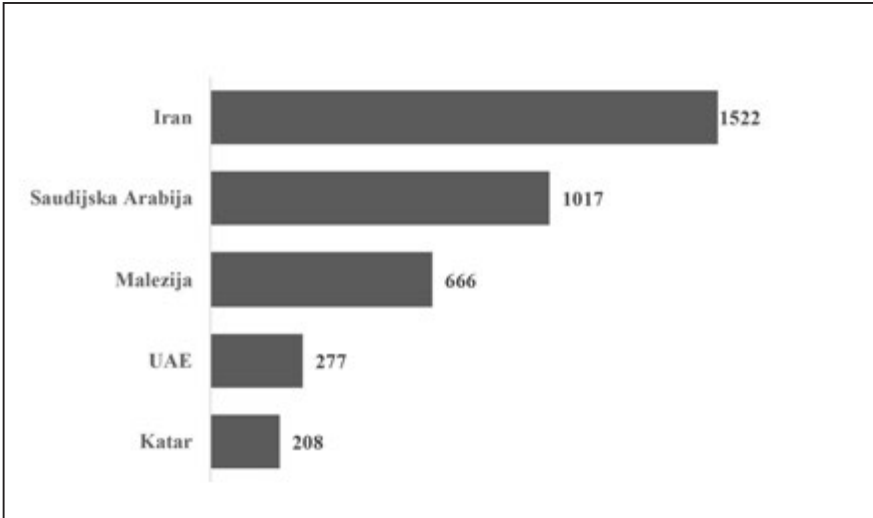
Izvor: Različiti izvještaji koje je izradio ICD-LSEG (2023)

Grafikon 2: Globalna imovina islamskih finansija (2022, milijarde USD)

Izvor: ICD-LSEG (2023)

Grafikon 3: Najveće zemlje po islamskoj finansijskoj imovini (2022, milijarde USD)

Izvor: ICD-LSEG (2023)

Ostale islamske finansijske institucije, s imovinom od 167 milijardi dolara, predvode Saudijska Arabija i Pakistan. Gledajući unaprijed, islamskoj finansijskoj industriji predviđa se rast na 6,7 triliona dolara do 2027. godine, uz širenje na nova tržišta, poput Rusije i Ugande (ICD-LSEG, 2023).

Evidentan je i rastući trend u islamskom *Fintechu*, s digitalnim *tekaful* operaterima koji se pokreću u Maleziji, usklađujući se s tehnološkim napretkom. Značajan broj *sukuka* je na čekanju, posebno onih vezanih za ESG¹² *sukuku*, usklađujući se s održivim ekonomskim ciljevima. Povećani napori u širenju znanja i svijesti o islamskim finansijama ogledaju se u sve većoj važnosti šerijatskih kvalifikacija i certifikata, kao i nacionalne strategije Indonezije za finansijsku pismenost.

Danas Malezija predvodi u razvoju islamskih finansija zahvaljujući sveobuhvatnom pristupu i podršci vlade, mada je treća po ukupnoj imovini (vidi *Grafikon 3*). Islamske finansije su također razvijene u Iranu i Bliskom Istoku, te bilježe napredak u mnogim muslimanskim zemljama. Iako su islamske finansije

12 ESG (skraćena od *Environmental, Social and Governance*) termin koji se odnosi na skup standarda koji usmjeravaju korporativne politike kako bi bile u skladu sa konceptima održivog razvoja u oblastima životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja.

namijenjene muslimanskim zemljama, značajan broj klijenata su nemuslimani. Ujedinjeno Kraljevstvo predvodi zapadne zemlje u razvoju islamskih finansija, s imovinom od 4,7 milijardi dolara u 2017. godini (TheCityUK, 2019).

Različite zemlje, kao što su: Francuska, Njemačka, Luksemburg i Singapur mijenjaju zakone kako bi potaknule ekspanziju islamskih finansija. EU zemlje uvode pravne i porezne mjere za islamske proizvode, s Luksemburgom kao liderom. Također, Singapur i Hong Kong prilagođavaju zakone kako bi olakšali razvoj islamskih finansija.

ISLAM I ISLAMSKE FINANSIJE KAO MOST IZMEĐU ISTOKA I ZAPADA

Rast islamske finansijske industrije je nepobitan, posebno nakon GFK koja je zadesila svijet 2008–2009 godine. Dok se islamske finansije smatraju svijetlom stranom u ovom haosu, islam, kao religija, uglavnom je povezana s negativnim konotacijama. Otkako je objavljena knjiga Samuela P. Huntingtona *Sukob civilizacija*, a posebno nakon tragičnog događaja 11. septembra, zapadni mediji prikazuju islam i muslimane kao “loše momke”.

Ovaj, takozvani *sukob civilizacija* (ili kultura, kako ga neki autori nazivaju) nije nov fenomen. On je prisutan od samog nastanka islama. Ipak, nijedna druga institucija, osim islamskih finansija, nije se uspjela ukorijeniti u zapadnom svijetu u moderno doba. Zaista, islamske finansije već neko vrijeme ulaze u zapadne zemlje i tu ostaje.

Pitanje koje se ovdje postavlja je: Mogu li islamske finansije premostiti jaz između Istoka i Zapada? Može li povezati ove dvije kulture, civilizacije? Po mom skromnom mišljenju, na ovo pitanje nema direktnog odgovora. U svakom slučaju, pokušat ću to kratko objasniti.

Pa, s jedne strane, islamska finansijska industrija već je premostila dva svijeta jednostavno svojim postojanjem u raznim zapadnim zemljama. Međutim, činjenica je da je glavna motivacija za postojeći interes zapadnih zemalja za islamske finansije isključivo ekonomski. Prepoznaju rastuće potencijale islamske finansijske industrije i vide je kao alternativni izvor finansiranja za svoje ekonomije. Drugim riječima, jednom kada ovi izvori presuše, Zapad će se okrenuti drugim centrima moći, tražeći druge izvore kapitala.

S druge strane, islamske finansije nisu donijele širu prihvaćenost islama i muslimana. Ono što nedostaje, do sada, jest politička volja i cijenjenje kulture koju islamske finansije donose sa sobom. Drugim riječima, islamske finansije nisu puno pomogle u otklanjanju predrasuda o islamu i muslimanima. Zapravo,

moglo bi se kazati da danas postoji još širi jaz između ta dva svijeta jer svijet svjedoči porastu islamofobije.

Ukratko, islam je, nažalost, ponekad negativno prikazan. Globalni geopolitički kontekst igra značajnu ulogu u tome favorizirajući klišeje, proširujući nesporazume i pogoršavajući tenzije. Srećom, s obzirom na svjetski eksplozivni rast islamskih finansija, one također mogu značajno doprinijeti međukulturalnoj komunikaciji i bratstvu među ljudima.

To nas dovodi do jednog od glavnih problema današnjeg svijeta, a to je nedostatak pravilnog obrazovanja i/ili, bolje rečeno, širenje dezinformacija. Iako se islamske finansije, zbog finansijskih i ekonomskih interesa, mogu razvijati u zapadnim zemljama, segregacija ljudi na osnovu njihove religije još je uvijek očigledna u većini tih zemalja. To treba promijeniti radi uzajamne dobrobiti.

Stoga, iako kulturne razlike često mogu prerasti u netolerantni i ubilački ekstremizam, islamske finansije mogu pružiti priliku da se ponovo istakne i objasni etički identitet, oslobođen bilo kojeg specifičnog kulturnog i religijskog konteksta, bilo evropskog, zapadnog ili istočnog. U tom slučaju, različite kulture se mogu sastati na istom bankarskom projektu koji će biti izvor globalnog rasta i harmonije za ljudski rod koji bi tada mogao efikasno upravljati redistribucijom bogatstva i regulirati strahove, zamjerke i ekstremizam. Prema tome, islamske finansije mogu doprinijeti etičkoj reorganizaciji globalnog toka kapitala.

ZAKLJUČAK

Islamska finansijska industrija, kako je kratko naznačeno u ovom članku, najsvjetlija je stvar koja se dogodila muslimanskom svijetu u modernoj historiji. Ona raste enormno i stabilno privlači sve više pažnje širom svijeta.

Ova uspješna priča može biti inspiracija za međureligijski, kulturni i civilizacijski dijalog i razumijevanje. Ukratko, vjeruje se da islamske finansije mogu odigrati važnu i aktivniju ulogu u povezivanju Istoka i Zapada tako što će biti kanal za prenošenje kulturnih vrijednosti i doprinositi općem kulturnom osvješćivanju. Da bi ovo uspjealo, potrebno je posvetiti pažnju pravilnom obrazovanju i informisanju javnosti o glavnim principima koje islam uopće, a islamske finansije posebno, zagovaraju. Čvrsto vjerujem da će ovaj članak pozitivno doprinijeti ovom časnom cilju osvjetljavajući brzo rastuću industriju, islamske finansije, te uništavajući predrasude o njoj.

LITERATURA

- Al-Darīr, S. M. A.-A. (1995). *Al-Gharar wa Atharubū Fī al-'Uqūd: Fī al-Fiqh al-Islāmiyyi* (2nd ed.). Dallah al-Barakah.
- Ayub, M. (2007). *Understanding Islamic Finance*. John Wiley & Sons.
- El-Gamal, M. A. (2006). *Islamic Finance: Law, Economics, and Practice*. Cambridge University Press.
- ICD-LSEG. (2023). *Islamic Finance Development Report 2023: Navigating Uncertainty*. The Islamic Corporation for the Development of the Private Sector (ICD) & the London Stock Exchange Group (LSEG). <https://api.zawya.atexcloud.io/file-delivery-service/version/c:NWI4OWQ5MjctNWQ3NS00:NWM3Mj-BmN2ItYjNmS00/IFDI%202023%20Report%20-%20Nov%2030.pdf>
- IFSB. (2022). *Islamic Financial Services Industry Stability Report 2022*. Islamic Financial Services Board (IFSB).
- Iqbal, Z. (1997, June). Islamic Financial Systems. *Finance & Development*, 34, 42–45.
- Iqbal, Z., & Mirakhor, A. (2011). *An Introduction to Islamic Finance: Theory and Practice* (2nd ed.). John Wiley & Sons (Asia).
- Islamic Banker. (2010). Prospect and challenges for Islamic Finance in 2010: Fault lines of the Islamic finance industry. *Islamic Banker, January-February*(168–169), Article 168–169.
- Minsky, H. P. (2008). *Stabilizing an Unstable Economy*. McGraw Hill.
- Mirakhor, A., & Smolo, E. (2011). Do Conventional and Islamic Finance Share Common Epistemology? *Global Islamic Finance, August*, 48–53.
- Mirakhor, A., & Smolo, E. (2012). Discovering the Roots of Conventional and Islamic Finance. In H. Dar (Ed.), *Global Islamic Finance Report (GIFR) 2012* (pp. 148–153). Edbiz Consulting Limited.
- Smolo, E. (2005, November). Islamska ekonomija nije ni kapitalistička niti socijalistička. *Novi Horizonti, Novembar*, 52–53.
- Smolo, E. (2013). *Uvod u islamsku ekonomiju i finansije: Teorija i praksa*. Dobra knjiga.
- Smolo, E. (2020). Islamic Finance and Limited Purpose Banking (LPB): Two Sides of the Same Coin. In A. Rafay (Ed.), *Advances in Finance, Accounting, and Economics* (pp. 100–116). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-1611-9.ch006>
- Smolo, E. (2022). Islamska ekonomska misao i slobodno tržište: Uloga islamskih učenjaka. In A. Čavalić & R. Mehmedović (Eds.), *Slobode u muslimanskom svijetu* (pp. 95–131). Udruženje građana “Multi.”
- Smolo, E., & Mirakhor, A. (2014). Limited Purpose Banking (LPB) and Islamic Finance: Could LPB Model Be Applied to Islamic Finance? *Humanomics*, 30(2), Article 2. <https://doi.org/10.1108/H-08-2013-0053>
- TheCityUK. (2019). *Global Trends in Islamic Finance and the UK Market 2019*. TheCityUK.
- Totaro, L. (2010). *Vatican Says Islamic Finance May Help Western Banks in Crisis* (March 4). Bloomberg. <http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=20601092&cid=aOsOLE8uiNOg&refer=italy#>

- Udovitch, A. L. (1962). At the Origins of the Western Commenda: Islam, Israel, Byzantium? *Speculum*, 37(2), Article 2. <https://doi.org/10.2307/2849948>
- Udovitch, A. L. (1967). Credit and a Means of Investment in Medieval Islamic Trade. *Journal of the American Oriental Society*, 87(3), Article 3. <https://doi.org/10.2307/597719>
- Udovitch, A. L. (1970a). Commercial Techniques in Early Medieval Islamic Trade. In D. Richards (Ed.), *Islam and the Trade of Asia: A Colloquium* (pp. 37–62).
- Udovitch, A. L. (1970b). *Partnership and Profit in Medieval Islam*. Princeton University Press.
- Usmani, M. T. (2002). *An Introduction to Islamic Finance*. Kluwer Law International.
- Zaher, T. S., & Hassan, M. K. (2001). A Comparative Literature Survey of Islamic Finance and Banking. *Financial Markets, Institutions & Instruments*, 10(4), Article 4.

أديب سمولو Edib Smolo

تمويل إسلامي - من المبادرات المحلية إلى اللاعب العالمي في الأسواق: هل يمكنه أن يربط بين الشرق والغرب؟

Islamic Finance from Local Initiatives to Global Market Player: Can They Connect East and West?

ملخص: قطع التمويل الإسلامي طريقاً بدأ بالمبادرات المحلية وانتهى إلى اللعب العالمي في الأسواق مع الحضور المتصاعد في الدول الغربية. تبحث هذه المقالة في التطور التاريخي للتمويل الإسلامي وقطاعاته المختلفة وقدرته على أن يصبح جسراً بين الشرق والغرب.

Summary: Islamic finance has gone from local initiatives to a global market player, with an increasing presence in Western countries. This paper explores the historical development of Islamic finance, its various sectors and its potential to bridge the gap between East and West.

O produkciji savremenih Kur'ana

Primjer problema udaranja žene iz 34. ajeta sure En-Nisā’*

PROF. DR. ÖMER ÖZSOY

oezsoy@em.uni-frankfurt.de

profesor kur'anske egzeze na univerzitetu goethe u frankfurtu

“Neko od vas udara svoju ženu kao što udara roba
– a onda možda, krajem dana, s njome spava?!”
(Buhari)

Sažetak: Autor se u ovom radu bavi pojavom “učitavanja” novog smisla u izvorni kur'anski narativ, što nije odlika samo ovog već, kako je rekao, i ranijih vremena, čime se, prema njegovu mišljenju, na stanovit način produciraju “novi” Kur'ani. Kao primjer navodi 34. ajet sure En-Nisa' u kome Kur'an nedvosmisleno navodi “udaranje žene”, tj. supruga.

Ključne riječi: muž, supruga, udaranje, kontekst, patrijarhat

* Ömer Özsoy je profesor kur'anske egzeze na Institutu za proučavanje islamske kulture i religije, pri Univerzitetu Goethe u Frankfurtu. Doktorirao je na Univerzitetu u Ankari na temu: “Princip sunnetullaha u Kur'anu”. Duži vremenski period radio je kao profesor tefsira pri istom Univerzitetu. Autor je brojnih radova na turskom, engleskom i njemačkom jeziku. Predmetni članak objavljen je u časopisu *İslamiyat V* (2002), br. 1, str. 111-124.

UVOD

— zraz *produkcija Kur'ana* većinu ljudi će podsjetiti na romantičarske ciljeve klasičnih orijentalističkih studija po pitanju historije teksta Kur'ana: proizvesti alternativni kur'anski tekst od postojećeg materijala sadržanog u predajama, koji će biti različit od originalnog kur'anskog teksta, poznatog svim muslimanima... Pored sve odbojnosti i osjetljivosti koje to pitanje izaziva u muslimanskoj svijesti, orijentalističko nastojanje da se postojeći kur'anski tekst zamijeni alternativnim, koji bi se oslanjao na narativnu tradiciju, s ciljem da se iznađe tekst koji bi bio prikladniji od onog originalnog, u jednu ruku se može smatrati i logičnim pokušajem. Danas se čini da je akademski orijentalizam napustio ovaj san, te da rezultatima svojih istraživanja po pitanju naučne vrijednosti islamske narativne tradicije, čak i one mimo Kur'ana, obnavlja narušeni ugled.

Prof. dr. Ömer Özsoy

Čini se da, u svjetlu toga, i muslimanski naučni krugovi, barem djelomično, počinju pristupati Kur'anu kroz prizmu naučne kritike. To je fenomen otvoren za promatranje. Iako se ovo može smatrati ugodnim razvojem događaja, može se također reći i da atmosfera u kojoj se naučna djelatnost odvija u islamskom svijetu – uključujući i univerzitete – još uvijek nije spremna za istraživanje historije Teksta, ni u smislu intelektualne spremne, niti naučnih izvora na koje bi se pozvala. Diskutabilno je pitanje da li muslimani uopće imaju sposobnost proizvesti literaturu koja je vrijedna da bude nazvana “tefsirom” ili “komentarom” njihove Knjige. Bez obzira na to, muslimani nastavljaju čitati i tumačiti Kur'an. Rezultati tih čitanja i tumačenja, iako često nisu u klasičnom stilu egzegeze, muslimanskoj javnosti se predstavljaju kao konstitutivni element komentatorske tradicije u savremenom svijetu, a koja je započeta još u prvim danima susreta Kur'ana s muslimanima.

Izraz *produkcija Kur'ana* iz naslova upotrijebljen je kako bi opisao važan dio intelektualnih aktivnosti kojima dugujemo rezultate predstavljene kao tumačenje ili prijevod značenja Kur'ana. Smatramo da izraz *produkcija Kur'ana* opisuje upravo samu suštinu takvih nastojanja. Skup intelektualnih aktivnosti o kojima je riječ uključuje: čitanja, percepcije i konačno "nove produkcije" kur'anskog teksta na način koji "odgovara savremenim potrebama" ili koji "odgovara savremenoj situaciji". Pri tome se, po svaku cijenu, pribjegava raznim mogućnostima koje nude mnogobrojna prevoditeljska rješenja.

Kako bismo spriječili zbunjenost čitatelja po pitanju rasprave koja nije ni tema ovog članka, želimo se izjasniti da pristup Kur'anu kroz gore spomenute naočale "Kur'ana koji će odgovoriti na savremene potrebe" ili "Kur'ana prikladnog za savremene situacije" ne vidimo kao legitiman i opravdan. Međutim, potrebno je ukazati na razliku između procesa "tumačenja" i "razumijevanja" u kontekstu konceptualnog okvira savremenih rasprava o Kur'anu. Prvi od ovih procesa je *današnje* razumijevanje *za danas* onoga što se dešavalo u prošlosti. Drugi je današnje razumijevanje onoga što se desilo u prošlosti, ali s ciljem da ga se ostavi u prošlosti. Paralelno s ovom razlikom, moramo razlikovati i čin tumačenja izvornog značenja bilo kojeg kur'anskog odlomka na način koji je "prikladan" situaciji ili potrebi (takva aktivnost bi se nazvala "savremeno tumačenje Kur'ana") od čina koji relevantnom odlomku daje novo značenje koje je "prikladno" novoj situaciji, ali je različito od svog izvornog značenja. Posljednje želimo okarakterizirati kao "produkciju savremenih Kur'ana".

Pripisati novo značenje određenom ajetu, nezavisno od njegovog izvornog značenja i bez presedana u bilo kojem periodu povijesti, predstavlja produkciju nove verzije Kur'ana. Ispitivanje dijalektike između nove verzije i činjenične osnove koja zahtijeva novu verziju nužno vodi ka pitanju analize namjere koja leži iza ovog pristupa. Želimo iskreno reći da se ne smatramo dostojnima takve analize, niti imamo želju za tim. Cilj ovog članka je identificirati savremenu manifestaciju načina na koji se muslimani, posebno u Turskoj, odnose prema Kur'anu i na koji način povezuju Kur'an i životno iskustvo, što se nerijetko ogleda u "produkciji savremenih Kur'ana". To, zapravo, nije ni savremeni fenomen jer je takvih pokušaja bilo i u prošlosti. Kur'anski odlomak na koji ćemo se osvrnuti bit će 34. ajet sure En-Nisâ', ne samo zato što je zgodan primjer da potkrijepimo svoju indikaciju, već što je to ajet koji se često spominje kao jedna od osnova za legitimnost porodičnog nasilja u islamu.

POVIJESNA OSNOVA ZA PRODUKCIJU SAVREMENIH KUR'ANA

Gotovo svi stručnjaci koji se bave razmišljanjem o psihološkoj i kulturnoj pozadini nastanka hadiske građe, slažu se sa sljedećom općom ocjenom, koja sigurno nije nepoznata ni čitaocima ovih redaka: neki kružoci (najčešće pripadnici fanatičnih grupacija), u nemogućnosti da izmijene tekst samog Kur'ana, nerijetko su u svoje interese zloupotrebjavali autoritet drugog izvora islama: Poslanika, a.s. Poslanički autoritet zloupotrebļavan je kroz cijelu historiju, a fabrikacija hadisa je proizvela najdramatičnije rezultate ove zloupotrebe. Međutim, rasprostranjenost primjera *stavļanja riječi u Poslanikova, a.s., usta* ne znači da se kroz historiju isto nije pokušalo i s Kur'anom. Upravo suprotno od toga, moguće je naći predaje koje govore o tome da su se neki usudili iskoristiti fluidnost kiraeta u ranom dobu po pitanju modifikacije Teksta.¹ Nedoumice vezane za ovo pitanje, pa čak i naučnu znatiželju, bit će moguće razjasniti uvidom u istraživačke studije o povijesti razvijanja kur'anskog teksta.

Kakvi god bili rezultati budućih istraživanja povijesti Teksta, literatura koja je bogatija od kiraetske jesu knjige tefsira. U njima je moguće naći predaje koje dokazuju da potraga za "Kur'anom koji odgovara situaciji i trenutnim potrebama" seže unazad do veoma ranih perioda, te da nije specifična samo za savremeni period. Iako nije u potpunosti ukinula različite načine učenja Kur'ana, standardizacija Teksta (resmu'l-haṭṭ, resmu'l-muṣḥaf) ukinula je različite načine pisanja, pa je prema tome izravno utjecala i na suzbijanje mogućnosti zloupotrebe Teksta, umjesto čega je dopustila slobodni izbor između nekoliko prihvaćenih načina učenja pojedinih riječi. Iako ovu slobodu izbora učenjaci afirmišu kao jednu od karakteristika koje rane periode tumačenja Kur'ana čine izuzetnim, važniji zadatak u smislu historije mišļjenja je odrediti svrhe kojima ova sloboda služi i, shodno tome, kriterijume na kojima se zasnivaju ove preferencije.

Aktivnost koju opisujemo kao potragu za "Kur'anom koji odgovara situaciji i potrebama", kroz oblike učenja koje dozvoljava pisani i sada standardizirani tekst Kur'ana, postala je ograničena na učitavanje odgovarajućih značenja kur'anskim riječima u skladu s novonastalim potrebama. Na ovaj način, u zavisnosti od značenja koje se učitava određenoj riječi, moguće je Kur'an natjerati da govori o temama koje on zapravo ne govori, a s druge strane, ušutiti ga po pitanju tema o kojima govori. Zbog intrinzičnih razloga koji proizlaze iz prirode jezika, kao što su otvorenost jezičkih struktura za različite mogućnosti

1 Npr, Ignaz Goldziher, *Die Richtungen der islamischen koranauslegung*, E.J. Brill, Leiden, 1956, str. 1-54.

razumijevanja, te polisemija, ova mogućnost/rizik postoji još od dana kada je Kur'an objavljen. Taj moment, te činjenica da su kur'anske riječi, razvojem šerijatskih i drugih nauka zadobile status tehničkih termina, dvije su najveće prepreke u određivanju izvornih značenja riječi korištenih u Kur'anu.

Činjenica da se pribjegavanje raznim metodama lingvističkih analiza riječi pretvorilo u slobodu koju koriste mnogi savremeni načini čitanja i tumačenja Kur'ana ne bi trebala dovesti do dojma da je ovakav pristup "produkcije Kur'ana s prigodnim značenjem" specifičan za savremeno doba. Ovu priliku kroz historiju su koristile sve grupacije koje percipiraju i koriste Kur'an kao referentni tekst. Jedina stvar koja se razlikuje su različite okolnosti i potrebe koje te iste okolnosti rađaju. Naprimjer, znamo da su u djelima napisanim u drugom i trećem stoljeću pravnici razumijevali neke kur'anske riječi (posebno samu riječ *fikh*) u sjeni značenja koja su ove riječi već stekle u fikhskoj terminologiji.²

Prema tome, bilo bi nepravedno savremene predstavnike ovog trenda gledati ili predstavljati kao inovatore. Naprotiv, oni održavaju jednu tradicionalnu liniju, čak se i hrane njome, te legitimitet svoje metodologije nalaze upravo u toj tradiciji. Osim toga, rezultati do kojih dolaze savremene metodologije ove tendencije nisu motivisani sektaštvom, kao što je usklađivanje Kur'ana sa stavovima određenog mezheba. Do takvih rezultata se došlo s dobrom namjerom da se korištenjem mogućnosti koje jezik pruža otvori prostor za Kur'an u savremenosti ili da se otvori prostor savremenim temama u Kur'anu. Činjenica da se to radi iz vjerskih pobuda se može čak posmatrati kao momenat koji treba zabilježiti u korist predstavnika ovog pristupa.

Praksa produkcije značenja kur'anskih riječi na način da se u njegov originalni tekst učitavaju nova i strana značenja, kroz povijest, a i danas, temeljila se na dva pristupa:

1. Na način da se u bilo koju kur'ansku riječ učitava značenje koje je ta riječ zadobila u bilo kojem povijesnom periodu. Tako se, istovremeno, zanemaruje činjenica o jezičkoj evoluciji.
2. Na način da se okolnosti u kojima se nađe bilo koje društvo u bilo kojem povijesnom periodu učitaju u Kur'an. Tako se, istovremeno, zanemaruje činjenica o društvenim promjenama.

Rasprave vezane za lingvistički pristup razumijevanja Kur'ana koje su počele s Eminom el-Hulijem, te njegovom suprugom i učenicom Aišom Abdurrahman

2 Vidi: Dücane Cündioğlu, *Kur'an Çevirilerin Dinyası*, Istanbul, 1999, str. 71.

koja je kritikovala “naučni tefsir”, zajedno s drugim djelima koja su napisana u kontekstu ovih rasprava, kao i izdanjima poniklim na indijskom potkontinentu u vrijeme engleskog kolonijalizma, danas predstavljaju bogat korpus materijala koji bacaju svjetlo na savremene tefsirske avanture.

SAVREMENI KOMENTARI O “UDARANJU ŽENE” U KONTEKSTU 34. AJETA SURE EN-NISĀ'

Iako je nelagoda koju osjećamo zbog značenja koja se pripisuju 34. ajetu sure En-Nisâ' velikim dijelom posljedica promjene sistema vrijednosti koji nas okružuje, moramo priznati da su neki problemi u vezi s tradicionalnim načinom razumijevanja ajeta također igrali ulogu u ovom procesu. Najvažniji od ovih problema jeste predmnijenje da se tekst ajeta mora razmatrati u kontekstu antagonizma između muškaraca i žena. Ovaj stav počinje još od razumijevanja izraza *er-ridžālu kavvāmūne 'ale'n-nisā'*.

U prijevodima ajeta na turski jezik i ponekad u objašnjenjima na kojima se ti prijevodi temelje, status *kavvāme* se na osnovu upotrebe riječi “muškarci/ridžāl” i “žene/nisā” doživljava kao izraz koji konotira društveni status svih pripadnika muškog roda (uključujući i dječake) u odnosu na sve pripadnice ženskog roda. Takvo dijeljenje statusa, koje uključuje djecu, odnosi se na ontološku, a ne društvenu hijerarhiju između spolova, što očito vodi do rodne diskriminacije koja nadilazi namjeru ajeta i proturječi činjenici da su žene mogle biti i da mogu biti upraviteljice, kao što svjedoči i Kur'an (Belkisa).

Društveni status ima promjenjiv karakter, ovisno o vrsti društvenog odnosa u koji pojedinac ulazi. Naprimjer, ne možemo na osnovu doslovnog značenja ovog ajeta smatrati da je muškarac nadređen ženi za koju radi, odnosno koja je njegov poslodavac. Osim ako žena nije ujedno i supruga tog muškarca – pa čak i u tom slučaju status *kavvāme* za muškarca će ostati ograničen na okvire bračne veze, a šef u poslovnom životu će biti žena. Neki komentatori i pravnici (šafije i malikije) čak brane mišljenje da će muškarac izgubiti ovaj status ako ne može podmiriti finansijske potrebe svoje žene, na osnovu toga što se status *kavvāme* ne daje mužu zato što je muškarac, nego pod uslovom da istovremeno ispunjava oba uvjeta spomenuta u ajetu. U suprotnom, ovi pravnici smatraju da žena može jednostrano raskinuti bračni ugovor.³

3 Kurtubī, *El-Džāmi' li abkāmī'l-Kur'ān*, Kairo, 1937, V, str. 169; Ebū Ḥafṣ, *El-Lubāb fi 'ulūmi'l-Kitāb*, Bejrut, 1998, VI, str. 360-361.

Prema tome, kao što se može razumjeti i iz unutarnjeg i iz vanjskog konteksta, izraze ovog ajeta treba shvatiti kao opis odnosa između dvije strane (muža i supruge) povezanih vezom braka, a ne između dva spola (muškarca i žene).⁴ Isto tako, problematika "udaranja" je zauzela svoje mjesto u ajetu kao porodični spor koji se dešava između muža i supruge.

Kao rezultat toga, moramo utvrditi da često problematizirane teme, kao što su "nadređenost muškaraca nad ženama" ili "muško udaranje žene" nemaju nikakvu osnovu, barem u kontekstu ovog ajeta. Problematična oblast o kojoj ajet govori jesu odnosi muža i supruge, a ako se u ovom kontekstu treba otvoriti rasprava, najviše se može govoriti o "nadređenosti muža nad suprugom" ili "muževom udaranju supruge". Iz tog razloga, riječju *žene* u naslovu označavamo udanu ženu u odnosu s njenim mužem, bez namjere da ima bilo kakvu drugu konotaciju osim spomenutog pravnog/tehničkog značenja.

U nastavku, kako bismo razjasnili pojavu koju opisujemo kao "savremenu produkciju Kur'ana", predstaviti ćemo tekstove prijevoda koji sadrže problematične verzije iz savremenih turskih prijevoda Kur'ana za koje možemo reći da su ostali vjerni tradicionalnom značenju ajeta. Prijevodi iz prve skupine mogu se promatrati i kao refleksije klasične tefsirske literature na savremeno doba.

1. Grupa: Prijevodi koji slijede tradicionalno razumijevanje značenja 34. ajeta sure En-Nisâ':

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır (u. 1942.)

Muškarci (a) imaju poziciju vlasti nad ženama, jer ih je Allah stvorio jedne nad drugima, a također i zato što muškarci troše od svojih imetaka, dobre žene su (b) poslušne, one čuvaju ono što je Allah učinio zaštićenim, (c) što se tiče onih žena za koje se brinete zbog njihove neposlušnosti: prvo im dajte savjet, a zatim ih ostavite same u prostoriji gdje spavaju, ako i dalje ne slušaju, (d) udarite ih, (e) poslušaju li, ne tražite izgovor da ih povrijedite.

Ömer Rıza Doğrul (u. 1952.)

Muškarci (a) su nadređeni ženama. Zato što je Allah neke od njih učinio višim od drugih, jer što oni troše imetke svoje. Dobre žene su (b) pokorne, štite (svoja prava) koje je Allah zaštitio. (c) Ženama čije se neposlušnosti bojite ukažite savjetom,

4 Usput: Derveze, *Et-Tefsîru'l-ḥadîs*, Dâru İhyâi'l-kutubi'l-'arebiyye, 1963, VI, str. 71.

ostavite ih same u njihovim posteljama, (d) udarite ih, ali (e) ne tražite načina (da ih tlačite) ako vam se pokoravaju.

Hasan Basri Çantay (u. 1964.)

Muškarci (a) su na poziciji vlasti spram žena. Zato jer je Allah neke od njih (muškarce) učinio nadmoćnijim u odnosu na druge (žene). I jer oni (muškarci) troše od svog bogatstva. Dobre žene su (b) poslušne. One štite ono što je nevidljivo, kao što Allah štiti svoje. (c) Što se tiče žena čije vas zlo i neposlušnost plaše, prvo ih posavjetujte, (ako ne odustanu) ostavite ih na miru u njihovim posteljama. Ako i dalje ne urodi plodom, (d) udarite ih. (e) Ako vam se pokore, ne tražite nikakav put protiv njih.

Ömer Nasuhi Bilmen (u. 1971.)

Muškarci su (a) nadmoćniji od žena. Zato što je Uzvišeni Allah počastio neke u odnosu na druge. I jer oni troše od svog bogatstva. Pravedne žene (b) su poslušne i, zahvaljujući zaštiti Uzvišenog Allaha, štite ono što je nevidljivo. (c) Što se tiče žena čije se neposlušnosti plašite, dajte im savjet i ostavite ih na miru u njihovim krevetima i (d) udarite ih. Ali (e) ako vam se pokore, ne tražite put protiv njih.

Mehmed Vehbi (u. 1949.)

Muškarci (a) su nadmoćniji od žena po principu dobrobiti. Razlog je to što Allah daje prednost jednima nad drugima i jer uzdržavaju žene iz svojih imetaka. Stoga; pravedne žene (b) su poslušne svojim muževima, čuvaju svoju čednost u odsustvu muža onako kako je Allah naredio. Lijeve žene, ako ste zabrinuti zbog njihove (c) buntovnosti i nevoljkosti da se povinuju bračnom zakonu, dajte im savjet, a ako ne prihvate vaš savjet, ostavite ih na miru u njihovim posteljama. Ako insistiraju na neposlušnosti, (d) udarite ih, ali ne prelazite granicu. Ako vam se pokore, nemojte tražiti način ili razlog da im naudite ili da se razvedete od njih.

Süleyman Ateş

Muškarci su (a) upravitelji nad ženama zato što je Allah učinio ljude u prednosti jedne nad drugima i zato što troše svoje bogatstvo i opskrbljuju žene. Stoga su dobre žene (b) poslušne i čuvaju tajnu (nikada ne izdaju svoje muževe) uspjehom koji Bog daje u zamjenu. (c) Savjetujte onim ženama za koje se bojite da će biti razuzdane, ostavite ih u njihovim krevetima (a ako se sa time ne poprave) (d) istucite ih. Ako vam se pokore, ne tražite drugi put na njihovu štetu.

2. Grupa: Savremene verzije 34. ajeta sure En-Nisâ'

Osman Nebioğlu

Muškarci su (a) zaštitnici žena. Jer ih je Allah učinio superiornijim jednim nad drugima, pošto troše od svog bogatstva. Dobre žene su (b) prijatne. Uz Allahovu zaštitu, one štite imovinu i čast svojih muževa. (c) Dajte savjete ženama za koje se bojite da će biti razuzdane. Ako se ne povinuju, odvojite se od njihovih kreveta; ako ne bude koristi, (d) kaznite ih. (e) Povinuju li se, ne pokušavajte da ih tlačite.

Edip Yüksel

Muškarci (a) bdiju nad ženama. Jer je Bog svakom od njih dao različite sposobnosti i karakteristike. Muškarci su odgovorni za izdržavanje kuće. Čestite žene, (b) su one koje su pokorne Božijem zakonu i koje štite ono što je Allah naredio da se štiti (čast i čednost), čak i ako su same. (c) Posavjetujte ženama u čiju čednost imate sumnje, odvojite svoje krevete i na kraju (d) otjerajte ih. (e) Ako vam se pokore, ne tražite put protiv njih.

Hüseyn Atay

Muškarci (a) su upravitelji nad ženama jer je Allah neke od njih učinio superiornijim u odnosu na druge i zbog toga što daju iz svog bogatstva. Dobre žene su (b) one koje su pune poštovanja i koje štite u odsustvu svojih muževa ono što im je Allah naredio da štite. (c) Posavjetujte žene čije se čudljivosti bojite, napustite njihove krevete, a zatim (d) imajte (intimne) odnose s njima. Ako se povinuju, ne tražite način protiv njih.

Yunus Vehbi Yavuz

(c) Dajte savjet ženama za koje se bojite da će se pobuniti i da će vas napatiti, zatim prekinite odnose s njima u krevetu, potom ih (d) ostavite.

Yaşar Nuri Öztürk

Muškarci (a) paze i štite žene. Jer ih je Allah učinio superiornijim u odnosu jedne na druge i jer oni troše obilno od svog imetka. Dobre i čiste žene (b) su pune poštovanja. One štite ono što treba čuvati u tajnosti, kao što Allah štiti njih. (c) Prvo posavjetujte žene čijih se nevjera i nečednosti bojite, zatim ih ostavite same u krevetima i na kraju (d) otjerajte ih iz kuće/pošaljite ih na drugo mjesto. Nakon toga (e) ako se prema vama počnu ponašati s poštovanjem, ne poduzimajte ništa protiv njih.

Kao što se može vidjeti, reprodukcija teksta ajeta se odvija kroz pet elemenata koje smo istakli tako što smo ih rasporedili unutar teksta i dali im redni broj. Uspoređivanje tradicionalnih značenja ovih pet elemenata, sa značenjima koja

dobijaju u savremenim verzijama ajeta, omogućit će nam da jasnije sagledamo pravac razvoja i pravac pročišćavanja teksture ajeta od patrijarhalnog karaktera i elementa nasilja.

a. Kavvāmūne

Muškarci imaju poziciju vlasti nad ženama (HY)

Muškarci su na poziciji vlasti spram žena (HBC̣)

Muškarci su nadređeni ženama (ÖRD)

Muškarci su nadmoćniji od žena (MV)

Muškarci su upravitelji nad ženama (SA)

Muškarci su zaštitnici žena (ON)

Muškarci bdiju nad ženama (EY)

Muškarci su upravitelji nad ženama (HA)

Muškarci paze i štite žene (YNÖ)

b. Kānitātun

poslušne (HY)

poslušne (ÖRD)

poslušne (HBC̣)

poslušne (ÖNB)

poslušne (MV)

poslušne (SA)

prijatne (ON)

pokorne Božijem zakonu (EY)

pune poštovanja (HA)

pune poštovanja (YNÖ)

c. Nušūzehunne

Neposlušnost (HY)

Zlo i neposlušnost (HBC̣)

Neposlušnost (ÖRD)

Neposlušnost (ÖNB)

Buntovnost (MV)

Razuzdanost (SA)

Neposlušnost (ON)

Nečednost (EY)

Ćudljivost (HA)

Pobuna (YVY)

Nevjera i nečednost (YNÖ)

d. Va'dribūhunne⁵*

Udarite ih (HY)

Udarite ih (HBÇ)

Udarite ih (ÖRD)

Udarite ih (ÖNB)

Udarite ih, ali ne prelazite granicu (MV)

Istucite ih (SA)

Kaznite ih (ON)

Otjerajte ih (EY)

Imajte (intimne) odnose s njima (HA)

Ostavite ih (YVY)

Otjerajte ih iz kuće (YNÖ)

Ve in eṭā'nekum

Ako poslušaju (HY)

Ako vam se pokore (HBÇ)

Ako vam se pokoravaju (ÖRD)

Ako vam se pokore (ÖNB)

Ako vam se pokore (MV)

Ako vam se pokore (SA)

Povinuju li se (ON)

Ako vam se pokore (EY)

Ako se povinuju (HA)

Ako se prema vama počnu ponašati s poštovanjem (YNÖ)

- a. Termin *kavvām*, što označava poziciju vlasti, moći i nadređenosti počeo se prevoditi u značenje pružanja zaštite, pažnje i bdijenja. Na taj način je odnos između muža i žene odstranjen iz odnosa dominacije, a prenesen u sferu samilosti.
- b. Tumačenjem riječi *kānītat* dominantni patrijarhalni narativ ajeta je dodatno oslabljen. To je postignuto tako što je ova riječ, čije je značenje

5 Koliko smo uspjeli ustanoviti, predmetni izraz je u svim prijevodima na turski jezik (osim u onima iz druge grupe) preveden u značenju "udariti" ili "istući".

- “poslušne/pokorne žene”, objašnjeno pojmovima koji ne predviđaju autoritarnu hijerarhiju između dvije strane, poput ukazivati poštovanje i prijatno se ponašati, ili, pak, pokoravati, ne mužu, nego Bogu.
- c. Iako je jezičko značenje riječi *nušūzehunne* poznato, zbog ambivalentnosti u klasičnim izvorima, kontekstualno značenje u ovom ajetu predmet je diskusije. Kada je riječ o *nušūzu* ženā, ovaj čin se obično doživljava kao pobuna žene protiv muža i iskazivanje tvrdoglavosti prema njemu. Ukoliko se ova osobina dovede u vezu sa “iṭā'atom/poslušnošću”, što se spominje na kraju ajeta, onda je jasno da *nušūz* označava neposlušnost.⁶ Međutim, prevođenjem u značenje “ćudljivosti” ukazuje se na odnos u kojem muž više nije superioran. Druga opcija – prevođenjem značenja u “nećednost/nevjeru”, to jeste ozbiljnu izdaju, situacije koje bi od muškaraca zahtijevale da pribjegne mjerama predloženim u nastavku ajeta svedene su na minimum.
- d. Kada se značenja koja su dugo pripisivana riječi *ḍarb* (tući ili udarati) uporede s novim značenjima predloženim za ovu riječ (kazniti, otjerati, ne imati intimni odnos, napustiti, izbaciti iz kuće, poslati na drugo mjesto), vidi se da se ajet želi pročititi od elementa nasilja i diskursa kojim dominiraju muškarci. Za primijetiti je i to da, za razliku od tradicionalnog istomišljenja po pitanju značenja riječi, u novim verzijama svjedočimo neujednačenosti značenja.
- e. Prevođenjem riječi *iṭā'atun*, čije je značenje pokoravanja toliko jasno da ne dozvoljava nikakav manevar, s novim tumačenjima, poput “ponašanja s poštovanjem” patrijarhalni narativ ajeta je dodatno oslabljen.^{7*}

6 Riječ *nušūz*, koja se može shvatiti kao “prekoračivanje granica” u skladu s korijenskim značenjem riječi *nāšiz*, (izbočina; kvrga), ukoliko je pripisana ženi označava njenu pobunu i protivljenje mužu, a ukoliko je pripisana muškarcu, onda označava nasilništvo prema ženi; Kurṭubi, *El-Džāmi' li abkāmī'l-Kur'an*, V, str. 171; Ebū Ḥafṣ, *El-Lubāb fi 'ulūmī'l-Kitāb*, VI, str. 363.

7 Napomena prevodioca: Objavljene su brojne rasprave i na bosanskom jeziku o tome kako predmetni ajet treba biti preveden, navedimo samo neke – Enes Karić: “Kako prevesti wa-ḍribūhunna: kaznite ih; suprotstavite im se; pljusnite ih; navodite im lijepe primjere...?”, *Novi Muallim*, (86) 2021, str. 18-23; Senaid Zajimović: “Omalovažavanje supružnika (*nušūz*) i zlostavljanje supruge (*ḍarb*) u kontekstu ravnopravnosti spolova”, *Novi Muallim*, (89) 2022, str. 53-59; Benjamin Idriz: “Wadribuhunne! – Da li Kur'an zagovara udaranje žene?”, *Preporod*, 7 (2016), str. 31.; Zilka Spahić-Šiljak: “Discipliniranje žena ili kako musliman treba tući ženu u odgojne svrhe” (<https://tacno.net/zilka-spahic-siljak-discipliniranje-zena-ili-kako-musliman-treba-tuci-zenu-u-odgojne-svrhe/>; 5. 12. 2023). Navedene rasprave predlažu drugačija prevoditeljska rješenja za termin *ḍarb*, ali što se tiče prijevoda Kur'ana na bosanski jezik, nijedan nije koristio alternativno prevoditeljsko rješenje: Pandža-Čaušević: “Muškarci upravljaju i vode brigu o ženama jer je Allah odlikovao i uzdignuo jedne iznad drugih i jer oni troše imetke svoje. Zato će dobre žene biti pokorne Bogu i čuvat će, kad su im muževi odsutni, ono što moraju čuvati, jer i Bog njih čuva. One žene, za koje se bojite da će biti nepokorne, savjetujte ih, ostavite ih same u ložnicama njihovim i tucite ih.”

Kao što je navedeno u uvodu, budući da je svrha ovog članka ograničena na tvrdnju da ono što je učinjeno s drugom grupom gore citiranih prijevoda zapravo znači "produkciju novih Kur'ana", nećemo se zadržavati na nedosljednostima koja nude nova prevoditeljska rješenja. Iako su provokativna, reći ćemo samo to da se ovi prijedlozi ne mogu smatrati ekvivalentnim prijedlozima iz prve grupe, ni po ozbiljnosti, ni po znanju i trudu koji stoje iza njih. Značenje koje se tradicionalno pripisuje bilo kojem kur'anskom odlomku ne mora uvijek pružiti konačnu osnovu za određivanje izvornog značenja (namjere) relevantnog odlomka. Naprotiv, imamo i primjere kako nas tradicionalni način razumijevanja odlomka može odvesti od izvornog značenja. Stoga, davanje drugačijeg značenja kur'anskoj riječi ili ajetu od tradicionalnog nije nešto što se treba apsolutno izbjegavati. Da bi se predložilo novo i drugačije značenje za ajet, mora se pokazati da je tradicionalno značenje neprikladno u smislu jednog ili više kriterija, kao što su pravila lingvistike, semantike, sintakse, povijesnog konteksta ili misaonog integriteta Kur'ana.

Da budemo iskreni, među značenjima koja se pripisuju različitim ajetima u okviru tradicionalnog tefsira, postoje primjeri koji su neprikladni u smislu svakog od ovih kriterija. Međutim, moramo sa žaljenjem konstatirati da prijedlozi prijevoda, koji čine predmet ovog članka, ne pojašnjavaju u pogledu kojih

Besim Korkut: "Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba da brigu vode, jer i Allah njih štiti. A onih čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, pa ih i udarite." Mustafa Mlivo: "Ljudi su poglavari ženama, zato što ih je odlikovao Allah jedne nad drugima, i što troše iz imetaka svojih. Zato su dobre poslušne, čuvarke nevidljivog, što čuva Allah. A one za koje se plašite nepokornosti njihove, pa posavjetujte ih, i ostavite ih u posteljama, i udarite ih." Enes Karić: "Muškarci su zaštitnici žena, jer Allah je jedne iznad drugih odlikovao, i zato jer muškarci troše svoje imetke! A čestite žene su poslušne, i prema svemu čuvarne i tad kad je muž odsutan od kuće, zato i Allah njih štiti! A one žene, čijeg se neposluha pribojavate, vi savjetujte, pa se potom i u postelji od njih rastavite, pa ih i udarite!"

Esad Duraković: "Muškarci o ženama staraju se, budući da Allah jedne nad drugima odlikovao je i budući da oni imovinu svoju troše. Zbog toga su čestite žene podatne i u vrijeme muževljeva odsustva, brinu o onome o čemu i Allah brine. Posavjetujte one žene zbog čijeg neposluha strepite, zatim ih u posteljama napustite i najzad ih istucite."

Muhamed Mehanović: "Muškarci su nadređeni i staraju se o ženama zato što je Allah odlikovao jedne nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva čuvaju ono što je Allah odredio da se čuva. One čije neposlušnosti se pribojavate vi posavjetujte, a onda napustite postelje njihove, pa ih i udarite."

Nurko Karaman: "Muškarci trebaju neprestano bdjeti nad ženama, kako zbog toga što ih je Bog jedne drugima pretpostavio tako i zbog toga što oni svoju imovinu troše. Žene koje su čestite i po samome gajbu su vjerne i čuvarne jer ih sami Bog čuva. One, pak, čije se nevjere bojite posavjetujte, udaljite se od njih u postelji i udarite."

naučnih kriterija je tradicionalni prijevod slab. Isto tako, novi prevodilački prijedlozi ne odražavaju promjene koje su napravili u narativu ajeta. Tu je posebno riječ o novim značenjima koja su pripisana riječi *ḍarb*⁸, prilikom čega je ostalo nejasno na kojoj naučnoj osnovi su birana značenja koja se spominju u brojnim rječnicima.

ZAKLJUČAK

Razumijevanja Kur'ana i odnos uspostavljen s Kur'anom, u islamskoj intelektualnoj tradiciji, svoje plodno tlo je našlo u dva glavna pristupa: 1. priznavanju činjenice da je Kur'an usko povezan s periodom u kojem je objavljen i društvom kojem se obraćao, i 2. percepciji Kur'ana kao nadpovijesnog teksta. Ako kažemo da je percepcija Kur'ana kao nadpovijesnog teksta postala strukturalna karakteristika islamske misli, donijet ćemo stav koji je u suprotnosti s historijskom stvarnošću. Uprkos tome, uska povezanost Kur'ana i povijesnih okolnosti, na koji tradicionalno učenje neosporno ukazuje, svedena je na referencu koju treba konsultirati samo kada je to nužno. U takvoj slici, muslimanski autori iz bilo kojeg perioda mogli su u traženju veze između historijske situacije, koja ih okružuje, i teksta Kur'ana lahko vidjeti vjersku dužnost. Pa, čak, i da izmisle tu vezu, u slučaju da je ne mogu pronaći.

Kada je riječ o sistemu vrijednosti, isti stav se javlja u vidu doslovnog poklapanja između onoga što je naredeno u Kur'anu i onoga što muslimani koji žive u različitom vremenu i društvu trebaju da rade. Sagledavanje Kur'ana kao nadpovijesnog teksta dovodi do omamljenosti svijesti što se manifestira u obliku uklanjanja elemenata iz Kur'ana koji su nepoželjni ili teško objašnjivi u određenom periodu. S druge strane, isto tako se u tekst Kur'ana učitavaju elementi koji su poželjni u određenom periodu. Nije teško naći za to primjere iz svakog perioda islamske misli. Iako je izazvana savremenim vrijednostima, čežnja za "moderniziranim" kur'anskim tekstom, u kojem ne postoji ajet koji odobrava muškarcima udaranje supruge, hrani se upravo ovom tradicionalnom i psihološkom pozadinom.

Posjedovati tekst Kur'ana koji je prečišćen od muške dominacije i svih elemenata nasilja nije prva čežnja savremenih muslimana, a neće biti ni njihova posljednja. Međutim, proizvodnja kur'anskih verzija koje će odgovoriti na savremene čežnje, bez da se isto temelji na historijskim podacima, usrećit će samo

8 U klasičnim izvorima moralo se smatrati očitom činjenicom da je riječ *ḍarb* korištena u značenju "udaranja" u predmetnom ajetu, budući da nijedan tefsir ne raspravlja o značenju riječi. Mufessiri, stručnjaci za arapski jezik, poput Ferrā'a i Ebū 'Ubejde nisu uopšte ni spomenuli ovo pitanje; Ebū 'Ubejde, *Medžāzu'l-Kur'an*, 1954; *Me'āni'l-Kur'an*, Dāru'l-kutubi'l-misrije, Kairo, 1955.

određene grupacije koji se istome nadaju. S druge strane, ostat će naučno neuvjerljivo i neodrživo. Oslobođanje Kur'ana od patrijarhalnog karaktera i muške dominacije nije cilj koji se može postići upotrebom manje opasnih prijevoda određenih riječi. Čak i kada bismo to pokušali, samo na osnovu predmetnog ajeta, uvidjeli bismo da je nemoguće, osim ako smo spremni preuzeti rizik eliminiranja postojećeg Kur'ana, a da na njegovo mjesto izgradimo potpuno novi tekst. Međutim, sve i kada savremene verzije Kur'ana muževu nadmoć prevedu kao "brigu", a ženinu pokornost kao "poštovanje"; njenu neposlušnost prema mužu kao "ćudljivost", a njegovo udaranja žene kao "bilo koji nenasilni čin", predmetni ajet još uvijek čuva svoj narativ u kojem dominira muška suverenost.

Problematika toga šta se kaže u Kur'anu i kako bi se savremeni muslimani trebali ponašati dva su pitanja koja pripadaju različitim logičkim ravnima, iako nisu nezavisna jedno od drugog. Dok će odgovor na prvo pitanje biti opisno, odgovor na drugo pitanje će izraziti vrijednosni stav. Pozvat ćemo se na Emīna el-Hulijā i njegovo razlučivanje, kada kaže da svi naši zaključci izvedeni iz Kur'ana moraju biti zasnovani na dokazima iz njegovih riječi, svejedno bio nam cilj da izvodimo smjernice iz Kur'ana kao Upute (što je primarno) ili bilo koje druge kur'anske poruke sekundarne prilike.⁹ Stoga, napraviti razliku između onoga što je Kur'an rekao svojim sagovornicima i onoga što bi sljedeće generacije trebale učiniti ne poriče da postoje stvari koje Kur'an želi i od kasnijih generacija, odnosno današnjih muslimana. Međutim, dok je ono što Kur'an želi od svojih sagovornika dato u tekstu, ono što želi od sljedećih pokoljena, relevantne generacije moraju spoznati na osnovu Kur'ana. Ovisno o ovom nivou razdvajanja, ne može se očekivati da promjene u potrebama budućih generacija dovedu do promjene u kur'anskom tekstu. Drugim riječima, dok se u vrijeme trajanja Objave odvijala jedna dvosmjerna dijalektika između Kur'ana i povijesnih fenomena, budući da su se povijesne okolnosti reflektirale na sami kur'anski tekst, u periodu nakon Objave ostalo se na jednosmjernom odnosu (onome što Ebu Zejd naziva "silaznom dijalektikom"¹⁰).

S druge strane, ograničavanje onoga što Kur'an zahtijeva od ljudskog roda samo na ono što je rekao, često neće rezultirati ničim drugim osim hodom unazad od smjera na koji je Bog ukazao čovječanstvu. To bi bilo nepravedno i prema Kur'anu i prema ljudima koji žele poslušati njegov poziv – a po našem mišljenju, i prema cijelom čovječanstvu. Kur'an je svojim sagovornicima ukazivao

9 Emīn el-Hulī, *Menāhidžu'r-tedždīd*, 1995, str. 233.

10 Našr Hāmid Ebū Zejd, *Īlābi Hitābin Tabiati*, Kitābiyat, Ankara, 2001, str. 49.

na tačne ciljeve u konkretnim situacijama u vremenu kada je objavljen. Ono što bi trebalo budućim generacijama pokazati pravac jeste međuodnos između konkretnih situacija i ciljeva na koje je Kur'an ukazao. Taj pravac se može saznati samo čitanjem Kur'ana u njegovom izvornom kontekstu.

Alternativa pokušaju razumijevanja Kur'ana unutar njegove vlastite historičnosti jeste da ga svjesno ili nesvjesno zakopamo u historičnost subjekta koji ga čita. Naprimjer, narativ u 34. ajetu sure En-Nisâ', izaziva nelagodu kada se posmatra kao tekst koji se obraća zapadnom svijetu 20. stoljeća. Međutim, kada se ovaj ajet stavi u njegov izvorni kontekst, onda se on pretvara u sugestiju koja svoje sagovornike vodi na bolji i humaniji metod u rješavanju konflikta od postojećeg. Ne može se zaključiti da Kur'an napućuje sve muškarce muslimane do kraja vremena da tuku svoje žene, kada taj isti Kur'an savjetuje supružnike u slučajevima teških nesporazuma zbog kojih je razvod jedino rješenje, da se ponašaju u skladu sa sjećanjem na lijepe dane iz prošlosti (II:237).¹¹

Kada se pomenu kur'anški sagovornici, pod time ne treba podrazumijevati jednu standardnu strukturu koja je obitavala u toku Objave, tog dinamičnog perioda od dvadeset godina. Suprotno od toga, na sagovornike i očevice Objave treba gledati kao na dinamičnu ljudsku stvarnost koja varira unutar sebe do te mjere da je treba iznova odrediti za svaki ajet. Povod objave predmetnog ajeta dovoljan je da baci svjetlo na ovu problematiku. Prema predajama, ajet je objavljen nakon što je Poslaniku, a.s., došla žena aristokratskog porijekla (Habiba bint Zejd) sa svojim ocem, žaleći se na muža koji ju je istukao. Nakon što joj je Poslanik, a.s., rekao da mu uzvratu istom mjerom, objavljen je predmetni ajet.¹²

Iz ove perspektive, lahko možemo reći da se Kur'an, u ovom ajetu, obraća muškarcima koji pribjegavaju batinanju kao prvoj mjeri kada se pojavi problem između njih i njihovih supruga (riječima Kur'ana: kada njihove žene pokažu neposlušnost prema njima). Kur'an im predlaže humanija rješenja. Neuzimanje u obzir ovog momenta može dovesti do zablude da su svi muški sagovornici Kur'ana bili muškarci koji su svoje žene tukli danonoćno, što je presuda koja je nespojiva s historijskim činjenicama, ili da Kur'an savjetuje sve oženjene muškarce da tuku svoje žene kada misle da je potrebno. Suprotno od toga, ovaj ajet muškarce među patrijarhalnim Arapima, koji su premlaćivanje supruga vidjeli kao jedino rješenje, uči drugim načinima. Nesumnjivo je da će u patrijarhalnom

11 Rešid Rida, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-bakim*, 1367, V, str. 75.

12 İbâri, *Džamiu'l-Bejân*, Dâru'l-Ma'ârif, Kairo, VIII, str. 291; Ibn Ebî Hâtîm, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-'azîm*, Mekka, 1997, II, str. 940.

društvu prijedlozi i rješenja imati patrijarhalni karakter, odnosno karakter u kojem muškarac dominira. Također, preporučivanje muškarcu seksualnog bojkota kako bi kaznio ženu bi bilo razumljivo samo u društvu gdje vlada višeženstvo, razlozi za koja smatramo neprikladnim da ih ovdje detaljno obrazložimo. Zapravo, problem koji zahtijeva lanac mjera predloženih u Kur'anu je neposlušnost žene protiv muža (*nusu'uz*), što predstavlja problem samo unutar društva u kojem dominiraju muškarci.

Ovaj članak smo napisali kako bismo potkrijepili našu tezu da odstranjivanje elemenata koji nisu prihvatljivi u kontekstu savremenih vrijednosti iz kur'anskog teksta doslovno predstavlja "savremenu produkciju Kur'ana". Tvrđili smo da je nepobitna činjenica da je sadržaj ajeta koji smo izabrali kao primjer, a koji govori o mogućnosti da muškarac s ciljem discipliniranja udari svoju ženu, zaista dio kur'anskog teksta. Očigledno je da nema potrebe pojašnjavati da se ovdje radi o činjenici da u Kur'anu postoji ajet koji govori o "udaranju supruge", a ne o samom fenomenu "udaranja žena". Svjesni smo da pitanje kojim se bavimo u ovom članku ne zahtijeva od nas da izrazimo svoj stav o nasilju prema ženama, ali zbog Kur'ana, koji je izvor smisla i ljepote na ovom svijetu, te zbog žena koje su žrtve porodičnog nasilja – želimo kazati da autor ovih redova muško nasilje nad ženama ne vidi kao prihvatljivo ni u jednom historijskom periodu.

Nemoguće je onima koji ovako nemoralnu praksu pokušavaju temeljiti na Kur'anu odgovoriti na način osim da unizimo nivo izražavanja u ovom članku, stoga biramo šutnju. Međutim, u isto vrijeme izražavamo duboko žaljenje i čuđenje na pokušaje da se ukaže na naučne osnove za legitimnost muškog nasilja, pa čak i na blebetanje nekih stručnjaka pera (u modernoj verziji: tastatura, mikrofona i kamera) koji iz zapadnih izvora preuzimaju informacije o tobožnjim koristima udaranja na biopsihološki razvoj žena.

Što se tiče upućivanja muslimana po pitanju životnih izbora, ono što je važnije od toga da u Kur'anu postoji ajet koji odobrava muškarcima da udaraju svoje žene u svrhu discipliniranja jeste činjenica da čak ni u periodima ozbiljnih porodičnih nesporazuma tokom kojih je i razvod bio opcija, Poslanik, a.s. (uprkos postojećem predmetnom ajetu) nikada nije pokazao sklonost nasilju, vjerovatno nije ni pomislio na to, a svoje prijatelje koji su to prakticirali je upozoravao.

S turskog prevela:
Emina Ćeman-Kiremitci

البرفسور الدكتور عمر أوزسوي

Prof. Ph.D. Ömer Özsoy

حول إنتاج روايات معاصرة للقرآن

On the Production of Contemporary Qur'ans

ملخص: يتناول المؤلف في هذه المقالة ظاهرة «استقراء» معنى جديد في القصص القرآني الأصيل، وحسب ما يقول فهذا ليس بميزة تخص زماننا هذا فحسب وإنما هو أمر عرفته الأزمنة السابقة كذلك، وحسب رأيه فيتم بذلك بنحو ما إنتاج روايات «جديدة» من القرآن. ويذكر المؤلف على سبيل المثال الآية ٣٤ من سورة النساء والتي يذكر فيها القرآن بوضوح «ضرب النساء» أي الزوجات.

Summary: In this work, the author deals with the phenomenon of “loading” a new meaning into the original Qur'anic narrative, which is not only a feature of this but, as he said, of earlier times as well, which, in his opinion, in a certain way, produces “a new” Qur'an.

As an example, he cites the 34th verse of Surah An-Nisā', in which the Qur'an unambiguously mentions “beating a woman”, i.e. wives.

Iz dosijea hafiza Mahmud-ef. Moranjkića

MEHO MANJGO

meho.manjgo@ghb.ba

arhivist na obradi specijalnih zbirki gazi husrev-begove biblioteke u sarajevu

Sažetak: U ovom radu predstavljen je život i rad hfz. Mahmud-ef. Moranjkića (1913–2000), svršenika Svirac- medrese u Gradačcu i istaknutog imama, hatiba i muallima, koji je većinu radnog vremena proveo u Žepču. Koristeći se neobjavljenom arhivskom građom, prvenstveno podacima iz njegovog dosijea, u prvom dijelu rada pratili smo hfz. Moranjkića od njegovog rođenja, školovanja, učenja hifza u Sarajevu pa do stupanja u rad Islamske zajednice u svojstvu imama, hatiba i muallima džemata Cage (Srebrenik). U fokusu drugog dijela rada jeste doprinos hfz. Moranjkića unapređenju vjerskoprosvjetnog života na području Žepča, gdje je više od dvadeset godina radio kao glavni imam, imam, hatib i muallim u Ferhat-pašinoj džamiji. Na kraju rada predstavljeni su objavljeni radovi hfz. Moranjkića koji je na stranicama *Glasnika IZ* bilježio sve značajnije događaje u zajednici u kojoj je živio, radio i djelovao.

Ključne riječi: hfz. Mahmud-ef. Moranjkić, Svirac medresa, Cage, Žepče, vjerskoprosvjetni referent

ROĐENJE, ŠKOLOVANJE, BRAK

Prema podacima sačuvanog rodnog lista, hfz. Mahmud-ef. Moranjkić rođen je 9. aprila 1913. godine u mjestu Donji Moranjci, općina Srebrenik, od oca Muharema i majke Hate rođ. Fazlić.¹ Nakon završenog mekteba i četverogodišnje osnovne škole u rodnome mjestu upisao je Čačak-medresu u Brčkom, u kojoj se nije zadržao dugo jer nije bio zadovoljan onim što je ova medresa nudila. Bio je izuzetno talentiran, ambiciozan i u želji da svoje vjersko znanje proširi prešao je u Svirac-medresu u Gradačcu. U njoj je učio od školske 1927/28. do 1933/34. godine. Svjedočanstvo o završenom petom razredu gradačacke medrese s odličnim uspjehom izdao mu je muderris Muhamed Muftić, 16. aprila 1934. godine. Iz ovog svjedočanstva saznajemo da je hfz. Mahmud-ef. u petom razredu medrese imao sljedeće predmete: Kur'an (ostvario odličan uspjeh), Izhar (odličan), Munebihat (vrlo dobar), Tealimi Kirraet (odličan), Halebija (vrlo dobar), Gramatika (vrlo dobar), Tarik (vrlo dobar), Sarf Osmani (odličan), Tefsir Kur'ana (odličan), Multeka (odličan), Kjafi-ja (vrlo dobar), Bin bir hadis (odličan), i Safvetul Kelam (vrlo dobar).²

Kao svršeni Svirac-medrese, hfz. Mahmud-ef. je slučajno jedne ramazanske večeri boravio u Tešnju gdje je njegovu posebnu nadarenost u učenju Kur'ana primjetio Adem-aga Mešić, koji ga je o svome trošku poslao u Sarajevo na učenje hifza i preporučio ga da se nastani u Merhemića medresi. U namjeri da ne iznevjeri svoga vakifa, hfz. Moranjkić je nakon dolaska u Sarajevo nastavio sa školovanjem u Merhemića medresi tokom školske 1934/35. godine, te je uporedo učio Kur'an napamet pred kurra hfz. Asim-ef. Sirćom. Hifz Kur'ana završio je za šest mjeseci, početkom maja 1935. godine.

U dopisu upućenom Starješinstvu IVZ 14. oktobra 1976. godine hfz. Moranjkić je o susretu s Adem-agom Mešićem i boravkom u Sarajevu, između ostalog, zapisao: "Odmah po završetku Svirac-medrese u Gradačcu, imao sam sreću biti gost Adem-age Mešića u Tešnju. Nešto mu se dopalo kod mene, pa je izrazio želju da počnem učiti hifz. Tu želju je potvrdio što mi je odmah ponudio stipendiju jer sam mu rekao da sam siročić bez roditelja. Podvukao mi je da po mogućnosti završim hifz pred imamima Gazi Husrev-begove džamije. Da mi još bolje olakša izdržavanje u Sarajevu dao mi je preporuku da se nastanim u Merhemića medresi, s obzirom da je on imao dobru vezu i mnoge prijatelje.

1 Arhiv Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (dalje: AIZBIH), Rodni list hfz. Mahmud-ef. Moranjkića, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

2 AIZBIH, Svjedočanstvo hfz. Mahmud-ef. Moranjkića o završenom petom razredu Svirac-medrese u Gradačcu, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

Za školsku 1934/35. pojavio sam se s preporukom kod upravitelja Merhemića medrese Tajib-ef. Saračevića i predao mu preporuku. Odmah me je primio, ali mi je taj prijem uslovio redovnim pohađanjem nastave u medresi rekavši mi: ‘Mladiću, medresa nije namijenjena da se izdaju u njoj stanovi, već da u njoj stanuju đaci. To je za mene bio još jedan plus i odmah sam to prihvatio. Razredne kolege bili su mi, pored ostalih, i hadži Đulaga-ef. Olovčić, koji se nalazi na dužnosti kod naslova u Starješinstvu, kao i Avdo Olovčić, koji je na dužnosti imama u blizini Sarajeva. Sjećam se razrednog kolege Sulejmana Begića koji je bio na dužnosti imama na području Srebrenice. Hifz sam počeo i završio 1935. pred hadži hفز. Asim-ef. Sirćom, koji mi je izdao diplomu. Ovo je sve poznato i hadži hafizu Ismail-ef. Fazliću jer je i on jedan od trinaest hafiza koji su predstavljali komisiju (koja je provjeravala) moj hifz.³

Roditelji hفز. Moranjkicia su umrli još za vrijeme njegovog djetinjstva i, na žalost, nisu bili prisutni na hafiskoj dovi, te njegova majka nije dočekala da joj se ostvare želje i dove, a znala je često svom malom dječaku kazati “moj mrkoljičić će biti hafiz, ako Bog da”.⁴

U aprilu 1944. godine hفز. Mahmud-ef. je sklopio brak s djevojkom koja se zvala Ediba Omerčić. Rođena je 8. novembra 1928. godine, a otac joj se zvao Mehmed. U njihovom braku rođeno je devetero djece, a jedno je krenulo očevim stopama prihvativši se posla imama, hatiba i muallima. Supruga Ediba je bila velika podrška i oslonac hفز. Mahmud-ef. u njegovoj misiji. Nije ga napuštala ni u najtežim trenucima, već ga je stalno ohrabivala da nastavi raditi na putu dobra. Njihova kuća je bila odmaralište i konačište mnogobrojnim musafirima, a djeci kao medresa, te je mnogim učenicima, koji su kasnije radili kao imami, Ediba-hanuma bila druga majka. Svojim ponašanjem i držanjem Ediba je bila uzor svojoj djeci kako se uči Kur’an i živi islam.⁵

IMAM, HATIB I MUALLIM U CAGAMA

Nakon završenog hifza i okončanja školovanja u Merhemića medresi u Sarajevu, hفز. Mahmud-ef. je prvi radni odnos zasnovao 1935. godine u džematu Cage (Srebrenik). U ovom džematu vršio je dužnost imama i muallima do 7. aprila 1937. godine. Poslije je pozvan u vojsku i za to vrijeme je, prema uvjerenju Sreškog vakufsko-mearifskog povjerenstva u Tuzli, od 2. novembra 1937. godine,

3 AIZBIH, Dopis hفز. Mahmud-ef. Moranjkicia upućen Starješinstvu IVZ 14. oktobra 1976. godine u vezi s priznavanjem školske spreme, zbirka: Dosije vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

4 I.E., “Merhum h. hفز. Mahmud-ef. Moranjkic”, *Preporod*, br. 3/676, 1. februar 2000. godine, str. 27.

5 R. Agić, “Sjećanje na žepačkog hafiza Moranjkicia”, *Preporod*, br. 6/920, 15. mart 2010. godine, str. 56.

“pokazao vrlo dobru spremu, valjanost i marljivost u poslu, kao i u moralnom ponašanju”, te je “prilikom godišnjeg ispita obavljenog pred izaslanikom (Sreskog vakufsko-mearifskog povjerenstva u Tuzli) polučio uspjeh u svome radu i ocijenjen je sa odlično”.⁶

Nakon povratka iz vojske 7. oktobra 1938. godine, gdje se pokazao kao vrlo odgovoran i discipliniran vojnik, osposobljen za nišandžiju na mitraljezu, hfz. Mahmud-ef. je nastavio s radom u džematu Cage, a za dužnost imama i muallima u ovom džematu dobio je dekret od Ulema-medžlisa 25. novembra 1939. godine, broj dekreta 10153/39, dok mu je za dužnost hatiba dekret izdao reisul-ulema Fehim-ef. Spaho, br. dekreta 2650/39 od 29. novembra 1939. godine. Nakon odluke da se svi dekreti izdati prije Drugog svjetskog rata ponište, Ulema-medžlis je izdao novi dekret br. 1253/51 od 20. juna 1951. godine kojim je hfz. Mahmud-ef. potvrđeno imenovanje na mjesto imama, hatiba i muallima u džematu Cage iz 1939. godine, te je on na osnovu ovog dekreta radio u Cagama sve do jula 1958. godine kada je premješten u Žepče.⁷

IMAM, HATIB, MUALLIM I GLAVNI IMAM U ŽEPČU

Nakon dvadeset i tri godine vrlo uspješnog rada u džematu Cage, hfz. Mahmud-ef. je zatražio premještaj u Žepče, a u obrazloženju molbe je zapisao: “Na osnovu ukazane potrebe, a u cilju školovanja djece, neophodan mi je premještaj u mjesto koje raspolaže sa srednjim školama ili pak sa prevoznim sredstvima do istih. Takvo upražnjeno mjesto našao sam u Žepču. Prilikom moga odlaska na probu bio sam rado primljen i moja ponuda je prihvaćena kako od strane V. povjerenstva tako i od mještana. U to ime molim P.N. da me izvoli dekretom premjestiti u navedeno mjesto kako bih mogao osigurati kako moju tako i moje djece egzistenciju.” Uz saglasnost Kotarskog vakufsko-mearifskog povjerenstva u Žepču molba je odobrena, a dekretom Ulema-medžlisa, br. 1134/58 od 12. jula 1958. godine, premješten je u Žepče gdje je preuzeo dužnost imama, hatiba i muallima u Ferhat-pašinoj džamiji.⁸

Uvažavajući njegovo znanje, dugogodišnje iskustvo, agilnost i marljivost u radu, Starješinstvo IVZ je dekretom br. 6693/60 od 29. aprila 1960. godine

6 AIZBIH, Uvjerenje Sreskog vakufsko-mearifskog povjerenstva u Tuzli o radu hfz. Moranjkića u Cagama, od 2. novembra 1937. godine, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, dosije hfz. Mahmud-ef. Moranjkića, kutija 8, M/52-55.

7 AIZBIH, Uvjerenje o odsluženom vojnom roku i dekreti Ulema-medžlisa pohranjeni su u dosijeu hfz. Mahmud-ef. Moranjkića, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

8 AIZBIH, molba i dekret Ulema-medžlisa pohranjeni su u dosijeu hfz. Mahmud-ef. Moranjkića, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

Fotografija hfz. Mahmuda-ef. Moranjkića iz vremena dok je vjerovatno bio imam u džematu Cage

ovlastilo hfz. Mahmud-ef. da pored dužnosti u spomenutoj džamiji vrši i poslove džematskog (glavnog imama) pri Džematskom odboru u Žepču. Ovo imenovanje potvrđeno je i nakon uvođenja funkcije vjerskoprosvjernog referenta (glavnog imama) kada je dekretom Starješinstva IVZ br. 690/66 od 3. februara 1966. godine hfz. Mahmud-ef. postavljen na mjesto vjerskoprosvjernog referenta (glavnog imama) Odbora IVZ Žepče.⁹

U gradu Žepču hfz. Mahmud-ef. je zatekao četiri džamije u vrlo trošnom i dotrajalom stanju. Svakoj džamiji prijetila je mogućnost potpunog rušenja. Uzimajući u obzir kur'ansku poruku da *Allahove džamije održavaju oni koji u Allaha i u onaj svijet vjeruju...*¹⁰ hfz. Mahmud-ef. je pokrenuo akciju adaptacije i obnove sve četiri džamije. I pored brojnih opstrukcija, naročito od tadašnjih

9 Isto

10 Et-Tevba, 18.

Hafiz Mahmud-ef. Moranjkčić govori na otvaranju Ferhat-pašine džamije u Žepču 1977. godine

vlasti, uspio je, uz trud, rad, zalaganja i uz svesrdnu pomoć svojih džematlija, do 1964. godine obnoviti sve džamije. Pri obnovi džamija hfz. Moranjkčić je prednjačio u svakom pogledu, a o tome je na stranicama *Glasnika IVZ*, između ostalog, zapisano: “Za sve ovo (tj. za obnovu džamija), kao i za druge manifestacije islamskog života, treba zahvaliti vrijednom imamu ovoga mjesta hfz. Mahmudu Moranjkčiću, koji je svojom aktivnom djelatnošću uspio stvoriti bolje uslove u pogledu finansiranja vjerskih potreba, kao i da postigne veliki uspjeh na razjašnjavanju muslimanima islamskih principa i tendencija u savremenim životnim uslovima.”¹¹

Nakon obnove džamija, hfz. Mahmud-ef. je uložio maksimalne napore da sve obnovljene džamije ne služe samo kao kulturni spomenici ili ukras grada, već da služe vjernicima i vjericama u molitvi i širenju Riječi Božije. Uz podršku džematlija i nadležnih organa Islamske zajednice uspio je svoju plemenitu misao realizirati tako da se u prvoj polovini šezdesetih godina 20. stoljeća za vrijeme ramazana ezan učio s tri žepačke džamije, a 1964. godine Gazi Husrev-begova medresa u Sarajevu je za ramazan na zahtjev hfz. Moranjkčića uputila Zećira Hadžiahmetovića, učenika VII razreda medrese, u četvrtu žepačku džamiju.¹²

Osim što je mnogo radio na podizanju džamija i mesdžida, jer su svi vjerski objekti koje je zatekao na području Žepča bili dotrajali, trošni i gotovo potpuno

11 Zećir Hadžiahmetović, “Vjerski život u Žepču”, *Glasnik*, XXVII/1964, br. 3-4, str. 179-182.

12 *Isto*.

Svečano otvaranje Ferhat-pašine džamije u Žepču 1977. godine

neuslovni, hfz. Moranjkic je posebnu pažnju u radu posvećivao mektepskoj pouci na kojoj je postizao odlične uspjehe i rezultate, te je s djecom u mektebu priređivao hatma-dove i završne ispite na kojima su, kako je to navedeno u izvještaju Komisije za ocjenu vjerskih službenika, od 20. februara 1968. godine, “članovi odbora, predsjednik i džematlije (ostajali) zadivljeni” pokazanim znanjem djece. Također, svojim aktivnim djelovanjem uspio je osigurati bolje uslove u pogledu finansiranja vjerskih potreba, a zajedno sa svojim džematlijama značajno je pomogao Gazi Husrev-begovu medresu kroz akciju zekata i sadekatul-fitra, a o značaju ove institucije pisao je u *Glasnik IVZ*, gdje je objavio jedanaest tekstova. Bio je jedan od najaktivnijih vjerskih službenika u pogledu učlanjenja novih pretplatnika *Glasnika IVZ*.¹³

Zbog dobronamjernog odnosa prema svakom čovjeku i onog što je uradio na obnovi i unapređenju vjerskog života, hfz. Mahmud-ef. je, prema izvještajima Komisije koja je pratila njegov rad, bio izuzetno cijenjen i poštovan kako kod svojih džematlija tako i od svih onih koji su ga poznavali. Njegov službeni dolazak u neki od džemata na području Žepča bio je poseban događaj za koji su se u svakom selu posebno pripremali. Uređivale su se kuće i avlije, čistili seoski putevi i sve je izgledalo kao pripreme pred neki veliki muslimanski praznik. Žepčaci i Žepčanke su ga zavoljeli, te su sa žaljenjem prihvatili vijest da je hfz. Mahmud-ef. u januaru 1968. godine podnio ostavku na mjesto glavnog imama u Žepču.¹⁴

U obrazloženju zahtjeva za razrješenje s dužnosti glavnog imama, hfz. Moranjkic je, između ostalog, zapisao: “Masa dužnosti koje obavljam ovdje u Žepču smetaju mi da svakoj na vrijeme i odgovarajući način udovoljim. Zbog toga volim manje titula, ali da one u pravom smislu budu titule. Imam koji je obavezan i čuva pet vakata namaza, pored muallimske dužnosti i rada sa 200 polaznika vjerske obuke, u cijelosti je iskorišten i od njega se ne može više ništa ni tražiti. Moj slučaj je mnogo dalje otišao. Ja, pored spomenutih dužnosti, imam i dužnost poslovođe i blagajnika odbora IVZ i te poslove većinom obavljam noću. Zbog pretrpanih poslova zanemario sam svoju kuću, malo je falilo da izgubim kontrolu nad vlastitom djecom. A današnja djeca su sklona da zloupotrijebe

13 AIZBIH, Izvještaji Komisije o radu hfz. Mahmud-ef. Moranjkicia pohranjeni su u njegovom dosijeu, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

14 I.E., “Merhum h. hfz. Mahmud...”, str. 27.

očevu zauzetost. To su sve ozbiljni razlozi da više ne smijem gomilati poslove. Smatram da će me naslov shvatiti i da će moju ostavku opravdati.”¹⁵

Na sreću i zadovoljstvo muslimana Žepča, Starješinstvo IVZ nije prihvatilo ostavku hfz. Moranjkića, a o razlozima odbijanja Naim-ef. Hadžiabdić, predsjednik Starješinstva IVZ, zapisao je: “Na našoj sjednici od 7. februara 1968. razmatran je spomenuti otkaz. Zaključeno je da mu se otkaz ne uvaži, već da i dalje ostane vjerskoprosvjetni referent u Odboru. Kao razlog takvoj našoj odluci je to što je hafiz Mahmud-ef. Moranjkić jedan od izraslijih imama i što se bi mogao naći drugi imam, koji bi mogao zamijeniti hafiz Mahmud-ef. u vjerskoprosvjetnom referatu. Na položaj vjerskoprosvjetnog referenta postavljaju se najsposobniji i najaktivniji imami (a jedan od njih je svakako hfz. Moranjkić). Na kraju dopisa Hadžiabdić je naredio Odboru IVZ Žepče da se hfz. Moranjkić oslobodi dužnosti poslovođe, ali da mu se dotadašnji honorar za ovu dužnost na drugi način namiri.”¹⁶

Nakon ovog dopisa hfz. Moranjkić je nastavio vršiti dužnost vjerskoprosvjetnog referenta pri Odboru IVZ Žepče dajući nemjerljiv doprinos unapređenju vjerskog, kulturnog i prosvjetnog života na području Žepča. Njegov imamsko-hatibski i muallimski rad, vladanje i zalaganje u drugim vjerskim aktivnostima tokom 1975. godine vrednovano je najvećom ocjenom od strane glavne Komisije za ocjenu vjerskih službenika pri Starješinstvu IZ.¹⁷ Zajedno sa svojim džematlijama, hfz. Moranjkić je 1977. godine na temeljima stare sagradio novu Ferhat-pašinu džamiju u Žepču, čijem su svečanom otvorenju 1. oktobra 1977. godine, uz reisul-ulemu Naim-ef. Hadžiabdića, prisustvovali i gosti iz islamskog svijeta koji su u Sarajevu došli povodom otvaranja Islamskog teološkog fakulteta.¹⁸ Dužnost imama, hatiba i muallima u novosagrađenoj Ferhat-pašinoj džamiji i glavnog imama u Žepču hfz. Moranjkić je obavljao do odlaska u penziju 1. augusta 1980. godine.

OBJAVLJENI RADOVI

Slijedeći poruku Mula Mustafe Bašeskije, koji je na početku svoga *Ljetopisa* zapisao da “sve ono što se zabilježi ostaje, a sve što se pamti nestaje”, hfz.

15 AIZBIH, Ostavka hfz. Mahmud-ef. Moranjkića na mjesto vjerskoprosvjetnog referenta pri Odboru IVZ Žepče, pohranjena u njegovom dosijeu, zbirka: Dosijei vjerskih službenika, kutija 8, M/52-55.

16 *Isto.*

17 *Isto.*

18 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkić, “Svečanost u Žepču”, *Preporod*, br. 19-20 (170-171), 1-30. oktobra 1977, str. 4.

Moranjkic je na stranicama *Glasnika* Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini marljivo bilježio sve ono značajnije što se dešavalo u društvu i zajednici u kojoj je živio, radio i djelovao.

Prvi tekst u *Glasniku* objavio je 1957. godine, a posvetio ga je merhumu Omer-ef. Ibrišimoviću, koji je četrdeset i pet godina bez prekida radio u džematu u Donjim Moranjcima, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik. Uz oficijelne biografske podatke, hfz. Moranjkic je u tekstu istakao da je merhum Omer-ef. bio poznat po učenju salavata za vrijeme ramazana i da su njegove džematlije mogle mirno spavati jer je on svako jutro svojim lijepim glasom učio salavate i budio ih na ručak (sehur).¹⁹ Nastojeći otrgnuti od zaborava nesebičan i požrtvovan rad svojih kolega imama, hfz. Moranjkic je, pored nekrologa posvećenog Omer-ef. Ibrišimoviću, objavio u *Glasniku* još tri nekrologa. Jedan je objavljen u povodu smrti Mustafa-ef. Babahmetovića (1893–1958), dugogodišnjeg imama Kočevske džamije i muallima mektebi-ibtidaije u Zenici,²⁰ drugi je pisan povodom smrti Ramiz-ef. Čamdžića (1914–1959), džematskog imama u Junuzovićima kod Žepča,²¹ a u trećem hfz. Moranjkic podsjeća na život i rad Hasan-ef. Toromanovića (um. 1975), čiji je rad u Žepču od 1941. do 1946. godine “bio uzoran kako na vjerskoprosvjetnom tako i na društvenom polju. Bio je pravi majstor svoga posla. Njegovi se učenici i danas, ovdje u Žepču, ističu, **što jasno govori da je merhum bio pravi pedagog**”,²² zaključio je hfz. Moranjkic.

Godine 1970. hfz. Moranjkic je izvijestio čitaoce i pretplatnike *Glasnika* da je u Gornjoj Golubinji kod Žepča preselila na ahiret Aiša Bečić, kći Nezirova, mutevelije iz Gornje Golubinje. Predosjećajući blizinu smrti, ona je oporučila roditeljima da se iz njezina djevojačkog ruha izdvoji ćilim, koji je tkala svojim rukama, i da se prostre u mesdžid u Gornjoj Golubinji kako bi na njemu ibadet činile nove generacije vjernika.²³

Osim nekrologa, hfz. Moranjkic je na stranicama *Glasnika* objavio pojedine značajne vjerskoprosvjetne aktivnosti na području Odbora IZ Žepče. Čitaoce ovog lista obavijestio je o svečanom otvaranju mesdžida u Gornjoj Golubinji

19 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkic, “Merhum Omer-ef. Ibrišimović”, *Glasnik IZ*, VIII (XX)/1957, br. 7-9, str. 382.

20 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkic, “Merhum Mustafa-ef. Babahmetović”, *Glasnik IZ*, X (XXII)/1959, br. 10-12, str. 510.

21 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkic, “Merhum Ramiz-ef. Čamdžić”, *Glasnik IZ*, X (XXII)/1959, br. 10-12, str. 511-512.

22 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkic, “Prestalo je kucati još jedno ljudsko srce (Hasa-ef. Toromanović)”, *Glasnik IZ*, XXXIX/1976, br. 3, str. 321-322.

23 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkic, “Merhuma Ajša Bečić”, *Glasnik IZ*, XXXIII/1970, br. 3-4, str. 190.

1959. godine, svečanom otvaranju novosagrađene džamije u Mračaju 1964. godine, te o vakifima koji su svoj novac i ćilime poklanjali za potrebe džamija u Žepču.

Posebnu pažnju posvetio je svečanosti u povodu završnih mektepskih ispita u Ferhat-pašinoj džamiji 1970. godine. U uvodniku teksta naslovljenog “Još 70 učenika vjerske obuke uče u Kur’anu”, hfz. Moranjkić je zabilježio: “Od 1. do 20. juna ove godine pregledao sam sve mektebe našeg područja Odbora Islamske zajednice i obavio ispite djece. Tako radim svake godine. Nakon što obavim ispite vjerske obuke područnih mekteba, to isto zakažem i kod sebe u Žepču. Pozovem imame da i oni vide moj rad i uspjeh. Poneki i dođu i uvjere se na licu mjesta da sam u pravu kad od njih tražim sve veći i veći uspjeh. Nekada su smatrali da sam preoštar u tom pitanju, dok se sada slažu. Ove godine, 27. juna, održao sam ispit i hatme učenika vjerske obuke u Žepču. Svake godine je sve veća pažnja i interesovanje za prisustvo hatmama. Ove godine u Žepču je proučena hatma-dova za 70 učenika koji su proučili Kur’an i ispit za preko 100 učenika koji su naučili temelje svoje vjere, ljudsku moraliku ili povijest islama. Džamija je bila prepuna građana i građanki. Bilo je prisutnih i iz Zenice i Maglaja. Učenje Kur’ana i ispitivanje djece trajalo je puna 3 sata, od 7 do 10 sati. Ovo je peta godina po redu od kako se obavljaju godišnje hatme u Žepču, što je već postalo tradicijom i sada su to već građani uobičajili, pa rado očekuju taj dan u godini, kao neki stalni vjerski obred.” Uz informaciju da su “prisutni bili duboko ganuti i oduševljeni (znanjem djece), što se moglo vidjeti i brisanjem suza radosnica na licu”, hfz. Moranjkić je u tekstu zaključio da roditelji, djeca i muallim čine trojni pakt bez kojeg se ne može ni zamisliti uspjeh u mektebu.²⁴

Imajući u vidu značaj nauke, odgoja i obrazovanja u islamu, hfz. Moranjkić je u svom najopširnijem tekstu pozvao muslimane, a naročito kolege imame, da pomognu rad Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu, ističući da ova škola “igra važnu ulogu (jer predstavlja) muslimane, ne samo ovdje (u Jugoslaviji), već i u svijetu.” Stoga je, kako tvrdi hfz. Moranjkić, njeno postojanje i održavanje na dostojnom nivou neophodno, a da bi se to ostvarilo potrebno je osnovati jedan “solidan budžet medresi” koji neće biti formiran od priloga sadekatul-fitra, kurbanskih kožica, kurbana, naknada od naših hadžija... jer bi “ovakvom praksom neke naše islamske propise okrnjili, a neke posve ukinuli. Osim toga, hfz. Moranjkić je smatrao “da je žalosno ovakva ozbiljna pitanja rješavati milostinjama...

24 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkić, “Još sedamdeset učenika vjerske obuke uče u Kur’anu”, *Glasnik IZ*, XXXIV/1971; br. 9-10, str. 530-531.

tim više što mi znamo šta se kaže onome koji živi od milostinje: došao je do vitara”.²⁵

Spisak objavljenih tekstova hfz. Moranjkića u *Glasniku*:

- “Merhum Omer-ef. Ibrišimović”, VIII (XX)/1957, br. 7-9, str. 382.
- “Mevludi-šerif u Žepču”, X (XXII)/1959, br. 4-6, str. 247-248.
- “Otvorenje novosagrađenog mesdžida u selu Gornja Golubina, NOO-e Žepče, srez Zenica”, X (XXII)/1959, br. 10-12, str. 464-465.
- “Merhum Mustafa-ef. Babahmetović”, X (XXII)/1959, br. 10-12, str. 510.
- “Merhum Ramiz-ef. Čamdžić”, X (XXII)/1959, br. 10-12, str. 511-512.
- “Svečano otvorene novosagrađene džamije u selu Mračaju – Žepče”, XXVII/1964, br. 1-2, str. 62-65.
- “Naši dobrotvori – kameni temeljci Islamske vjerske zajednice”, XXVIII/1965, br. 5-6, str. 210-211.
- “Muslimani, upišimo se u društvo dobrotvora. Imami, budite u tom primjer”, XXX1/1968, br. 7-8, str. 297-300.
- “Merhuma Ajša Bečić”, XXXIII/1970, br. 3-4, str. 190.
- “Još sedamdeset učenika vjerske obuke uče u Kur’anu”, XXXIV/1971; br. 9-10, str. 530-531.
- “Prestalo je kucati još jedno ljudsko srce (Hasan-ef. Toromanović)”, XXXIX/1976, br. 3, str. 321-322.

IN MEMORIAM

Nakon odlaska u penziju, hfz. Moranjkić je nastavio živjeti u Žepču sve do 1993. godine kada ga je agresor, zajedno s ostalim Bošnjacima, protjerao s ognjišta. Njegova kuća je srušena, a sve džamije u gradu koje je strpljivo gradio i obnavljao, uključujući i Ferhat-pašinu džamiju u kojoj je proveo većinu radnog vijeka, porušene su. Izbjegličke dane hfz. Moranjkić je proveo u Nemili. Na ahiret je preselio trećeg dana Ramazanskog bajrama 1420. hidžretske godine. Dženaza je klanjana u Žepču 12. januara 2000. godine, uz prisustvo mnoštva vjernika i preko trideset imama, a istu je predvodio hafizov sin Enver-ef. Moranjkić. Ukopan je ispred mihraba Priječke džamije u Žepču.

25 Hfz. Mahmud-ef. Moranjkić, “Muslimani, upišimo se u društvo dobrotvora. Imami, budite u tom primjer”, *Glasnik IZ*, XXX1/1968; br. 7-8, str. 297-300.

Mezar hafiza Mahmuda-ef. Moranjkića u haremu Priječke džamije u Žepču

Uz vijest o smrti i donošenje oficijelnih biografskih podataka, Izet-ef. Efendić je u *Preporoda* o hfz. Moranjkiću, između ostalog, zapisao: “Jednostavno rečeno, svojim je radom obilježio vrijeme u kojem je živio. Puno je radio na podizanju džamija, mesdžida, jer su svi vjerski objekti koje je zatekao bili dotrajali, trošni i potpuno neuslovni. Kao kruna tih nastojanja bilo je podizanje nove Ferhat-pašine džamije u Žepču. Pedeset godina predanog rada u Islamskoj zajednici učinilo je hafiza Moranjkića poznatim u srednjoj Bosni, pa i šire. Dobri međuljudski odnosi i suživot vrijedan čovjeka bili su dominantne teme njegovih javnih nastupa.”²⁶

U povodu deset godina od njegove smrti R. Agić je istakao da se “još uvijek prepričavaju i često spominju postupci i djela hafiza Mahmud-ef. Moranjkića”, te da njegov “autoritet koji je uživao među Žepčacima, gotovo svih konfesija, govori u prilog o čovjeku čija riječ se uvažavala i cijenila. Bio je uzor mnogim današnjim imamima, pogotovo **žepackog kraja**, a velika većina (njegovih učenika) i danas s ponosom ističe da su prva znanja o vjeri i prve harfove arapskog pisma naučili upravo uz svog učitelja hafiza Moranjkića.”²⁷

Za nesebičan i nemjerljiv doprinos očuvanju islama na području Žepča u veoma teškim i složenim društveno-političkim okolnostima, Medžlis Islamske zajednice Žepče, posthumno je dodijelio hfz. Mahmud-ef. priznanje koje su 26. februara 2011. godine primili njegovi sinovi Muhamed i Džemal Moranjkić. Osim toga, Medžlis IZ Žepče je u okviru “Tezkiretname”, a povodom 110

26 I. Efendić, “Merhum h. hfz. Mahmud...”, str. 27.

27 R. Agić, “Sjećanje na žepackog...”, str. 56.

godina od njegovog rođenja, organizirao izložbu i predavanje na temu: “Lik i djelo hafiza Mahmud-ef. Moranjkica”. Izložba je postavljena i predstavljena javnosti u Ferhat-pašinoj džamiji 4. maja 2023. godine.²⁸

LITERATURA

Neobjavljeni izvori:

Arhiv Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini smješten u Gazi Husrev-begovoj biblioteci u Sarajevu, zbirka: Dosije službenika IZ, kutija br. 8, M/52-55.

Periodika:

Agić, R., “Sjećanje na žepackog hafiza Moranjkica”, *Preporod*, br. 6/920, 15. mart 2010, str. 56.

Efendić, Izet, “Merhum h. hfz. Mahmud-ef. Moranjkic”, *Preporod*, br. 3/676, 1. februar 2000. godine, str. 27.

Hadžiahmetović, Zećir, “Vjerski život u Žepču”, *Glasnik IZ*, XXVII/1964, br. 3-4, str. 179-182.

Ljevaković, Muharem, “Fatihom se zaključuje, bismillom se počinje!”, *Glasnik IZ*, XXVIII/1965; br. 3-4, str. 117.

“Svečanost u Žepču”, *Preporod*, br. 19-20 (170-171), 1-30. oktobar 1977. godine, str. 4.

28 **Žepče: Izložba** “Lik i djelo hafiza Mahmud-ef. Moranjkica”, preuzeto sa <https://preporod.info/bs/article/41413/zepce-izlozba-lik-i-djelo-hafiza-mahmud-ef-moranjkica>, posjećeno 16. jula 2024. godine.

ميهو مانيجو

من ملف الحافظ محمود أفندي مورانكيتش

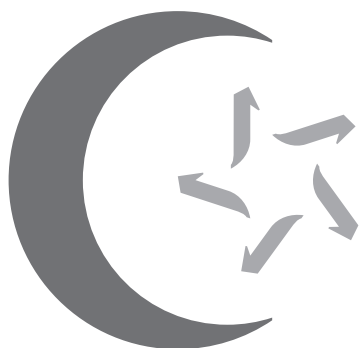
Meho Manjgo

From the Dossier of Hāfiz Mahmud-Ef.
Moranjkić

ملخص: تقدم هذه المقالة سيرة للحافظ محمود أفندي مورانكيتش (١٩١٣-٢٠٠٠) وهو خريج مدرسة سفيراتس الإسلامية في غراداتشاس برز في عمله كإمام وخطيب ومعلم وقضى معظم عمره العملي في مدينة جييتشا. في الجزء الأول من المقالة تابعتنا الحافظ محمود أفندي مورانكيتش بدءاً بولادته ثم دراسته وحفظه للقرآن الكريم في سرايفو وانتهاءً بانخراطه في الخدمة في الجمعية الإسلامية بصفة الإمام والخطيب والمعلم في جماعة تساغى - سربرنيك. ويتركز الجزء الثاني من المقالة على إسهام الحافظ محمود أفندي لتعزيز الحياة الدينية والمعارفية في منطقة جييتشا حيث عمل فيها فترة تزيد عن عشرين عام بصفة كبير الأئمة والخطيب والمعلم في مسجد فرحت باشا. ومما تم في أواخر المقالة ذكر ما نشر في مجلة البلاغ من كتابات الحافظ محمود والذي سجل كل ما هو هام من الوقائع في الجماعة التي عاش وعمل فيها.

Summary: This paper presents the life and work of Hfz. Mahmud-ef. Moranjkic (1913-2000), a graduate of the Svirac madrasa in Gradacac and a prominent imam, khatib and mu'allim, who spent most of his working life in Zepce. Using unpublished archival material, primarily data from his file, in the first part of this paper we followed Hfz. Moranjkic from his birth, schooling, studying hifz in Sarajevo until his employment in the Islamic community as an imam, khatib and mu'allim in the Cage congregation (Srebrenik).

The focus of the second part of the paper is the contribution of Hfz. Moranjkic to the improvement of religious and educational life in the area of Zepce, where he worked for more than twenty years as the main imam, as well as an imam, khatib and mu'allim in the Ferhat Pasha mosque. At the end of the paper, the published works of Hfz Moranjkic, who, on the pages of the Herald of the Islamic Community, recorded all the significant events in the community where he lived, worked and acted, were presented.

Službeni dio

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 18-03-2-3411/24

Datum: 4. muharrem 1446. godine po H.

10. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na četvrtoj tematskoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 28. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 4. jula 2024. godine, na kojoj je raspravljano o primjeni Pravilnika o članstvu i članarini u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini, a nakon podnesenih referata i diskusija, usvojilo je sljedeće

PREPORUKE

1. Pravilnik o članstvu i članarini je u značajnoj mjeri implementiran na području IZ-e u BiH.
2. Pravilnik o članstvu i članarini nema alternativu i Vijeće muftija daje punu podršku svim muftijstvima i medžlisima u njegovom provođenju.
3. Zadužuju se muftijstva i medžlisi da nastave proces primjene pravilnika o članarini do njegovog potpunog provođenja na njihovom području.
4. Zadužuju se rukovodstva medžlisa da redovno održavaju komunikaciju sa džematskim odborima i džematlijama.
5. Rijaset će putem nadležnih uprava redovno komunicirati s muftijstvima u vezi s primjenom Pravilnika o članstvu i članarini u IZ-i u BiH.
6. Zadužuju se džematski odbori da pruže punu saradnju rukovodstvima medžlisa i da zajednički ulože maksimalne napore na primjeni ovog pravilnika.
7. Zbog značajne uloge imama u primjeni ovog pravilnika i njegovog ispravnog prezentiranja džematlijama, zadužuju se glavni imami da redovno na sastancima s imamima tematiziraju ovo pitanje.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-3193-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na trećoj tematskoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na kojoj je raspravljano o islamskoj vjeronauci, a nakon podnesenih referata i diskusija, usvojilo je sljedeće

PREPORUKE

1. Rijaset i Vijeće muftija naglašavaju važnost i značaj islamske vjeronauke, kao jednog od najvažnijih područja ukupnog djelovanja i misije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.
2. Vijeće muftija i Rijaset odaju priznanje vjeroučiteljima, koji su u proteklih 30 godina radili i postigli značajne rezultate na afirmaciji islamske vjeronauke i ukupnog ugleda i misije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.
3. Nastava islamske vjeronauke može se izvoditi isključivo po nastavnim planovima i programima i udžbenicima islamske vjeronauke, koje su usvojili Vijeće muftija i Rijaset, te u skladu s hanefijskim mezhebom i maturidijskim akaidom.
4. Rijaset i Vijeće muftija preporučuju Upravi za obrazovanje i nauku, muftijstvima i drugim nadležnim organima i ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini da rezultate i uspjehe u radu vjeroučitelja adekvatno vrednuju i nagrađuju.
5. Rijaset i Vijeće muftija preporučuju svim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini da vjeroučitelje uključuju u svoja tijela, aktivnosti, programe i projekte.
6. Rijaset i Vijeće muftija podržavaju reformski proces sistema visokog obrazovanja u Islamskoj zajednici u BiH, u okviru kojeg je potrebno ujednačiti nastavne planove i programe na odsjecima za islamsku vjeronauku na islamskim fakultetima i uskladiti ih s usvojenim ishodima učenja kurikulumu islamske vjeronauke.
7. Rijaset i Vijeće muftija zadužuju Upravu za obrazovanje i nauku da, u saradnji sa Centrom za obuku kadrova, izradi desetogodišnju strategiju obrazovanja vjeroučitelja na svim nivoima obrazovanja u Bosni i Hercegovini.
8. Radi unapređenja kvalitete nastave islamske vjeronauke i bolje saradnje Islamske zajednice u BiH i nadležnih obrazovnih vlasti muftijstva treba

da angažiraju stručne saradnike za praćenje realizacije nastave islamske vjeronauke, a u koordinaciji s Upravom za obrazovanje i nauku.

9. Rijaset i Vijeće muftija preporučuju da se u aktivnostima Uprave za obrazovanje i nauku i muftijstava intenziviraju stručna usavršavanja vjeroučitelja, radi kvalitetnijih pedagoških odgovora na savremene izazove pred kojima se nalaze učenici.
10. Rijaset i Vijeće muftija preporučuju da se na početku školske godine uputi tematska hutba, posvećena temi islamske vjeronauke.
11. Rijaset i Vijeće muftija naglašavaju važnost i obaveznost primjene instituta murasele na sve vjeroučitelje u njihovom radu.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-2311-3/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, nakon prezentiranja odluke Reisu-l-uleme o nisabu za zul-ka'de i zul-hidždže 1445. te muharrem 1446. god. po H., donijelo je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Potvrđuje se odluka Reisu-l-uleme o utvrđivanju visine nisaba za zul-ka'de i zul-hidždže 1445., te muharrem 1446. godine po Hidžri, broj: 18-03-2-2311-2/24 od 8. zul-ka'de 1445. godine po H., odnosno 16. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-2886-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, nakon prezentiranja Izvještaja o realizaciji ramazanskih ak-

tivnosti Rijaseta, organizacionih jedinica i ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u 1445./2024. god, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Usvaja se Izvještaj o realizaciji ramazanskih aktivnosti Rijaseta, organizacionih jedinica i ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u 1445./2024. god.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2904-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.
3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Visoko za uklanjanje objekta mekteba u naselju Veruša, džemat Orašac, izgrađenog na nekretnini označenoj kao k.č. broj 2997 KO Liješeva, dimenzije 9,35x8,45, spratnosti P, a kojem je uslijed dotrajalosti ugrožena stabilnost.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Visoko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2906-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.
3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Kakanj za uklanjanje starog objekta mekteba na Grocu, džemat Donji Kakanj, s ciljem izgradnje novog mekteba.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kakanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2908-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Kakanj da može izvršiti uklanjanje odnosno rušenje vakufskog objekta „Vatrogasni dom“ označenog kao k.č. broj 1049/2, KO Kakanj, radi izgradnje Edukativnog centra na istoj lokaciji.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kakanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2909-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Kakanj da može izvršiti zamjenu stare drvene munare na džamiji u džematu Koprivnica.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kakanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2910-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Gračanica da dobijena sredstava od transformacije vakufske imovine na osnovu Zaključka Vijeća muftija broj 04-1-22-2/22 od dana 13.04.2022. godine, u iznosu od 10.000,00 KM može utrošiti u kupovinu nekretnine označene kao k.č. broj 512/2, upisana u PL broj 3461 KO D. Lohinja-Pribava površine 4.000 m².

Obavezuje se Medžlis IZ Gračanica da predmetnu nekretninu uknjiži na ime istoimenog vakufa kojem je pripadala nekretnina koja je bila predmet transformacije.

Obavezuje se Vakufska direkcija da finansijska sredstva u iznosu od 10.000,00 KM uplati Medžlisu IZ Gračanica u svrhu kupovine predmetne nekretnine.

Obavezuje se Medžlis Islamske zajednice Gračanica da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj o realizaciji zaključka.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2911-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se načelna saglasnost Medžlisu IZ Kaljina da izvrši transformaciju/prodaju vakufske nekretnine označene kao k.č. br. 2225, zv. „Okućnica“, u naravi stambeni objekat površine 54 m² i dvorište površine 269 m², ukupne površine 323 m², upisane u list nepokretnosti broj 111 k.o. Banjalučica, u vlasništvu Medžlisa IZ Kaljina, džemat Rakova Noga.

Vakufska direkcija treba pokušati da dobije bolju ponudu od trenutne koju nudi Hamza Emrah u iznosu od 10,00 KM po 1 m², što ukupno iznosi 3.230,00 KM.

Medžlis IZ Kaljina je obavezan da dobivena novčana sredstva utroši u kupovinu druge nekretnine uz imamsku kuću, koja će se uknjižiti na istoimeni Vakuf.

S obzirom da Medžlis IZ Kaljina nema adekvatne nekretnine koja bi se kupila za dobivena novčana sredstva, obavezuje se Medžlis IZ Kaljina da sredstva dobijena od transformacije vakufske imovine uplati na račun Vakufske direkcije.

Nakon što Medžlis IZ Kaljina nađe adekvatnu nekretninu, Vakufska direkcija će sredstva uplatiti na račun Medžlisa kako bi isti mogao kupiti adekvatnu nekretninu i uknjižiti je na istoimeni vakuf.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Kaljina i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2912-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Visoko da može izvršiti zamjenu vakufske parcele označene kao k.č. br. 403/2, zv., „Barica“, u naravi nekategorisani put površine 314 m², upisane u Posjedovni list broj 205 k.o. Tušnjici u vlasništvu Medžlisa IZ Visoko, za nekretnine u vlasništvu Huseljić Ahmeda, Huseljić Mehe i Karavdić Hasnije označene kao k.č. broj 623/1 zv., „Podgrebenice“ u naravi oranica/njiva 7. klase površine 1.943 m² i k.č. br. 623/2 zv., „Podgrebenice“ u naravi oranica/njiva 7. klase površine 2.017 m², ukupne površine 3.960 m², uz uslov da na nekretnini koja je predmet zamjene označenoj kao k.č. br. 403/2 k.o. Tušnjici bude ustanovljeno pravo služnosti prolaza u korist drugih vakufskih nekretnina označenih kao k.č. br. 402 i 403/1 k.o. Tušnjici.

Obavezuje se Medžlis IZ Visoko da nekretnine koje dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa odnosno da nekretnine upiše na Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Visoko-Vakuf džemata Tušnjici.

Zadužuje se Medžlis IZ Visoko da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Visoko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2913-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.
3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Visoko da može izvršiti zamjenu vakufskih parcela označenih kao dio k.č. br. 1449/2 u površini od 1600 m², upisanu u zk. ul. br. 7078 k.o. Visoko, cijelu k.č. br. 1450 zv. „Međa“, u naravi njiva 2. klase površine 404 m² i cijelu k.č. br. 1451 zv. „Međe“ u naravi njiva 1. klase površine 541 m², upisane u zk. ul. br. 581, za nekretnine u vlasništvu Općine Visoko označene kao cijela k.č. br. 676/2 u naravi voćnjak 4. klase, površine 2486 m² i dio k.č. br. 1452/1 u površini od 59 m².

Obavezuje se Medžlis IZ Visoko da nekretnine koje dobije u zamjeni upiše na ime istoimenog vakufa odnosno da nekretnine upiše na Islamska zajednica u BiH-Medžlis IZ Visoko-Vakuf džamije Luke.

Zadužuje se Medžlis IZ Visoko da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne zamjene.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Visoko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2957-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvom redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Harčin rođ. Kamarić Armansa kći Hamdije, iz Gračanice, može za potrebe džemata Brijesnica Velika, Medžlis IZ Doboju, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1214/2, zv. „Selište“ u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 2000 m², k.č. br. 1215/2, zv. „Selište“, u naravi šuma 4. klase, površine 847 m², upisane u katastarsko-knjižni uložak broj 2277, što po starom premjeru odgovara upisu u zk. ul. br. 1547 k.o. Velika Brijesnica i svoj suvlasnički dio u udjelu 1/5 zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1214/5 zv. „Selište“, u naravi nekategorisani put, površine 400 m², upisanu u katastarsko-knjižni uložak br. 2268, što po starom premjeru odgovara upisu z.k. ul. br. 548 k.o. Velika Brijesnica, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Doboju – vakuf džemata Brijesnica Velika.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Doboju i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2958-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hajrić Huso sin Ćamila, iz Sjenine i hadži Hasan Hajrić sin Ćamila, iz Sjenine, mogu za potrebe džemata Sjenina, Medžlis IZ Doboj, uvakufiti zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1692, zv. „Bašča“ u naravi voćnjak 2. klase, površine 3250 m², upisanu u p.l. br. 1242 k.o. Sjenina, koju bi kupili od Dubinović Fatime, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Doboj – vakuf džemata Sjenina.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Doboj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2959-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Begić Rasim sin Bege, iz Puračića, može u svoje ime i u ime svojih roditelja, za potrebe džemata Turija, Medžlis IZ Puračić, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 538/17, zv. „Suvat jabuka“ u naravi pašnjak 3. klase, površine 1990 m², upisanu u p.l. br. 1563 k.o. Turija,

uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Puračić – vakuf džemata Turija.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Puračić i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2962-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Jelačić Amela kći Mehmeda, iz Višegrada, može za potrebe Medžlisa IZ Višegrad, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 3161 zv. „Jasik“ u naravi livada 7. klase, površine 1918 m², k.č. br. 3164 zv. „Panjevina“ u naravi šuma 3. klase, površine 40 m², k.č. br. 3165 zv. „Panjevina“ u naravi šuma 3. klase, površine 222 m², k.č. br. 3169 zv. „Panjevina“ u naravi šuma 4. klase, površine 558 m², k.č. br. 3172 zv. „Strana“ u naravi voćnjak 4. klase, površine 745 m², k.č. br. 3176 zv. „Čijakovac“ u naravi njiva 4. klase, površine 2053 m², k.č. br. 3179 zv. „Pod Opasima“ u naravi njiva 5. klase, površine 772 m², k.č. br. 3185 zv. „Kućni plac“ u naravi stambeni objekat, površine 41 m², ostali pomoćni objekti površine 26 m² i dvorište površine 426 m², upisane u list nepokretnosti br. 46 k.o. Višegrad 2, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Višegrad – vakuf Medžlisa IZ Višegrad

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Višegrad i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2967-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mujić Munira kći Nurage, iz Repnika, može za potrebe džemata Omazići, Medžlis IZ Banovići, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 337/2 zv. „Bašča“ u naravi njiva 6. klase, površine 1277 m² i k.č. br. 703/1 zv. „Grab“ u naravi šuma 3. klase, površine 1435 m², upisane u z.k. ul. br. 274 i 541 k.o. Bučik Gornji, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Banovići – vakuf džemata Omazići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Banovići i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2968-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bistrivoda Fatima kći Derviša, iz Međeđe, može za potrebe džemata Međeđa, Medžlis IZ Višegrad, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 3338 u naravi livada 6. klase, površine 252 m², upisanu u p.l. br. 565 k.o. Međeđa, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime:

Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Višegrad – vakuf džemata Međeđa.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Višegrad i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2969-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvom redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Numanović Mejrema kći Mehmedalije, iz Brčkog, Mujkanović Fatima kći Mehmedalije, iz Brčkog, Mešković Mina kći Mehmedalije, iz Brčkog, Sejdinović Nermina kći Mehmedalije, iz Brčkog i Halilović Asmir sin Mehmedalije, iz Brčkog, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu 1/5, za potrebe vakufa džamije Ćoseta, Medžlis IZ Brčko, zemljišnih parcela označenih kao k.č. br. 548/1 zv. „Kućište“ u naravi dvorište, površine 72 m² i k.č. br. 548/2 zv. „Kućište“ u naravi dvorište, površine 48 m², upisane u p.l. br. 47 k.o. Ćoseta, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Brčko – vakuf džamije Ćoseta.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Brčko i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2970-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Topalović Avdija sin Halće, iz Zvornika, može za potrebe mesdžida Kučić Kula, Medžlis IZ Zvornik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 103 zv. „Prosina“ u naravi njiva 5. klase, površine 14473 m², upisanu u list nepokretnosti br. 324 k.o. Čelopek, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf mesdžida Kučić Kula.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zvornik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2971-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Dautović Enver sin Sejdalije, iz Zvornika, može za potrebe proširenja harema džamije Vitinica, Medžlis IZ Zvornik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2337/2 zv. „Piskavica“ u naravi voćnjak 2. klase, površine 254 m², upisanu u p.l. br. 1224 k.o. Vitinica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – vakuf džamije Vitinica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zvornik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2972-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Kurdić Šabana sina Huseina, iz Bobare, može pred duše rahmetli roditelja hadži Kurdić Huseina i Kurdić Džemile rođ. Bašić, za potrebe tekije Bobare u vakuf džamije Bobare-Drinčići, Medžlis IZ Tešanj, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 803/5 zv. „Brdo“ u naravi oranica/njiva 5. klase površine 279 m², upisanu u p.l. br. 466 k.o. Bobare, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Tešanj – vakuf džamije Bobare- Drinčići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2973-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Mustafić Zijad sin Abdulaha, iz Zvornika, može za potrebe proširenja mezarja u naselju Jusići, Medžlis IZ Zvornik, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 95/1 zv. „Olovo“ u naravi šuma 3. klase, površine 479 m² i njiva 6. klase, površine 2257 m², upisanu u p.l. br. 595 k.o. Malešić, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik– vakuf džamije Jusići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Zvornik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2974-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Burak Midheta kći Islama, iz Novog Travnika, može za potrebe Medžlisa IZ Novi Travnik, uvakufiti stan koji se nalazi u ulici Kralja Tvrtka 11/7, koji se sastoji od dvije sobe, kuhinje i pomoćnih prostorija u ukupnoj površini 62 m², izgrađen na k.č. br. 747/EU4J7, upisan u z.k. ul. br. 5012 k.o. NP_Novi Travnik, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime:

Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik – vakuf Medžlisa IZ Novi Travnik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2975-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Bošnjic Aida kći Ramiza, iz Tuzle, može za potrebe džemata Pribava, Medžlis IZ Gračanica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 512/1 zv. „Luka“ u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 3004 m² i oranica/njiva 5. klase, površine 955 m² upisanu u p.l. br. 3461, što po starom premjeru odgovara upisu u z.k. ul. br. 835 k.o. D. Lohinja-Pribava, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Pribava.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2976-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Zelenkić Safet sin Sulejmana, iz Pribave, može za potrebe džemata Pribava, Medžlis IZ Gračanica, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 510/5 zv. „Luka“ u naravi oranica/njiva 4. klase, površine 453 m², upisanu u p.l. br. 975 k.o. D. Lohinja-Pribava, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gračanica – vakuf džemata Pribava.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2977-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Pezerović Ramiz sin Redže, iz Gradačca, može za potrebe džemata Rajska, Medžlis IZ Gradačac, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1069 zv. „Strana“ u naravi oranica/njiva 6. klase, površine 715 m² i k.č. br. 1070/1 zv. „Strana“ u naravi voćnjak 3. klase, površine 7710 m², upisane u p.l. br. 990 k.o Rajska, što po starom premjeru odgovara upisu u z.k. ul. br. 61 k.o. Rajska-dio, svoj suvlasnički dio u udjelu 1/3 zemljišne parcele

označene kao k.č. br. 1070/2 zv. „Strana“ u naravi prilazni put površine 152 m², upisane u p.l. br. 706 k.o. Rajska, što po starom premjeru odgovara upisu u z.k. ul. br. 1105 k.o. Rajska dio i svoj suvlasnički dio u udjelu 1/8 zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1084/9 zv. „Jabučnjak“ u naravi prilazni put površine 1612 m², upisane u p.l. br. 707 k.o. Rajska, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Gradačac – vakuf džemata Rajska.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2979-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvom redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Frljak Velija sin Muje, iz Breza, može za potrebe džemata Gornja Breza, Medžlis IZ Breza, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 439 zv. „Vrto“ u naravi voćnjak 3. klase, površine 624 m² i k.č. br. 440 zv. „Vrto“ u naravi oranica/njiva 5. klase, površine 993 m², upisane u p.l. br. 142, što po starom premjeru odgovara upisu u z.k. ul. br. 681 k.o. Gornja Breza, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Breza – vakuf džemata Gornja Breza.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Breza i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-2980-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Avdukić rođ. Begić Aiša kći Bajre, iz Breze, može za potrebe džemata Župča, Medžlisa IZ Breza, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 2380 zv. „Polje“ u naravi oranica/njiva 2. klase, površine 1840 m², upisanu u p.l. br. 54, što po starom premjeru odgovara upisu u z.k. ul. br. 876 k.o. Župča, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Breza – vakuf džemata Župča.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Breza i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-2982-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, na prijedlog Reisu-l-uleme, donijelo je sljedeću

ODLUKU

o popuni radnih komisija Vijeća muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

Član 1.

Ovom odlukom članovi Vijeća muftija se raspoređuju u sljedeće komisije:

- a. Komisija za naučavanje islamske doktrine (akajdska pitanja) u sastavu:
 1. Dr. Nedžad Grabus,
 2. Dr. Ahmed Adilović,
 3. Dr. Vahid Fazlović,
 4. Hfz. Mehmed Kudić, prof.

- b. Komisija za naučavanje islamske pravne doktrine (fikhska pitanja) u sastavu:
 1. Dr. Enes Ljevaković,
 2. Mr. Nevzet Porić,
 3. Ismail Smajlović, prof.

- c. Komisija za moralno-etička pitanja u sastavu:
 1. Dr. Aziz Hasanović,
 2. Dr. Salem Dedović,
 3. Remzija Pitić, prof.,
 4. Dr. Sabahudin Ćeman.

- d. Komisija za odgoj i obrazovanje u sastavu:
 1. Dr. Mevlud Dudić,
 2. Dr. hfz. Mevludin Dizdarević,
 3. Nesib Hadžić, prof.

Član 2.

Komisije će razmatrati pitanja koja se postavljaju Vijeću muftija, svaka iz svoje nadležnosti, te u pisanoj formi predlagati odgovore na njih.

Komisije mogu u svom radu angažirati stručnjake iz pojedinih oblasti, kako bi predmete o kojima raspravljaju temeljitije proučile i ponudile adekvatne prijedloge Vijeću muftija na razmatranje i usvajanje.

Član 3.

Komisije su dužne pisane odgovore na postavljena pitanja dostaviti u roku od 30 dana od dana njihova zaprimanja.

Reisu-l-ulema može, u izuzetnim okolnostima, zahtijevati da pisane odgovore komisije dostave u roku od 15 dana od dana njihova zaprimanja.

Komisije dostavljaju pisane odgovore sekretaru Vijeća muftija, koji ih distribuira članovima Vijeća, radi proučavanja i zauzimanja stavova na sjednicama Vijeća muftija.

Član 4.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-3018-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, nakon razmatranja prijedloga takvimskog proračuna – vaktije za 2025. godinu, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Usvaja se takvimski proračun – vaktija za 2025. godinu, odnosno 1446/1447. god. po Hidžri, uz unošenje navedenih dopuna u kalendarski dio Takvima.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-3020-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, nakon prezentiranja izvještaja Ureda za zekat o prikupljanju zekata i sadekatul-fitra u ramazanu 1445. god. po H., donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Usvaja se izvještaj Ureda za zekat o prikupljanju zekata i sadekatul-fitra u ramazanu 1445. god. po H., te izražava zahvalnost članovima i pripadnicima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na visoko iskazanoj svijesti u izvršavanju obaveze zekata i sadekatu-l-fitra, kao i imamima, aktivistima, Media centru i drugima koji su dali doprinos da aktivnost prikupljanja zekata i sadekatu-l-fitra u Bejtul-mal bude uspješna.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-3038-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, nakon prezentiranja izvještaja Uprave za vanjske poslove i dijasporu o seminarima koje su realizirali Uprava i Centar za dijalog Vesatijja, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Usvaja se izvještaj Uprave za vanjske poslove i dijasporu o seminarima koje su realizirali Uprava i Centar za dijalog Vesatijja.

Zadužuje se Uprava za vanjske poslove i dijasporu da nastavi s radom po ovom pitanju i da shodno potrebi predlaže nove aktivnosti.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3158-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Memagić Đemal sin Rasima, iz Olova, može za potrebe Ahi Evran Veli Kiršehir džamije, Medžlis IZ Olovo, uvakufiti svoje nekretnine označene kao k.č. br. 440/4 zv. „Alinuša“ u naravi njiva 2. klase, površine 30 m² i k.č. br. 440/2 zv. „Alinuša“ u naravi poslovna zgrada, površine 32 m², upisane u zk. ul. br. 118 i 1875 k.o. Olovo, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Olovo – vakuf Ahi Evran Veli Kiršehir džamije.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Olovo i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3159-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hadžić Mehmed sin Mehmeda, iz Prijedora, može za potrebe izgradnje spomen obilježja u džematu Bišćani, Medžlis IZ Prijedor, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 502/2 zv. „Kućište“ u nara-vi dvorište, površine 38 m², upisanu u p.l. br. 219 k.o. Ljeskare, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Prijedor– vakuf džemata Bišćani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3185-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Joldić Abdulah sin Mustafa, iz Srebrenika, može za potrebe džemata Centar Srebrenik, Medžis IZ Srebrenik, uvakufiti svoju nekretninu označenu kao k.č. br. 1435/1 zv. „Potok“ u naravi kuća i zgrada, površine 97 m² i dvorište, površine 298 m², upisanu u p.l. br. 1955 k.o. Srebrenik Grad, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Centar Srebrenik.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-04-1-3186-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvom redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždže 1445. god. po H., na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Džemat Tutnjevaca, može za potrebe mezarja u džematu Tutnjevaca, Medžlis IZ Srebrenik, uvakufiti nekretnine označene kao k.č. br. 966/1 zv. „Dubrave“ u naravi njiva 5. klase, površine 7430 m² i k.č. br. 966/3 zv. „Dubrave“ u naravi prilazni put površine 70 m², upisane u p.l. br. 407 k.o. Cerik, koje bi kupio od Aljić Edima i Nesibe, uz uvjet da se predmetne nekretnine uknjiže na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Srebrenik – vakuf džemata Tutnjevaca.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija o predmetnom uvakufljenju i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama predmetnog uvakufljenja, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Vakufska direkcija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 18-03-2-3408/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. godine po H.

3. juli 2024. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na svojoj četrdeset i prvoj redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. zul-hidždžeta 1445. god. po H., odnosno 3. jula 2024. godine, nakon razmatranja inicijative obilježavanja mjesta porušenih džamija u Sarajevu i njihove ponovne izgradnje, donijelo je sljedeći

ZAKLJUČAK

Vijeće muftija podržava inicijativu i zadužuje Vakufsku direkciju da, u koordinaciji sa nadležnim organima i ustanovama Islamske zajednice, Vijeću muftija ponudi projekat memorijalizacije i obnove porušenih džamija u Sarajevu.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-2260-3/24

Datum: 12. zul-ka'de 1445. god. po H.
20. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije vojnog broj: 18-38-1339-5/24 od 10. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika na dužnost bataljonskog imama 1. pješadijskog bataljona – 5. pješadijske brigade Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Šljivar (Šaban) Abdusamed, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 6. jula 1999. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika, bataljonskog imama 1. pješadijskog bataljona – 5. pješadijske brigade Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Šljivar Šaban će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Ministarstva i imama pripravnika u vremenu od 1. jula 2024. godine do 30. juna 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2907-3/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar broj: 02-1-1333/23 od 27. decembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-8-1/23 od 6. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Brankovac, džamija Čejvan Čehajina i Hadži Kurtova, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Gološ (Halil) Dževad, rođen 9. jula 1981. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Brankovac, džamija Čejvan Čehajina i Hadži Kurtova, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 15. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Gološ Dževad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 15. juna 2024. godine do 14. juna 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima. Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 15. juna 2024. godine i važi do 14. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3384-3/24

Datum: 13. muharrem 1446. god. po H.

19. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-2682/24 od 24. juna 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog

broj: 03-03-1-265-1/24 od 26. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Ljubnići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama pripravnika

Mustafić (Mujo) Nedžad, rođen 24. juna 1997. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Ljubnići, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. septembra 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Mustafić Nedžad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. septembra 2024. godine do 31. augusta 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima. Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2024. godine i važi do 31. augusta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1887-2/24

Datum: 29. ševval 1445. god. po H.

08. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-109/24 od 27. februara 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-94-3/2024 od 12. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u

Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hrustić (Mehmed) Ahmed, profesor islamske teologije, rođen 26. aprila 1987. godine u Zenici, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Seoci, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. decembrom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brist, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. januara 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2292-2/24

Datum: 13. zul-ka'de 1445. god. po H.
21. maj 2024. godine

Postupajući na osnovu rješenja MIZ Travnik br. 03-A-1-338/2024, od 29. aprila 2024. godine i rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most broj: 01-07-1-49-2//24 od 8. maja 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihačkog broj: 01-07-1-179-2/24 od 10. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Grabus (Jusaf) hafiz Merzuk, profesor islamske teologije, rođen 23. januara 1987. godine u Travniku, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i

muallima u Džematu Karaula, Medžlis Islamske zajednice Travnik, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 30. aprila 2024. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Tomina, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 30. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2444-2/24

Datum: 27. zul-hidždže 1445. god. po H.

03. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-2140/24 od 13. maja 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-07-1-209-1/24 od 13. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Spahić (Osman) hafiz Abedin, rođen 24. februara 1992. godine u Zvorniku, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Sulatanovići, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 30. juna 2024. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Budmolići, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze

između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2772-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.

18. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Doboj broj: 02-07-68/24 od 22. aprila 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-175-3/2024 od 30. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čehić (Husejn) Tarik, rođen 21. decembra 1991. godine u Goraždu, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Sjenina Rijeka, Medžlis Islamske zajednice Doboj, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 29. februara 2024. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Selimija, Medžlis Islamske zajednice Doboj, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Doboj će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3382-2/24

Datum: 13. muharrem 1446. god. po H.

19. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-2681/24 od 24. juna 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-03-1-266-1/24 od 26. juna 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jašić (Bećir) Ejub, rođen 10. septembra 1990. godine u Tešnju, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Lokve-Gradac, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. augustom 2024. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Otes, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. septembra 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3383-2/24

Datum: 13. muharrem 1446. god. po H.

19. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-2680/24 od 24. juna 2024. godine, te na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 03-03-1-268-1/24 od 26. juna 2024. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br.

5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Topčagić (Muhibija) Muhidin, rođen 26. juna 1988. godine u Gračanici, do sada raspoređen na dužnost imama, hatiba i muallima u Džematu Nahorevo, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. augustom 2024. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Grbavica II, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. septembra 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1917-2/24

Datum: 29. ševval 1445. god. po H.
08. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-155/24 od 9. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-297/2024 od 5. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brajići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šiljak (Kasim) Semir, rođen 16. novembra 1994. godine u mjestu Kljaci, Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brajići, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 13. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Šiljak Semir će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 13. aprila 2024. godine do 12. aprila 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 13. aprila 2024. godine i važi do 12. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1994-2/24

Datum: 29. ševval 1445. god. po H.

08. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-133-2/24 od 23. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-125/2024 od 15. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Orašac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hrnjica (Mirsad) Midhad, rođen 26. februara 1990. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Orašac, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Hrnjica Midhad će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1995-2/24
Datum: 29. ševval 1445. god. po H.
08. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-134-2/24 od 23. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-123/2024 od 15. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Čekrlije, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Dedić (Husein) Haris, rođen 28. septembra 1990. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Čekrlije, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Dedić Haris će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1711-2/24
Datum: 29. ševval 1445. god. po H.
08. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-120-2/24 od 1. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br.

01-07-1-51-2/2024 od 29. marta 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Zmajevac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Begić (Mujaga) Mujo, rođen 12. jula 1999. godine u Bihacu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Zmajevac, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Begić Mujo će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1891-2/24

Datum: 01. zul-ka'de 1445. god. po H.

09. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-145-3/2024 od 8. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 02-07-1-222/24 od 5. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Babići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čehić (Asim) Nermin, rođen 15. novembra 2002. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Babići, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Čehić Nermin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

0Broj: 03-07-1-1888-2/24

Datum: 01. zul-ka'de 1445. god. po H.

09. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-124-3/2024 od 8. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-135/24 od 11. marta 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Rujnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bandić (Dervo) Anis, rođen 22. juna 1999. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Rujnica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 12. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Bandić Anis će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 12. marta 2024. godine i važi do 11. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1889-2/24

Datum: 01. zul-ka'de 1445. god. po H.
09. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-137-3/2024 od 8. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-153/24 od 13. marta 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ribnica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reis-u-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bećirović (Remzo) Ammar, rođen 25. aprila 1989. godine u Zavidovićima, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ribnica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Bećirović Ammar će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 30. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1776-2/24

Datum: 05. zul-ka'de 1445. god. po H.
13. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-454-1/24 od 4. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Srebrenik br. 04-07-1-634-2/23 od 14. novembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gornji Moranjci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bećirović (Muharem) Muamer, rođen 10. januara 1982. godine u mjestu Sladna, Srebrenik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornji Moranjci, Medžlis Islamske zajednice Srebrenik, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Srebrenik i Bećirović Muamer će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 30. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2051-2/24

Datum: 05. zul-ka'de 1445. god. po H.
13. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-266-1/24 od 29. aprila 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 02-1-388/24 od 9. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Podvelež, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćatić (Osman) Elmedin, rođen 19. augusta 1999. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Podvelež, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 14. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Ćatić Elmedin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugo-

vor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 14. aprila 2024. godine i važi do 13. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2081-2/24

Datum: 05. zul-ka'de 1445. god. po H.
13. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-181/24 od 03. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-087/24 od 26. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lendići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Fetić (Enes) hafiz Muhamed, rođen 24. augusta 1987. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lendići, Medžlis Islamske zajednice Jajce, počevši od 15. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jajce i Fetić Muhamed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. maja 2024. godine i važi do 14. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2082-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.

14. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-150-2/24 od 03. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-78-2/2024 od 30. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Horozovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Misaljević (Refik) Elmedin, rođen 8. oktobra 1984. godine u Cazinu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Horozovići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Misaljević Elmedin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 30. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2084-2/24

Datum: 05. zul-k'ade 1445. god. po H.

13. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-151-2/24 od 03. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 02-07-1-140-2/24 od 30. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Suhača, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hadžimejlić (Enes) Edin, rođen 18. juna 1996. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Suhača, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 1. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Hadžimejlić Edin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2024. godine i važi do 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2384-2/24

Datum: 15. zul-ka'de 1445. god. po H.
23. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 03-07-1-2381/24 od 20. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-087/24 od 26. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lendići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Fetić (Enes) hafiz Muhamed, rođen 24. augusta 1987. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lendići, Medžlis Islamske zajednice Jajce, počevši od 15. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jajce i Fetić Muhamed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. maja 2024. godine i važi do 14. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2381-2/24

Datum: 21. zul-ka'de 1445. god. po H.
29. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-232/24 od 17. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-380/2024 od 15. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kljaci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šiljak (Šaban) Semir, rođen 5. februara 1988. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kljaci, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. marta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Šiljak Semir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. marta 2024. godine do 28. februara 2025. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. marta 2024. godine i važi do 28. februara 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2382-2/24

Datum: 21. zul-ka'de 1445. god. po H.
29. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-233/24 od 17. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-03-15/24 od 1. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lupac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Lužić (Salih) Halid, rođen 17. juna 1997. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lupac, Medžlis Islamske zajednice Vitez, počevši od 16. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Lužić Halid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 16. juna 2024. godine i važi do 15. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-2433-2/24

Datum: 21. zul-ka'de 1445. god. po H.
29. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-190-2/24 od 20. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-139/24 od 22. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Spahići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Midžić (Senad) Ahmed, rođen 17. januara 2002. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Spahići, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 15. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Midžić Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. aprila 2024. godine i važi do 14. aprila 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2434-3/24

Datum: 21. zul-ka'de 1445. god. po H.
29. maj 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-186-2/24 od 20. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 02-07-1-148/24 od 4. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Prekosanje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Nuhić (Ismet) Emir, rođen 20. juna 1984. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Prekosanje, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 15. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Nuhić Emir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugo-

vor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. maja 2024. godine i važi do 14. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3164-2/24

Datum: 09. muharrem 1446. god. po H.
15. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-271-2/24 od 25. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-111-3/2024 od 24. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja muallime u Džemat Medresa, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju muallime

Šahinović (Džemal) Alma, rođena 9. juna 1978. godine u Bužimu, Boscanska Krupa, postavlja se na dužnost muallime u Džemat Medresa, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 24. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Šahinović Alma će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i muallime u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 24. juna 2024. godine i važi do 23. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2866-2/24

Datum: 09. muharrem 1446. god. po H.

15. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-259-2/24 od 7. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-207-4/24 od 5. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Čirkići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Karaga (Sabahudin) Mehmed, rođen 22. novembra 2000. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Čirkići, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Karaga Mehmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3129-2/24

Datum: 18. muharrem 1446. god. po H.

27. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-873-1/24 od 14. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica br. 02-07-1-144-1/24 od 29. aprila 2024. godine i dopunjenog zahtjeva br.02-07-1-253/24, u predmetu postavljenja imama u Džemat Malešići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj

sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šakušić (Mustafa) Mustafa, rođen 3. juna 1982. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Malešići, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gračanica i Šakušić Mustafa će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2946-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-74-3/2024 od 30. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Doboj br. 02-07-193-2/23 od 10. decembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gornji džemat Kotorsko, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ridžal (Mihret) Malik, rođen 2. augusta 2001. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornji džemat Kotorsko, Medžlis Islamske zajednice Doboj, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Doboj i Ridžal Malik će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2668-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.
16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-176-3/2024 od 30. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Doboj br. 02-07-23-2/24 od 3. februara 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Sjenina Rijeka, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Spahić (Mehmed) Omer, rođen 16. aprila 1996. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Sjenina Rijeka, Medžlis Islamske zajednice Doboj, počevši od 1. aprila 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Doboj i Spahić Omer će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2024. godine i važi do 31. marta 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2773-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-75-3/2024 od 30. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Doboj br. 02-07-204-1/23 od 27. novembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Donji džemat Kotorsko, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dervišević (Mustafa) Ensar, rođen 13. juna 2004. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Donji džemat Kotorsko, Medžlis Islamske zajednice Doboj, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Doboj i Dervišević Ensar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2438-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-194-3/2024 od 24. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-451/24 od 20. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ravna, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čekić (Mevludin) Dženan, rođen 2. januara 2003. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ravna, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Čekić Dženan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3317-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.
16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije goraždanskog br. 01-07-1-105-01/24 od 28. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Rudo br. 01-03-1-113/24 od 27. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kara Mustafa-paše Sokolovića džamija, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Junuz (Hasan) Said, rođen 24. jula 2002. godine u Užicu, Republika Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kara Mustafa-paše Sokolovića džamija, Medžlis Islamske zajednice Rudo, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Rudo i Junuz Said će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2208-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.
16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-180-3/2024 od 13. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-406/24 od 6. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Moševac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Bradarić (Elvin) Ekrem, rođen 6. marta 2002. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Moševac, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Bradarić Ekrem će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2809-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-304/24 od 5. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-099/24 od 22. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Pšenik, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Vejzović (Fehim) Fehrudin, rođen 31. jula 2004. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Pšenik, Medžlis Islamske zajednice Jajce, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jajce i Vejzović Fehrudin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3130-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-345/24 od 13. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-430/2024 od 10. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Mudrike, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Spahić (Ismet) Sead, rođen 23. januara 1989. godine u mjestu Mudrike, Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Mudrike, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Spahić Sead će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2864-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.
16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-258-2/24 od 7. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-207-5/24 od 10. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Modra, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Spahić (Husein) Salih, rođen 8. jula 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Modra, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Spahić Salih će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugo-

vor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2862-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-257-2/24 od 7. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-207-1/24 od 5. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Naprelje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Lužić (Salih) Velid, rođen 22. januara 2001. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Naprelje, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Lužić Velid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2860-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-256-2/24 od 7. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-207-3/24 od 5. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gornje Hrustovo-Kerani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Duranović (Haris) Imran, rođen 17. decembra 1993. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornje Hrustovo-Kerani, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Duranović Imran će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2760-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-210-3/24 od 4. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-482/24 od 3. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bijela Ploča, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Subašić (Munib) Salih, rođen 10. septembra 1986. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bijela Ploča, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Subašić Salih će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2431-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-191-2/24 od 20. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-164/2024 od 13. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kulen Vakuf, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bajrektarević (Izet) Adnan, rođen 12. februara 1986. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kulen Vakuf, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Bajrektarević Adnan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2465-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.

18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-244/24 od 20. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-409/24 od 16. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Orašac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Skopljak (Ragib) Firdus, rođen 27. maja 2004. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Orašac, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, počevši od 1. juna 2024.c godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Skopljak Firdus će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3178-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.

18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-277-2/24 od 26. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-104-2/2024 od 11. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Prošići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Velić (Ismet) Davvud, rođen 13. februara 1999. godine u Sanskom Mostu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ponjevići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Velić Davvud će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisul-ulema

Broj: 03-07-1-3176-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.

18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-276-2/24 od 26. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-105/2024 od 11. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ponjevići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Jonuzović (Ramiz) Ismail, rođen 19. decembra 1997. godine u Cazinu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Prošići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Jonuzović Ismail će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2210-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-179-3/2024 od 13. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-405/24 od 25. aprila 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Novi Šeher, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Herceg (Hasan) hafiz Amar, rođen 11. oktobra 1999. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Novi Šeher, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. juna 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Herceg Amar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2024. godine i važi do 31. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2419-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-245/24 od 21. maja 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bugojno br. 01-07-119/24 od 20. maja 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Poriče, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Buljubašić (Rašid) Mirza, rođen 9. januara 1986. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Poriče, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, počevši od 21. maja 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bugojno i Buljubašić Mirza će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 21. maja 2024. godine i važi do 20. maja 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3199-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.

18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-279-2/24 od 28. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 01-07-2-215-4/23 od 27. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Suhača, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Čelenka (Hamza) Džafer, rođen 30. novembra 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Suhača, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Čelenka Džafer će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3173-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.

18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-274-2/24 od 26. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-103-2/2024 od 11. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bajrići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mešić (Esmir) Imran, rođen 20. septembra 1999. godine u Bihacu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bajrići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Mešić Imran će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3175-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-275-2/24 od 26. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-107-2/2024 od 11. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Šturlić Kosa, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćoralić (Šaban) Ewel, rođen 31. jula 1994. godine u Velikoj Kladuši, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Šturlić Kosa, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. augusta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Ćoralić Ewel će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2024. godine i važi do 31. jula 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3171-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-273-2/24 od 26. juna 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-106-2/2024 od 11. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Tržac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Ćoralić (Hasan) Safet, rođen 24. augusta 1995. godine u Bijaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Tržac, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Ćoralić Safet će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3358-2/24

Datum: 13. muharrem 1446. god. po H.

19. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-365/24 od 1. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-118/24 od 16. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Vlasinje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisul-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šabić (Sifet) Ilhan, rođen 23. juna 1988. godine u Zavidovićima, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Vlasinje, Medžlis Islamske zajednice Jajce, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jajce i Šabić Ilhan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3578-2/24

Datum: 20. muharrem 1446. god. po H.

26. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije banjalučkog br. 01-03-1-627/24 od 17. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Brod br. 05-006/24 od 2. jula 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kolibe Gornje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dizdar (Fikret) Ahmed, rođen 19. novembra 1994. godine u Frankfurt am Main, SR Njemačka, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kolibe Gornje, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Brod, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Brod i Dizdar Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3663-2/24

Datum: 25. muharrem 1446. god. po H.
31. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-301-2/24 od 29. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-153/2024-06 od 27. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Mutnik-Stari Grad, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Jasmin (Ejub) Glamočanin, rođen 2. jula 1988. godine u Kraljevu, Republika Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Mutnik-Stari Grad, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Jasmin Glamočanin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3499-2/24

Datum: 25. muharrem 1446. god. po H.
31. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-291-2/24 od 29. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 01-07-1-338/24 od 11. jula 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Rakovčani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Arnes (Ismet) Mehanović, rođen 3. jula 2004. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Rakovčani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 15. augusta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Arnes Mehanović će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3664-2/24

Datum: 25. muharrem 1446. god. po H.
31. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-301-2/24 od 29. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-154/2024-06 od 27. juna 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brđani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reis-u-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Hafiz Ajdin (Jasmin) Okić, rođen 9. juna 2000. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brđani, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Ajdin Okić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3509-2/24

Datum: 25. muharrem 1446. god. po H.
31. juli 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-292-2/24 od 29. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 01-07-2-257-5/24 od 17. jula 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Gornji Agići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske

zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Džemil (Edis) Majetić, rođen 3. maja 2005. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Gornji Agići, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 1. augusta 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Džemil Majetić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2024. godine i važi do 31. jula 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3603-2/24

Datum: 01. safer 1446. god. po H.
05. august 2024. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-268-3/2024 od 29. jula 2024. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-595/24 od 1. jula 2024. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ulišnjak, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Ajdin (Safet) Mehmedović, rođen 20. oktobra 1990. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ulišnjak, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. jula 2024. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Mehmedović Ajdin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2024. godine i važi do 30. juna 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1892-2/24

Datum: 29. ševval 1445. god. po H.
08. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 02-07-1-220/24 od 5. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET **o razrješenju dužnosti imama**

Kobilica (Fuad) Sumedin, profesor islamske teologije, rođen 3. jula 1986. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Brist, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1515-2/24

Datum: 29. ševval 1445. god. po H.
08. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Banovići br. 02-07-1-91/24 od 11. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Bećarević (Šemso) Adnan, rođen 5. septembra 1979. godine u Tuzli, imam, hatib i muallim u Džematu Tulovići-Brigići, Medžlis Islamske zajednice Banovići, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 11. martom 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2159-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.
14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-371/24 od 6. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Buljubašić (Rašid) Mirza, rođen 9. januara 1986. godine u Travniku, imam, hatib i muallim u Džematu Orašac, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 20. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2079-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.
14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije travničkog br. 01-07-1-182/24 od 29. aprila 2024. godine, shodno odredbi člana 42 stav 6 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini,

održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Indžić (Mustafa) dr. Salih, rođen 24. marta 1974. godine u Travniku, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Travnik, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2118-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.
14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-1-180/24 od 6. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Hodžić (Mustafa) Fehim, rođen 22. februara 1979. godine u Bihaću, imam, hatib i muallim u Džematu Mahmića Most, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. maja 2018. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2119-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.
14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-1-179/24 od 6. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice

u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Redžić (Mirsad) Damir, rođen 30. oktobra 1986. godine u Bihaću, imam, hatib i muallim u Džematu Bešići-Bosanska Otoka, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2158-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.
14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-120/24 od 6. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Ramić (Fuad) Rusmir, rođen 23. augusta 1987. godine u Bugojnu, imam, hatib i muallim u Džematu Boljkovac-Seferovići, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 3. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-1583-2/24

Datum: 08. zul-ka'de 1445. god. po H.
16. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Koordinatora vjerskih poslova u Islamskoj zajednici Bošnjaka u Australiji br. 08/24 od 27. marta 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni*

i Hercegovini, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Bekrić (Husejin) Jasmin, profesor islamske teologije, rođen 19. novembra 1965. godine u mjestu Lepenica, Tešanj, imam, hatib i muallim u Džematu Sydney - Smithfield, Australian Islamic Society of Bosnia and Herzegovina INC. Sydney - Australia, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 27. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2406-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.
14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-098/24 od 20. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Meštrovac (Ramiz) Šekib, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 07. aprila 1983. godine u Lendićima, Jajce, imam, hatib i muallim u Džematu Lendići, Medžlis Islamske zajednice Jajce, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. decembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2260-2/24

Datum: 12. zul-ka'de 1445. god. po H.

20. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije vojnog br. 18-38-1339-5/24 od 10. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset-a Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Kovačević (Nurija) Adnan, profesor islamske teologije, rođen 23. augusta 1988. godine u Zenici, bataljonski imam 1. pješadijskog bataljona – 5. pješadijske brigade Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2254-2/24

Datum: 12. zul-ka'de 1445. god. po H.

20. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije vojnog br. 18-38-1339-3/24 od 10. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset-a Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Grabus (Halid) Salih, rođen 25. marta 1970. godine u Željeznom Polju, Žepče, štabni imam u Komandi za podršku Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2258-2/24

Datum: 12. zul-ka'de 1445. god. po H.
20. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije vojnog br. 18-38-1339-4/24 od 10. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset-a Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devedetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Hadžić (Hamed) Haris, profesor islamske teologije, rođen 29. juna 1973. godine u Sarajevu, brigadni imam BrZS i PZO Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2256-2/24

Datum: 12. zul-ka'de 1445. god. po H.
20. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije vojnog br. 18-38-1339-2/24 od 10. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset-a Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devedetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Hadžić (Fehim) Nesib, rođen 18. oktobra 1972. godine u Željeznom Polju, Žepče, glavni imam u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2160-2/24

Datum: 06. zul-ka'de 1445. god. po H.

14. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-1-183/24 od 06. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Mulalić (Muhamed) Zuhdija, rođen 15. marta 1950. godine u Bužimu, imam, hatib i muallim u Džematu Jezerski Dijelovi, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 14. decembra 2006. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2198-2/24

Datum: 13. zul-ka'de 1445. god. po H.

21. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-79-5/2024 od 8. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Šišić (Rasim) Ahmed, profesor islamske teologije, rođen 23. novembra 1995. godine u Bužimu, imam, hatib i muallim u Džematu Vilenjača, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 15. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-317-2/24

Datum: 13. zul-ka'de 1445. god. po H.

21. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-1-15-3/2024 od 15. januara 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Kalabić (Safet) hafiz Velid, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 7. novembra 1996. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Dolina-Alići, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, Husein-ef. Kavazović

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2515-2/24

Datum: 21. zul-ka'de 1445. god. po H.

29. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Nizozemskoj br. 03-07-1-2515/24 od 27. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Nakičević (Midhat) Fahrudin, rođen 10. aprila 1995. godine u Teočaku, imam, hatib i muallim u Džematu IKC-Arnheim, Islamska zajednica Bošnjaka u Nizozemskoj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 26. novembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2434-2/24

Datum: 21. zul-ka'de 1445. god. po H.
29. maj 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 02-07-1-149/24 od 4. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Nuhić (Ismet) Emir, rođen 20. juna 1984. godine u Bugojnu, imam, hatib i muallim u Džematu Blagaj Japra, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 14. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2478-2/24

Datum: 28. zul-hidždže 1445. god. po H.
04. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 03-07-1-2478/24 od 23. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Žužo (Smail) Zijad, rođen 1. jula 1959. godine u Starom Selu, Donji Vakuf, imam, hatib i muallim u Džematu „Gazi Husrev-beg“ St. Gallen, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3275-2/24

Datum: 28. zul-hidždže 1445. god. po H.

04. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gračanica br. 02-07-218/24 od 2. jula 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Zaketović (Ahmet) Alija, rođen 16. maja 1959. godine u Trnvcima, Gračanica, imam, hatib i muallim u Džematu Babići, Medžlis Islamske zajednice Gračanica, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2570-2/24

Datum: 28. zul-hidždže 1445. god. po H.

04. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 01-07-1-179-2/24 od 28. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Hadžimejlić (Enes) Edin, rođen 18. juna 1996. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Suhača, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3145-2/24

Datum: 28. zul-hidždže 1445. god. po H.

04. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 02-07-1-392/24 od 6. juna 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imami-ma (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Čajlaković (Hasan) Husejn, rođen 30. januara 1963. godine u Gornjoj Mahali, Zenica, imam, hatib i muallim u Džematu Poljice, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2800-2/24

Datum: 10. muharrem 1446. god. po H.

16. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-07-189/24 od 29. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imami-ma (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Hrnčić (Galib) Bego, rođen 3. januara 1962. godine u mjestu Biberovo Polje, Gradačac, imam, hatib i muallim u Džematu Biberovo Polje, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. decembrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3318-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Rudo br. 01-03-2-80-1/24 od 7. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Genja (Vezir) Mehrudin, rođen 3. decembra 1978. godine u Travniku, imam, hatib i muallim u Džematu Kara Mustafa-paše Sokolovića džamija, Medžlis Islamske zajednice Rudo, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2702-2/24

Datum: 12. muharrem 1446. god. po H.
18. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-127/24 od 28. maja 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o razrješenju dužnosti imama

Skopljak (Ragib) Firdus, rođen 27. maja 2004. godine u Travniku, imam, hatib i muallim u Džematu Bojska-Lužani, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3433-2/24

Datum: 13. muharrem 1446. god. po H.
19. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-293/24 od 1. jula 2024. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imami-ma (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Karajbić (Nedžad) Nihad, rođen 21. februara 1997. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Krivaja, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 3. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3573-2/24

Datum: 13. muharrem 1446. god. po H.
19. juli 2024. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije goraždanskog br. 01-03-1-115-01/24 od 19. jula 2024. godine, shodno odredbi člana 42. Ustava Islamske zajednice i odredbama člana 40 i 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti glavnog imama

Genjga (Vezir) Mehрудin, rođen 3. decembra 1978. godine u Travniku, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Rudo, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijasete Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijasete Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijasete IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna transkripcija pri-

mjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozima moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, EKREM TUCAKOVIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.